

PRVI DEO

Analiza 100 najvećih pravnih lica u Novom Pazaru (po prometu) (podaci na dan 31.12.2024. godine)

Ključni nalazi

U nastavu je sažeti pregled ključnih pokazatelja za **100 najvećih preduzeća** u Novom Pazaru, Čačku i Kraljevu:

Novi Pazar

- **Ukupan broj zaposlenih:** 3.437
- **Prosečan broj zaposlenih po preduzeću:** 34
- **Ukupan promet:** 447.035.003 EUR
- **Prosečan promet po preduzeću:** 4.470.350 EUR
- **Ukupna neto dobit:** 16.456.168 EUR
- **Prosečna neto dobit po preduzeću:** 164.562 EUR

Čačak

- **Ukupan broj zaposlenih:** 12.043
- **Prosečan broj zaposlenih po preduzeću:** 120
- **Ukupan promet:** 1.726.224.228 EUR
- **Prosečan promet po preduzeću:** 17.262.242 EUR
- **Ukupna neto dobit:** 63.583.675 EUR
- **Prosečna neto dobit po preduzeću:** 635.837 EUR

Kraljevo

- **Ukupan broj zaposlenih:** 7.220
- **Prosečan broj zaposlenih po preduzeću:** 72
- **Ukupan promet:** 850.624.604 EUR
- **Prosečan promet po preduzeću:** 8.506.246 EUR
- **Ukupna neto dobit:** 32.844.430 EUR
- **Prosečna neto dobit po preduzeću:** 328.444 EUR

Ovi podaci jasno pokazuju razlike u strukturi privrede tri grada.

- **Čačak** se ističe kao grad sa najvećim ukupnim prometom i dobiti, kao i najvišim prosečnim prometom i dobiti po preduzeću, što ukazuje na prisustvo većih i stabilnijih industrijskih sistema.
- **Kraljevo** zauzima srednju poziciju sa solidnim obimom prometa i dobiti, ali sa prosečno manjim preduzećima u odnosu na Čačak.
- **Novi Pazar**, iako ima najniže ukupne vrednosti, pokazuje dinamičnu strukturu sa velikim brojem manjih firmi, posebno u sektorima trgovine, građevinarstva i proizvodnje nameštaja i tekstila. Ovo potvrđuje da je privreda Novog Pazara fleksibilna i zasnovana na velikom broju manjih preduzeća, dok su Čačak i Kraljevo više orijentisani ka industrijskim gigantima i većim sistemima.

Zanimljivosti:

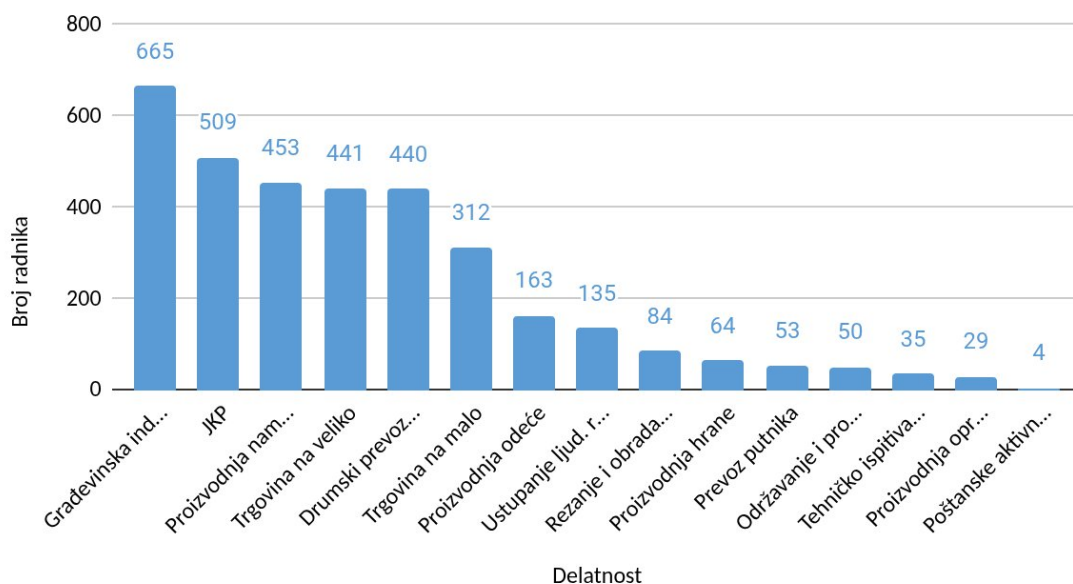
- **Više radnika radi u 4 najveća preduzeća u Čačku nego u svih 100 najvećih preduzeća u Novom Pazaru.**
- **Više zapošljava "Sloboda" ad Čačak nego 13 najvećih preduzeća u Novom Pazaru zajedno.**

Sadržaj:

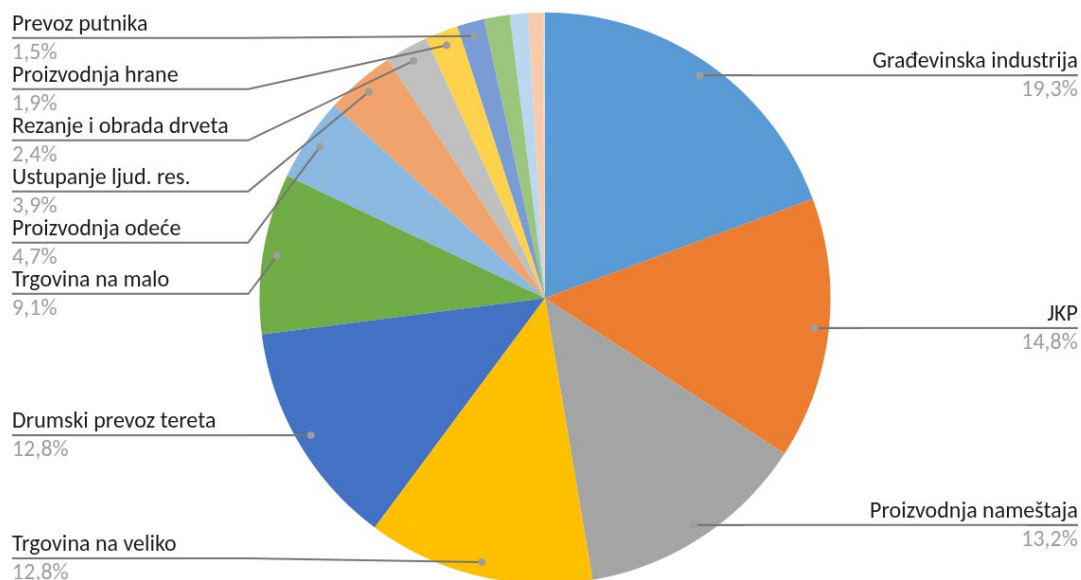
PRVI DEO Analiza 100 najvećih pravnih lica u Novom Pazaru (po prometu) (podaci na dan 31.12.2024. godine)	1
Uvod	6
1. Građevinska industrija	11
2. Javna komunalna preduzeća (JKP)	14
4. Trgovina na veliko	18
5. Drumski prevoz tereta	22
6. Trgovina na malo	25
7. Proizvodnja odeće	28
8. Ostalo ustupanje ljudskih resursa	30
9. Rezanje i obrada drveta	31
10. Proizvodnja hrane	33
11. Prevoz putnika u drumskom saobraćaju	35
12. Održavanje i trgovina automobilima	37
13. Tehničko ispitivanje i analize	39
14. Proizvodnja opreme za osvetljenje	41
15. Poštanske aktivnosti komercijalnog servisa	43
Zaključno razmatranje: Struktura zaposlenosti po granama privrede u Novom Pazaru	44
 DRUGI DEO Osnovni statistički pokazatelji o 100 najvećih firmi (po prometu) u Novom Pazaru, Čačku i Kraljevu	 46
Uvod	49
1. Statistički pokazatelji o broju zaposlenih — 100 najvećih preduzeća	50
2. Statistička analiza prihoda 100 najvećih firmi u Novom Pazaru, Čačku i Kraljevu	55
2.1. Analiza prometa (prihoda) 100 najvećih firmi u Novom Pazaru	55
2.2. Analiza prometa (prihoda) 100 najvećih firmi u Čačku	59
2.3. Analiza prometa (prihoda) 100 najvećih firmi u Kraljevu	62
2.4. Upporedna analiza 100 najvećih preduzeća Novog Pazara, Čačka i Kraljeva na osnovu prometa:	65
3. Statistička analiza neto dobiti 100 najvećih firmu u Novom Pazaru, Čačku i Kraljevu	67
3.1. Analiza neto dobiti 100 najvećih firmi u Novom Pazaru	67
3.2. Analiza neto dobiti 100 najvećih firmi u Čačku	71
3.3. Analiza neto dobiti 100 najvećih firmi u Kraljevu:	74

3.4. Uporedna analiza neto dobiti i broja zaposlenih za Novi Pazar, Kraljevo i Čačak.....	77
Prilog 1: Lista 100 najvećih pravnih lica u Novom Pazaru, poredana po broju zaposlenih.....	79
Prilog 2: Lista 100 najvećih pravnih lica u Čačku, poredana po broju zaposlenih.....	87
Prilog 3: Lista 100 najvećih pravnih lica u Kraljevu, poredana po broju zaposlenih....	90

Broj radnika po delatnostim u 100 najvećih firmi u Novom Pazaru

Broj radnika po delatnostim u 100 najvećih firmi u Novom Pazaru

Uvod

Analiza broja zaposlenih po granama industrije predstavlja jedan od ključnih alata za razumevanje **ekonomskog potencijala, strukture i pravaca razvoja privrede jednog grada ili regiona**. Broj zaposlenih u određenom sektoru ne meri se samo kao statistički podatak – on odražava dubinske procese u ekonomiji, društvu i zajednici.

Obrazloženje i metodološka napomena:

Analiza zaposlenosti po granama privrede u Novom Pazaru zasniva se na podacima o 100 najvećih preduzeća prema ostvarenim prihodima (prometu). Takav izbor uzorka obezbeđuje uvid u one privredne subjekte koji imaju najveći ekonomski značaj i uticaj na lokalnu ekonomiju, ali istovremeno znači da manja i mikro preduzeća, iako brojna i važna za zapošljavanje i život zajednice, nisu obuhvaćena ovim istraživanjem.

Podaci su preuzeti iz zvanične baze Agencije za privredne registre Republike Srbije (APR) i predstavljaju rezultate iz Godišnjih finansijskih izveštaja pravnih lica za 2024. godinu. APR obrađuje i objavljuje podatke koje dostavljaju sama pravna lica, pa su oni verifikovani u skladu sa zakonskim procedurama.

Svi podaci, analize i zaključci predstavljeni u ovom izveštaju odnose se isključivo na 100 najvećih preduzeća u Novom Pazaru (prema ostvarenim prihodima) i ne mogu se generalizovati na celokupnu privredu grada. Iako se radi o najrelevantnijim privrednim akterima, treba imati u vidu da u lokalnoj ekonomiji postoji veliki broj mikro i malih firmi, preduzetnika i neformalnih oblika poslovanja koji nisu obuhvaćeni ovim istraživanjem, a čiji je doprinos zaposlenosti i društveno-ekonomskom životu takođe značajan.

Podaci su preuzeti i generisani iz zvanične baze APR-a i zasnovani na Godišnjim finansijskim izveštajima pravnih lica za 2024. godinu, te se u skladu s tim odnose na period koji je predmet finansijskog izveštavanja.

1. Struktura privrede

Pomaže da prepoznamo koje grane dominiraju lokalnom ekonomijom.

Omogućava poređenje među gradovima i regionima (npr. u kojoj meri je privreda zasnovana na proizvodnji, uslugama, poljoprivredi ili trgovini).

2. Planiranje razvoja i investicija

Podaci o zaposlenosti po granama služe lokalnim samoupravama i donosiocima odluka da usmere investicije. Identifikuju sektore sa **najvećim potencijalom za rast** i one koji su u stagnaciji ili opadanju.

3. Procena stabilnosti tržišta rada

Neke industrije su stabilnije i otpornije na krize (npr. komunalne delatnosti), dok su druge oscilatorne (npr. tekstilna industrija). Analiza pokazuje **ranjivost radne snage** u zavisnosti od oslonca na pojedine sektore.

4. Socijalno-ekonomski značaj

Grane industrije koje zapošljavaju veliki broj ljudi imaju direktan uticaj na kvalitet života u lokalnoj zajednici. Distribucija zaposlenih po sektorima pokazuje i **stepen diverzifikacije privrede** – što je raznovrsnija, to je zajednica otpornija na ekonomske šokove.

5. Povezanost sa prihodima i profitabilnošću

Kroz poređenje zaposlenosti i prometa/dobiti u određenim granama možemo analizirati **efikasnost industrije** (prihod i dobit po zaposlenom). Time dobijamo uvid u to da li određeni sektor donosi „masovno zapošljavanje“ ili „visoku produktivnost“.

U savremenoj ekonomiji, sve češće se govori o **transformaciji privrede** – prelazak sa tradicionalne proizvodnje ka IT sektoru, uslugama visoke dodate vrednosti i inovacijama. Analiza zaposlenosti po industrijama nam daje podatke na osnovu kojih možemo pratiti **da li lokalne privrede prate te globalne trendove ili ostaju u tradicionalnim okvirima**.

Ovo istraživanje ima veliki značaj, jer:

- daje sliku realnog stanja privrede,
- pomaže u kreiranju razvojnih politika,
- osvetljava rizike i šanse,
- i povezuje **radnu snagu** sa **ekonomskim performansama sektora**.

Struktura zaposlenosti po granama industrije:

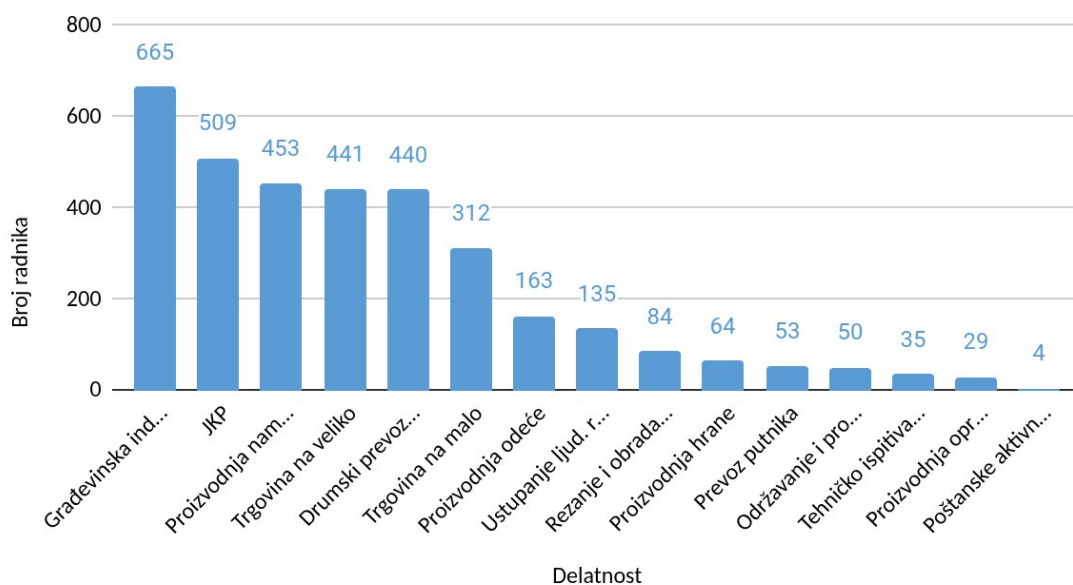
Analiza zaposlenosti po industrijskim granama pruža uvid u osnovne karakteristike lokalne privrede i omogućava sagledavanje sektora koji imaju najveći ekonomski značaj. U slučaju Novog Pazara, raspodela zaposlenih ukazuje na raznolikost, ali ipak koncentrisanu privrednu strukturu u kojoj dominiraju određene grane sa snažnim uticajem na ukupnu zaposlenost i društveno-ekonomski život grada.

Na osnovu prikupljenih podataka, uočava se da **najveći broj radnika** u Novom Pazaru zapošljavaju **građevinska industrija (665 radnika)**, **javna komunalna preduzeća (509 radnika)**, te **proizvodnja nameštaja (453 radnika)** i **trgovina na veliko (441 radnik)**. Ove četiri grane zajedno zapošljavaju više od polovine ukupnog broja radnika iz uzorka, što jasno ukazuje na njihov značaj za privredu grada.

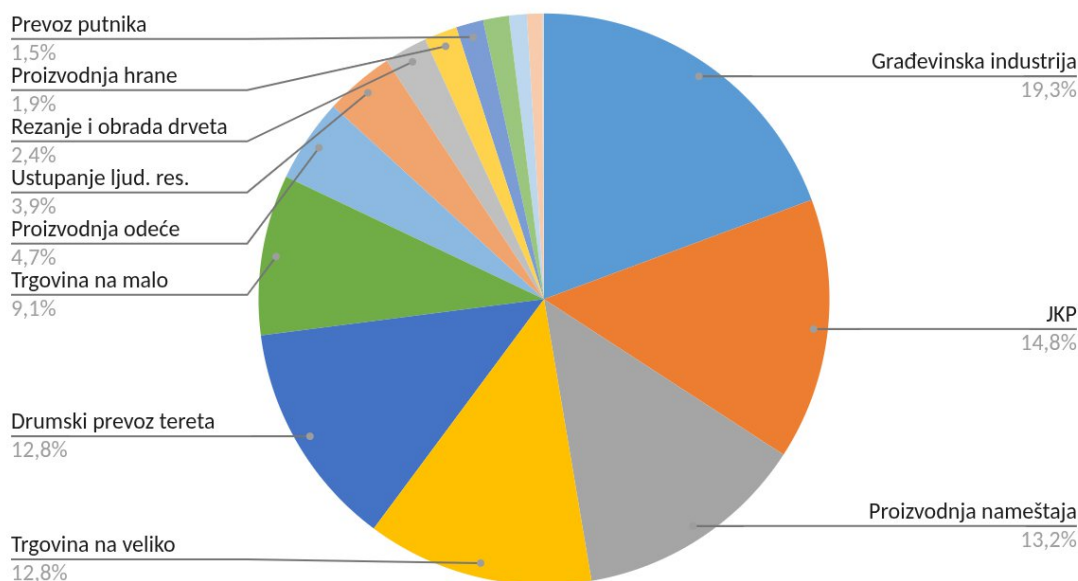
Pored njih, značajnu ulogu imaju i **drumski prevoz tereta (440 radnika)** i **proizvodnja odeće (163 radnika)**, dok manje, ali ipak prepoznatljive sektore čine **rezanje i obrada drveta (84 radnika)**, **proizvodnja hrane (64 radnika)** i **održavanje i prodaja automobila (50 radnika)**.

Delatnost	Broj radnika
Građevinska industrija	665
JKP	509
Proizvodnja nameštaja	453
Trgovina na veliko	441
Drumski prevoz tereta	440
Trgovina na malo	312
Proizvodnja odeće	163
Ustupanje ljud. res.	135
Rezanje i obrada drveta	84
Proizvodnja hrane	64
Prevoz putnika	53
Održavanje i prod. auta	50
Tehničko ispitivanje i analize	35
Proizvodnja opreme	29
Poštanske aktivnosti	4

Broj radnika po delatnostim u 100 najvećih firmi u Novom Pazaru

Broj radnika po delatnostim u 100 najvećih firmi u Novom Pazaru

Detaljna analiza po granama:

Građevinska industrija

Sa 665 zaposlenih, građevinarstvo predstavlja najznačajniju granu u lokalnoj privredi. Ovaj sektor je oslonjen na stalnu tražnju za infrastrukturnim projektima i stambenom izgradnjom, što ga čini stabilnim poslodavcem i ključnim nosiocem zapošljavanja. Građevinski sektor ima multiplikativne efekte na druge industrije – proizvodnju građevinskog materijala, transport i usluge.

Javno-komunalna preduzeća

Javna komunalna preduzeća zapošljavaju 509 ljudi, što svedoči o značajnoj ulozi javnog sektora u Novom Pazaru. Ovaj sektor obezbeđuje osnovne usluge stanovništvu i ima stabilnu, ali ograničenu dinamiku zapošljavanja. Udeo JKP-a u ukupnoj zaposlenosti ukazuje na visok stepen oslonca lokalne privrede na javna sredstva.

Proizvodnja nameštaja

Proizvodnja nameštaja sa 453 radnika predstavlja jednu od ključnih proizvodnih grana. Ova delatnost je tradicionalno razvijena u Novom Pazaru i značajna je zbog izvoznog potencijala, kao i mogućnosti povezivanja sa lokalnom drvnom industrijom. Upravo ovaj sektor može biti identifikovan kao polje za inovacije i rast konkurentnosti.

Trgovina na veliko i trgovina na malo

Trgovina na veliko zapošljava 441, a trgovina na malo 312 radnika. Ovi sektori zajedno imaju ključnu ulogu u obezbeđivanju prometa roba i u dinamici potrošnje. Trgovina na veliko pokazuje veću koncentraciju zaposlenih, što ukazuje na postojanje jakih distributivnih centara i firmi sa razvijenom logistikom.

Transport i logistika

Drumski prevoz tereta zapošljava 440 radnika, što pokazuje da je logistika važan deo privredne infrastrukture grada. Ovo je očekivano, imajući u vidu geografsku poziciju Novog Pazara i njegovu ulogu u regionalnim trgovinskim tokovima. Prevoz putnika sa 53 zaposlena ima manji značaj, ali je važan za lokalnu mobilnost.

Proizvodnja odeće i hrane

Proizvodnja odeće (163 radnika) i proizvodnja hrane (64 radnika) i dalje su prisutne u strukturi privrede, ali sa manjim obimom u odnosu na dominantne sektore. Tekstilna industrija, iako nekada nosilac razvoja, sada ima skromniji udeo, dok proizvodnja hrane pokazuje potencijal za razvoj lokalnih brendova.

Manje industrije i specijalizovane delatnosti

Sektori poput rezanja i obrade drveta (84), proizvodnje opreme (29), tehničkog ispitivanja i analiza (35), održavanja i prodaje automobila (50) i ustupanja ljudskih resursa (135) dopunjuju strukturu privrede. Iako pojedinačno mali, ovi sektori obezbeđuju specijalizovana znanja i čine privredu raznovrsnijom.

Analiza pokazuje da privreda Novog Pazara ima **dominantne grane** koje okupljaju najveći broj zaposlenih (građevinarstvo, javna preduzeća, nameštaj, trgovina i transport), ali i **manje, specijalizovane industrije** koje obezbeđuju diverzifikaciju. Međutim, primetna je visoka koncentracija zaposlenosti u nekoliko sektora, što može predstavljati rizik u slučaju promena na tržištu.

U narednom periodu, za dalji razvoj lokalne privrede, preporučuje se:

- Podrška inovacijama u tradicionalnim industrijama (drvo, nameštaj, odeća).
- Jačanje logistike i transporta kroz digitalizaciju i nove tehnologije.
- Diversifikacija privrede kroz podsticaje za IT i nove uslužne sektore.
- Smanjenje oslonca na javna komunalna preduzeća kroz jačanje privatne inicijative.

1. Građevinska industrija

U okviru 100 najvećih firmi u Novom Pazaru, sektor građevinske industrije zapošljava ukupno **665 radnika**, što ga čini **najvećim poslodavcem** među svim analiziranim privrednim granama. Struktura sektora je raznovrsna, obuhvatajući nekoliko većih i više manjih preduzeća:

- Najveće građevinsko preduzeće zapošljava čak **303 radnika**,
- Sledeće značajno ima **167 zaposlenih**,
- Srednja firma ima **85 radnika**,
- Ostatak čini niz manjih firmi sa **1–34 zaposlena**, među kojima se izdvajaju one sa **25 i 23 radnika**.

Šifra delatnosti	Naziv delatnosti	Bonitetna ocena	Veličina	Promet (EUR)	Neto dobit (EUR)	Broj zaposlenih
4321	Postavljanje električnih instalacija	D2	Malo	4.056.551	1.743	6
4299	Izgradnja ostalih nepomenutih građevina	D1	Malo	2.293.263	8.887	85
4211	Izgradnja puteva i autoputeva	B1	Veliko	34.240.759	3.621.692	303
4211	Izgradnja puteva i autoputeva	C3	Malo	4.401.396	6.144	1
4120	Izgradnja stambenih i nestambenih zgrada	C3	Srednje	8.986.898	267.555	167
4120	Izgradnja stambenih i nestambenih zgrada	C1	Malo	4.798.705	9.802	34
4120	Izgradnja stambenih i nestambenih zgrada	D3	Malo	4.330.012	-15.451	25
4120	Izgradnja stambenih i nestambenih zgrada	C1	Malo	4.005.814	107.909	23
4120	Izgradnja stambenih i nestambenih zgrada	C3	Malo	3.992.218	111.413	8
4120	Izgradnja stambenih i nestambenih zgrada	C3	Mikro	3.365.793	265.470	4
4120	Izgradnja stambenih i nestambenih zgrada	E2	Malo	2.757.212	53.317	2
4120	Izgradnja stambenih i nestambenih zgrada	E2	Mikro	2.343.325	-3.307	2
4120	Izgradnja stambenih i nestambenih zgrada	C2	Mikro	2.142.547	270.760	1
4120	Izgradnja stambenih i nestambenih zgrada	D2	Malo	1.843.141	54.172	1
4120	Izgradnja stambenih i nestambenih zgrada	D2	Malo	1.829.920	250.830	1

4120	Izgradnja stambenih i nestambenih zgrada	D3	Malo	1.820.563	717	1
4120	Izgradnja stambenih i nestambenih zgrada	E2	Mikro	1.796.813	8	1
4120	Izgradnja stambenih i nestambenih zgrada	C2	Malo	1.703.877	79.630	0
4120	Izgradnja stambenih i nestambenih zgrada	C3	Malo	1.685.913	21.433	0

Ova struktura pokazuje da sektor kombinuje **jednog velikog lidera** i nekoliko srednjih firmi, dok veliki broj malih preduzeća čini „donju bazu“ građevinskog tržišta.

Građevinska industrija u Novom Pazaru obuhvata **665 zaposlenih** raspoređenih u **19 preduzeća**.

- Najveće preduzeće zapošljava **303 radnika** i bavi se izgradnjom puteva i autoputeva,
- Druga po veličini je firma sa **167 radnika**, specijalizovana za stambenu i nestambenu gradnju,
- Ostala preduzeća su **mala ili mikro firme**, sa 1–85 zaposlenih.

Ova struktura pokazuje da sektor ima **jednog dominantnog poslodavca**, nekoliko srednjih i veliki broj mikro firmi koje doprinose ukupnom broju zaposlenih.

Prihodi i profitabilnost:

Ukupan promet sektora premašuje **77 miliona EUR**, pri čemu:

- Najveće firme u izgradnji puteva i autoputeva ostvaruju promet od **34,2 miliona EUR** i **4,4 miliona EUR**,
- Stambena i nestambena gradnja beleži promet između **1,7 miliona i 9 miliona EUR** po firmi,
- Manje firme koje se bave instalacijama i specijalizovanim radovima ostvaruju između **1,8 i 4 miliona EUR** prometa.

Dobit sektora je heterogena:

- Najveće preduzeće (303 zaposlena) ostvaruje **rekordnu dobit od 3,6 miliona EUR**,
- Nekoliko manjih firmi beleži skromne dobiti (5.000–100.000 EUR),
- Tri preduzeća posluju sa **negativnim rezultatom** (npr. -15.451 EUR i -3.307 EUR), što ukazuje na **nestabilnost kod mikro i malih firmi**.

Bonitet i ocene:

Sektor je raznolik po bonitetu:

- Najveće i najprofitabilnije firme imaju ocene **B1 i C1**, što ukazuje na relativno stabilno poslovanje,
- Veći deo sektora nalazi se u rangu **C2 i C3**, što ukazuje na umeren rizik,
- Nekoliko firmi ima **D i E ocene**, koje označavaju visoku rizičnost i slabiju finansijsku stabilnost.

- Ovo potvrđuje da, iako građevinski sektor u celini donosi značajan prihod i zapošljava veliki broj ljudi, njegova **finansijska stabilnost je neujednačena**.

Uloga u lokalnoj privredi:

Građevinarstvo u Novom Pazaru ima **strateški značaj** jer:

- Povezano je sa razvojem infrastrukture (putevi, zgrade, objekti javne namene),
- Kreira veliki broj **radnih mesta za niže i srednje kvalifikovanu radnu snagu**,
- Omogućava širenje drugih sektora, posebno trgovine i proizvodnje građevinskog materijala.
- Posebno treba istaći izgradnju puteva i autoputeva, koja predstavlja najveći segment ovog sektora i ima **direktan uticaj na povezanost i ekonomsku dinamiku regiona**.

Izazovi:

- Velika zavisnost od javnih tendera i investicija,
- Nelojalna konkurencija i niske marže kod mikro firmi,
- Nedostatak kvalifikovane radne snage i odliv kadrova u inostranstvo,
- Potreba za modernizacijom opreme i tehnologija.

Perspektive:

- Nastavak ulaganja u infrastrukturu (putevi, vodovod, stambena izgradnja),
- Razvoj partnerstva sa većim građevinskim kompanijama iz Srbije i regiona,
- Mogućnost izvoza građevinskih usluga u druge opštine i države,
- Uvođenje **održivih i energetski efikasnih tehnologija** u gradnji.

Zaključak:

Građevinska industrija u Novom Pazaru zapošljava **665 radnika** i ostvaruje promet od preko **77 miliona EUR**. Sektor je istovremeno **ključan za ekonomski razvoj grada** i izvor brojnih radnih mesta, ali i **finansijski neujednačen** – dominiraju velika i srednja preduzeća, dok manja i mikro firme često posluju sa minimalnom dobiti ili gubicima. Njegova budućnost zavisi od **državnih i lokalnih investicija, modernizacije i povećanja konkurentnosti**.

2. Javna komunalna preduzeća (JKP)

U okviru 100 najvećih firmi u Novom Pazaru, **javna komunalna preduzeća (JKP)** zapošljavaju ukupno **509 radnika**, raspoređenih u dva velika preduzeća:

Šifra delatnosti	Naziv delatnosti	Bonitetna ocena	Veličina	Promet (EUR)	Neto dobit (EUR)	Broj zaposlenih
3811	Skupljanje otpada koji nije opasan	C3	Malo	5.846.708	530.582	296
3600	Skupljanje, prečišćavanje i distribucija vode	C1	Srednje	4.417.839	21.655	213

U Novom Pazaru u okviru top 100 firmi identifikovana su **dva JKP-a** koja zapošljavaju ukupno **509 radnika**:

JKP za skupljanje otpada – 296 zaposlenih,

JKP Vodovod i kanalizacija – 213 zaposlenih.

Ova brojka jasno pokazuje da JKP sektor predstavlja **jednog od najvećih poslodavaca** u lokalnoj ekonomiji, sa stabilnim i dugoročnim radnim mestima, često vezanim za usluge od opšteg interesa.

Prihodi i profitabilnost:

Ukupan promet ova dva JKP-a iznosi **10,2 miliona EUR**:

- Najveći prihod ostvaruje JKP „Čistoća“ sa **5,8 miliona EUR**,
- JKP Vodovod ostvaruje prihod od **4,4 miliona EUR**.

Neto dobit pokazuje značajne razlike:

- JKP „Čistoća“ beleži solidnu dobit od **530.582 EUR**,
- JKP Vodovod beleži minimalnu dobit od svega **21.655 EUR**, što ukazuje na **finansijsku ranjivost** i tesnu maržu u poslovanju.

Bonitet i ocene:

- **JKP Čistoća** ima bonitetnu ocenu **C3**, što znači umereni rizik – stabilno posluje, ali uz ograničen manevarski prostor u finansijama.
- **JKP Vodovod** ima ocenu **C1**, što ukazuje na nešto stabilnije finansijsko poslovanje, ali i dalje sa mogućnošću ranjivosti u slučaju većih troškova ili investicija.

Uloga u lokalnoj privredi i društvu:

JKP sektor ima **strateški značaj** jer obezbeđuje osnovne javne usluge:

Sakupljanje i odvoz otpada – ključna funkcija za očuvanje higijene i zdravlja u gradu,

- **Vodosnabdevanje i kanalizacija** – osnovna komunalna infrastruktura bez koje nije moguće funkcionisanje privrede ni domaćinstava.

Ove usluge su deo **javnog interesa**, što znači da stabilnost JKP sektora direktno utiče na kvalitet života građana i poslovni ambijent u gradu.

Izazovi:

- Nedovoljna profitabilnost (posebno Vodovoda),
- Potreba za modernizacijom infrastrukture i opreme,
- Rast operativnih troškova (energija, održavanje),
- Naplata usluga i finansijska disciplina korisnika.

Perspektive:

- Mogućnost **uvođenja zelenih tehnologija** u upravljanju otpadom,
- Modernizacija sistema za vodosnabdevanje i smanjenje gubitaka u mreži,
- Povećanje efikasnosti kroz **digitalizaciju i bolju organizaciju rada**,
- Partnerstva sa privatnim sektorom i međunarodnim donatorima za finansiranje investicija.

Zaključak:

Sektor JKP u Novom Pazaru zapošljava **više od 500 ljudi** i ostvaruje promet od preko **10 miliona EUR**, ali uz **velike razlike u profitabilnosti**. Dok JKP „Čistoća“ posluje stabilno i beleži dobit, JKP Vodovod se nalazi u osetljivoj finansijskoj situaciji. Ovaj sektor ostaje stub lokalne infrastrukture i životnog standarda, pa je njegova dalja modernizacija i profesionalizacija ključna za razvoj grada i privrede.

3. Proizvodnja nameštaja

U okviru 100 najvećih preduzeća u Novom Pazaru, sektor **proizvodnje nameštaja** zapošljava ukupno **453 radnika**, raspoređenih u nekoliko firmi:

- Najveća kompanija u ovom sektoru ima **160 zaposlenih**,
- Dve srednje firme zapošljavaju **88 i 87 radnika**,
- Manja preduzeća imaju između **42 i 76 radnika**.

Šifra delatnosti	Naziv delatnosti	Bonitetna ocena	Veličina	Promet (EUR)	Neto dobit (EUR)	Broj zaposlenih
3109	Proizvodnja ostalog nameštaja	B3	Srednje	7.567.702	574.473	160
3109	Proizvodnja ostalog nameštaja	C3	Malo	4.674.600	261.308	88
3109	Proizvodnja ostalog nameštaja	B1	Malo	3.079.624	509.123	87
3101	Proizvodnja nameštaja za poslovne i prodajne prostore	A3	Srednje	4.391.500	504.158	76
3101	Proizvodnja nameštaja za poslovne i prodajne prostore	B2	Malo	1.825.639	70.751	42

Ova struktura pokazuje da se sektor oslanja na **nekoliko snažnih srednjih i većih firmi**, dok manji proizvođači dopunjuju tržište kroz specijalizovane proizvode i niše.

U sektoru proizvodnje nameštaja identifikovano je ukupno **5 preduzeća** sa **453 zaposlena**. Struktura je sledeća:

- Najveće preduzeće zapošljava **160 radnika**,
- Dva srednje velika imaju **76 i 88 zaposlenih**,
- Dva manja zapošljavaju **42 i 87 ljudi**.

Sektor je dakle značajan poslodavac u lokalnoj privredi i ujedno jedan od **najorganizovanijih industrijskih segmenata**, sa kombinacijom srednjih i manjih firmi.

Prihodi i profitabilnost:

Ukupan promet ovih pet firmi prelazi **21,5 miliona EUR**.

- Najveći prihod beleži firma sa 160 zaposlenih – preko **7,5 miliona EUR**,
- Ostala preduzeća ostvaruju promet između **1,8 i 4,6 miliona EUR**.

Dobit sektora je takođe stabilna i značajna:

- Najprofitabilnije preduzeće ostvaruje dobit od **574.473 EUR**,
- Ostale firme beleže dobit u rasponu od **70.751 do 509.123 EUR**.
- Ukupna neto dobit sektora iznosi oko **1,9 miliona EUR**, što je veoma solidan rezultat u odnosu na veličinu sektora i broj zaposlenih.

Bonitet i veličina firmi:

Preduzeća imaju različite **bonitetne ocene**:

- Najbolje ocenjena su ona sa **A3 i B1–B3**, što ukazuje na stabilno poslovanje,
- Najslabije ocenjena ima ocenu **C3**, ali i pored toga ostvaruje stabilan promet i dobit.

Po veličini, u sektoru dominiraju **mala i srednja preduzeća**, dok velikih firmi nema. To znači da sektor funkcioniše kao skup nekoliko jakih, ali i dalje fleksibilnih sistema.

Uloga u privredi:

S obzirom da Novi Pazar ima tradiciju tekstilne i drvne industrije, proizvodnja nameštaja predstavlja **logičan nastavak razvoja prerađivačkog sektora**.

- Povezana je sa sektorom **rezanja i obrade drveta** (84 zaposlena), koji obezbeđuje deo sirovina,
- Ima potencijal za **izvoz**, posebno kroz specijalizovane proizvode i dizajnerski nameštaj,
- Kreira **stabilna radna mesta**, često sa višim kvalifikacijama u odnosu na druge grane (drvena i tekstilna obrada).

Izazovi:

- Konkurencija iz uvoza (posebno jeftin nameštaj iz Azije),
- Troškovi sirovina i transporta,
- Potreba za inovacijama i modernizacijom proizvodnih linija.

Perspektive:

- Jačanje dizajna i brendiranja nameštaja iz Novog Pazara,
- Povezivanje sa domaćim i regionalnim distributerima,
- Izvoz u zemlje EU i regiona,
- Razvoj proizvoda za ugostiteljski i poslovni sektor (opremanje hotela, restorana, kancelarija).

Zaključak:

Sektor proizvodnje nameštaja u Novom Pazaru zapošljava **453 radnika** i ostvaruje promet od preko **21,5 miliona EUR**, uz ukupnu neto dobit od gotovo **2 miliona EUR**. U pitanju je **stabilan i rastući sektor**, sa značajnim potencijalom za izvoz i modernizaciju. Povezanost sa drvoprerađivačkom i građevinskom industrijom dodatno povećava njegov značaj u lokalnoj ekonomiji.

4. Trgovina na veliko

U okviru 100 najvećih firmi u Novom Pazaru, sektor **trgovine na veliko** zapošljava ukupno **441 radnika**, raspoređenih u čak **24 preduzeća različite veličine**. To je jedna od grana sa najšire rasprostranjenom strukturom, što ukazuje na značaj i dubinu ovog sektora u lokalnoj privredi.

Raspodela zaposlenosti po firmama izgleda ovako:

- Najveća preduzeća u ovom sektoru imaju **45 i 44 zaposlena**,
- Slede firme sa **40, 34 i 33 zaposlena**,
- Srednji segment čine brojne firme sa **16–32 zaposlena**,
- Manje firme se kreću u rasponu od **5 do 15 radnika**,
- Na dnu strukture su firme sa samo **1–2 zaposlena**, ali koje ipak ulaze među 100 najvećih jer ostvaruju značajan promet.

Šifra delatnosti	Naziv delatnosti	Bonitet na ocena	Veličina	Promet (EUR)	Neto dobit (EUR)	Broj zaposlenih
4690	Nespecijalizovana trgovina na veliko	C1	Malo	17.745.688	87.544	44
4690	Nespecijalizovana trgovina na veliko	C1	Malo	7.929.879	165.474	40
4690	Nespecijalizovana trgovina na veliko	B2	Malo	5.947.712	76.109	33
4690	Nespecijalizovana trgovina na veliko	B3	Malo	5.322.758	60.282	27
4690	Nespecijalizovana trgovina na veliko	C1	Malo	3.504.741	27.158	26
4690	Nespecijalizovana trgovina na veliko	C3	Malo	3.074.292	88.826	15
4690	Nespecijalizovana trgovina na veliko	D2	Malo	2.942.454	33.944	7
4690	Nespecijalizovana trgovina na veliko	C1	Malo	2.594.131	58.026	6
4690	Nespecijalizovana trgovina na veliko	C2	Malo	1.879.666	102.345	5
4690	Nespecijalizovana trgovina na veliko	D2	Mikro	1.824.331	60.539	2
4690	Nespecijalizovana trgovina na veliko	E3	Malo	1.702.646	-308.764	1
4674	Trgovina na veliko metalnom robom, instalacionim materijalima, opremom i priborom za grejanje	C2	Malo	2.176.415	115.566	17

4673	Trgovina na veliko drvetom, građevinskim materijalom i sanitarnom opremom	A2	Srednje	23.659.636	174.131	32
4673	Trgovina na veliko drvetom, građevinskim materijalom i sanitarnom opremom	D3	Srednje	8.158.935	82.895	16
4673	Trgovina na veliko drvetom, građevinskim materijalom i sanitarnom opremom	C2	Malo	6.620.686	138.717	16
4673	Trgovina na veliko drvetom, građevinskim materijalom i sanitarnom opremom	C1	Mikro	1.703.483	36.046	5
4646	Trgovina na veliko farmaceutskim proizvodima	C2	Malo	2.005.770	33.354	9
4643	Trgovina na veliko električnim aparatima za domaćinstvo	B1	Malo	4.361.709	96.662	25
4641	Trgovina na veliko tekstilom	A2	Malo	6.670.858	844.046	45
4641	Trgovina na veliko tekstilom	D1	Mikro	2.344.624	24.227	10
4641	Trgovina na veliko tekstilom	B3	Malo	2.228.305	118.557	7
4641	Trgovina na veliko tekstilom	C3	Malo	2.122.464	38.764	2
4639	Nespecijalizovana trgovina na veliko hranom, pićima i duvanom	D1	Malo	16.213.772	158.962	34
4636	Trgovina na veliko šećerom, čokoladom i slatkišima	C1	Malo	1.846.610	52.548	11
4621	Trgovina na veliko žitom, sirovim duvanom, semenjem i hranom za životinje	A3	Malo	3.354.222	67.170	6

Ova struktura pokazuje da sektor kombinuje **srednje jake distributivne firme** i **mnoštvo manjih veletrgovaca** koji često pokrivaju specijalizovane niše.

U ovom sektoru identifikovano je **25 preduzeća** sa ukupno **441 zaposlenim**. Broj zaposlenih je raspoređen od **1 do 45 radnika po firmi**, pri čemu:

- Najveći poslodavci su u **trgovini tekstilom** i **nespecijalizovanoj trgovini hranom i pićem** (po 34–45 radnika),
- Većina preduzeća zapošljava **5–30 radnika**,
- Pojedina mikro preduzeća imaju samo **1–2 zaposlena**.

Ova struktura ukazuje da se sektor oslanja na **mrežu malih firmi** sa nekoliko srednje velikih kompanija koje nose veći deo prometa i zapošljavanja.

Prihodi i profitabilnost

Ukupan promet sektora iznosi **više od 120 miliona EUR**. Najznačajniji prihodi dolaze iz sledećih grana:

- **Trgovina građevinskim materijalom i sanitarijama (4673)** – najveće preduzeće ostvaruje promet od preko **23 miliona EUR**,
- **Nespecijalizovana trgovina hranom, pićem i duvanom (4639)** – promet **16 miliona EUR**,
- **Nespecijalizovana trgovina na veliko (4690)** – nekoliko firmi sa prometom između **7–17 miliona EUR**,
- **Trgovina tekstilom (4641)** – vodeće firme ostvaruju između **2 i 6,6 miliona EUR**.

Što se tiče neto dobiti:

- Najveće profite beleže firme iz **trgovine tekstilom (844.046 EUR)** i **građevinskim materijalom (174.131 EUR)**,
- Više firmi posluje stabilno sa dobiti od **50.000 do 150.000 EUR**,
- Nekoliko preduzeća beleži **negativne rezultate**, uključujući jedno sa gubitkom od - **308.764 EUR**.

Bonitet i veličina firmi

- Bonitetne ocene variraju od **A2 (najbolje ocene, stabilne firme)** do **E3 (visok rizik)**.
- Najbolje ocenjene firme su u **trgovini tekstilom i građevinskim materijalom**,
- Većina preduzeća se kreće u rang **B i C**, što ukazuje na umerenu stabilnost uz određene rizike,
- Nekoliko firmi ima **D i E ocene**, što označava ozbiljne izazove u poslovanju.

Po veličini, sva preduzeća su **mala**, osim dva **srednja** (4673 – trgovina građevinskim materijalom i sanitarijama).

Uloga u lokalnoj privredi

Trgovina na veliko ima stratešku ulogu u privredi Novog Pazara jer:

- **Podržava maloprodaju i proizvodne sektore** kroz snabdevanje sirovinama i robom,
- Omogućava plasman proizvoda lokalnih proizvođača (tekstil, nameštaj, građevina) na širem tržištu,
- Zapošljava stabilan broj ljudi, najčešće u manjim timovima,
- Stvara značajne prihode i poreze kroz velike obime prometa.

Izazovi:

- Velika zavisnost od spoljnog tržišta i oscilacija u cenama roba,
- Visok rizik kod dela preduzeća (lošije bonitetne ocene),
- Konkurencija sa većim distributivnim lancima iz drugih gradova.

Perspektive:

- Dalja specijalizacija u trgovini građevinskim materijalom i tekstilom,
- Povezivanje sa maloprodajnim lancima i izvozom,

- Digitalizacija i logistička modernizacija (uvođenje online veleprodaje, praćenje lagera i transporta).

Zaključak:

Sektor trgovine na veliko u Novom Pazaru zapošljava **441 radnika** i ostvaruje preko **120 miliona EUR prometa**. Strukturu čine mahom mala preduzeća, dok nekoliko srednje velikih firmi ima ključnu ulogu u prometu i stabilnosti sektora. S obzirom na značaj u lancu snabdevanja, trgovina na veliko predstavlja **jedan od najvažnijih stubova lokalne privrede**, ali je potrebno da se dalje razvija kroz modernizaciju i povezivanje sa međunarodnim tržištima.

5. Drumski prevoz tereta

Struktura zaposlenosti

U okviru 100 najvećih preduzeća u Novom Pazaru, sektor drumskog prevoza tereta zapošljava ukupno **480 radnika** raspoređenih u više preduzeća različite veličine. Struktura sektora pokazuje da postoji nekoliko srednje velikih firmi koje zapošljavaju veći broj radnika i čine okosnicu ove delatnosti, dok ostatak čini veći broj manjih firmi sa relativno skromnim brojem zaposlenih.

Raspodela po firmama izgleda ovako:

- Najveće preduzeće u ovom sektoru ima **109 zaposlenih**,
- Drugo po veličini zapošljava **82 radnika**,
- Sledeća dva zapošljavaju po **64 i 38 radnika**,
- Ostala preduzeća kreću se od **29 zaposlenih pa naniže**, uključujući više manjih sa svega 5–22 zaposlena,
- Najmanje firme u sektoru imaju **po 5–7 radnika**.

Šifra delatnosti	Naziv delatnosti	Bonitetna ocena	Veličina	Promet (EUR)	Neto dobit (EUR)	Broj zaposlenih
4941	Drumski prevoz tereta	C3	Srednje	9.719.326	3.298	109
4941	Drumski prevoz tereta	C3	Srednje	8.758.380	935.171	82
4941	Drumski prevoz tereta	B2	Malo	6.937.714	27.876	64
4941	Drumski prevoz tereta	C3	Malo	3.583.372	46.865	38
4941	Drumski prevoz tereta	B1	Malo	3.293.503	60.744	29
4941	Drumski prevoz tereta	B3	Malo	2.403.582	40.627	22
4941	Drumski prevoz tereta	D2	Malo	2.056.968	-86.365	21
4941	Drumski prevoz tereta	C2	Mikro	1.943.957	50.489	20
4941	Drumski prevoz tereta	C1	Malo	1.729.283	100.457	17
4941	Drumski prevoz tereta	C2	Malo	1.645.756	75.870	16
4941	Drumski prevoz tereta	D1	Malo	1.645.055	10.648	10
4941	Drumski prevoz tereta	B1	Malo	1.641.961	25.475	7
4941	Drumski prevoz tereta	B2	Malo	1.626.314	130.786	5

Ova struktura ukazuje na **visoku fragmentaciju sektora**, gde nekoliko srednjih preduzeća ima ključnu ulogu, ali značajan deo ukupne zaposlenosti dolazi od većeg broja manjih transportnih kompanija.

U ovom sektoru identifikovano je **13 preduzeća** sa ukupno **439 zaposlenih**. Struktura pokazuje:

- Najveće firme zapošljavaju preko **100 radnika** (109 i 82),
- Srednja preduzeća zapošljavaju između **30–70 ljudi**,
- Najmanje firme imaju svega **5–10 zaposlenih**.

Ova podela ukazuje na **raznolikost sektora** – od velikih sistema sa regionalnim značajem do malih prevoznika koji posluju lokalno.

Prihodi i profitabilnost:

Ukupan promet u sektoru prelazi **46 miliona EUR**, a po firmama se kreće od **9,7 miliona EUR** kod najvećih, do **1,6 miliona EUR** kod manjih.

- Najveći prihod ostvaruje firma sa **109 zaposlenih i prometom od 9,7 miliona EUR**,
- Druga najveća ima **8,7 miliona EUR prometa** uz 82 radnika,
- Najmanje firme ostvaruju prihode od 1,6–2 miliona EUR.

Neto dobit oscilira:

- Najveća pozitivna dobit beleži firma sa 82 zaposlena (**935.171 EUR**),
- Nekoliko firmi posluje stabilno, sa dobiti između **50.000–130.000 EUR**,
- Najslabije ocenjena firma beleži **gubitak od -86.365 EUR**.

Ovo pokazuje da, iako sektor kao celina ostvaruje solidan promet, **profitabilnost je neujednačena** i zavisi od efikasnosti poslovanja i boniteta firme.

Bonitet i veličina firmi:

Preduzeća imaju različite **bonitetne ocene**:

- **Najbolje ocenjene** su firme sa ocenom B1 i B2 (pokazuju stabilno poslovanje i pozitivne rezultate),
- Većina je u rangu **C** (C1, C2, C3), što znači da posluju sa određenim rizikom,
- Jedna firma ima ocenu **D2** i posluje sa gubitkom, što ukazuje na nestabilnost.

Po veličini, sektor se sastoji od **mikro, malih i srednjih preduzeća**, ali većinu zaposlenih nose srednja preduzeća sa preko 60 ljudi.

Uloga u privredi:

Drumski prevoz tereta ima **strateški značaj** za Novi Pazar jer:

- Povezuje lokalnu proizvodnju (odeća, nameštaj, hrana) sa regionalnim i međunarodnim tržištima,
- Omogućava trgovini na veliko i malo da funkcioniše kroz stabilne lance snabdevanja,
- Zapošljava značajan broj ljudi, posebno sa srednjim kvalifikacijama.

Zbog geografskog položaja Novog Pazara i snažne trgovačke tradicije, ovaj sektor ima ulogu **logističkog kičmenog stuba lokalne ekonomije**.

Izazovi:

- Konkurencija i pritisak na cene,
- Rast troškova goriva i održavanja voznog parka,
- Problemi sa naplatom potraživanja i stabilnošću manjih firmi,
- Nedostatak kvalifikovanih vozača i logističkog kadra.

Perspektive:

- Jačanje saradnje sa proizvodnim sektorom u Novom Pazaru (tekstil, drvoprerađivačarstvo, građevinarstvo),
- Modernizacija voznog parka i prelazak na ekološki prihvatljivija vozila,
- Digitalizacija i optimizacija transportnih procesa (GPS praćenje, e-logistika),
- Potencijal za **regionalnu ekspanziju** i razvoj klastera prevoznika.

Zaključak

Sektor drumskog prevoza tereta u Novom Pazaru zapošljava skoro **440 radnika** i ostvaruje promet od preko **46 miliona EUR**. Iako su pojedine firme visoko profitabilne i stabilne, sektor je **neujednačen** – deo preduzeća posluje sa minimalnim dobitima ili gubicima. Njegov značaj je ključan za funkcionisanje lokalne privrede, a dalji razvoj zavisi od **modernizacije, efikasnosti i integracije sa proizvodnim granama**.

6. Trgovina na malo

U okviru 100 najvećih preduzeća u Novom Pazaru, sektor **trgovine na malo** zapošljava ukupno **314 radnika**, raspoređenih u više firmi različite veličine. Struktura sektora pokazuje veliku fragmentaciju – umesto jednog ili dva dominantna poslodavca, imamo niz manjih trgovinskih firmi sa sledećim brojem zaposlenih:

- Najveće firme u ovom sektoru imaju **45, 39 i 38 zaposlenih**,
- Srednji segment čine preduzeća sa **34, 27, 26, 19 i 15 radnika**,
- Ostatak čine brojna manja preduzeća sa **8–14 zaposlenih**,
- Na dnu strukture nalaze se firme sa **5 ili manje radnika**, uključujući nekoliko sa samo **2–3 zaposlena**, pa čak i jedno sa **0 zaposlenih** u trenutku evidentiranja.

Šifra delatnosti	Naziv delatnosti	Bonitet na ocena	Veličina	Promet (EUR)	Neto dobitz (EUR)	Broj zaposlenih
4779	Trgovina na malo polovnom robom u prodavnicama	A2	Malo	1.618.195	62.316	34
4773	Trgovina na malo farmaceutskim proizvodima u specijalizovanim prodavnicama – apotekama	C2	Malo	2.857.926	37.986	27
4773	Trgovina na malo farmaceutskim proizvodima u specijalizovanim prodavnicama – apotekama	B3	Malo	1.654.302	36.516	19
4759	Trgovina na malo nameštajem, opremom za osvetljenje i ostalim predmetima za domaćinstvo u specijalizovanim prodavnicama	A3	Malo	3.306.459	309.405	38
4752	Trgovina na malo metalnom robom, bojama i staklom u specijalizovanim prodavnicama	A3	Malo	5.372.478	358.150	45
4752	Trgovina na malo metalnom robom, bojama i staklom u specijalizovanim prodavnicama	C2	Malo	2.409.718	35.226	10
4730	Trgovina na malo motornim gorivima u specijalizovanim prodavnicama	B3	Srednje	11.934.745	296.543	39
4730	Trgovina na malo motornim gorivima u specijalizovanim prodavnicama	C2	Malo	5.711.836	197.949	26
4730	Trgovina na malo motornim gorivima u specijalizovanim prodavnicama	A3	Malo	4.107.058	12.032	15
4730	Trgovina na malo motornim gorivima u specijalizovanim prodavnicama	C2	Malo	3.363.229	58.240	8
4730	Trgovina na malo motornim gorivima u specijalizovanim prodavnicama	A1	Malo	2.185.935	87.664	6
4719	Ostala trgovina na malo u nespecijalizovanim prodavnicama	B2	Malo	7.219.260	63.470	10

4719	Ostala trgovina na malo u nespecijalizovanim prodavnicama	B1	Malo	2.271.009	128.983	2
4719	Ostala trgovina na malo u nespecijalizovanim prodavnicama	B1	Mikro	1.661.301	16.690	0
4711	Trgovina na malo u nespecijalizovanim prodavnicama, pretežno hranom, pićima i duvanom	E3	Malo	2.310.116	28.261	14
4711	Trgovina na malo u nespecijalizovanim prodavnicama, pretežno hranom, pićima i duvanom	C2	Malo	2.103.501	43.609	8
4711	Trgovina na malo u nespecijalizovanim prodavnicama, pretežno hranom, pićima i duvanom	B2	Malo	2.049.414	65.940	5
4711	Trgovina na malo u nespecijalizovanim prodavnicama, pretežno hranom, pićima i duvanom	B2	Malo	1.941.778	101.252	3
4711	Trgovina na malo u nespecijalizovanim prodavnicama, pretežno hranom, pićima i duvanom	D1	Malo	1.645.064	15.579	3

Ovakva raspodela ukazuje da je sektor trgovine na malo **vrlo rascepan**, bez jakog lanca ili brenda koji dominira, što je karakteristika lokalnih privreda koje se oslanjaju na mikro i mala preduzeća.

U ovom sektoru je evidentirano **18 preduzeća** koja zapošljavaju ukupno **312 radnika**. Broj zaposlenih varira od **0 do 45 po firmi**, što jasno pokazuje da sektor čine uglavnom mala i mikro preduzeća. Najveće preduzeće je iz oblasti **trgovine metalnom robom, bojama i staklom** (45 zaposlenih), dok pojedine firme posluju sa minimalnim brojem zaposlenih ili čak bez njih (formalno registrovana, ali bez prijavljenih radnika).

Ovo ukazuje na **visoku fragmentisanost** sektora i oslanjanje na mali broj većih firmi, dok većinu čine mikro i mala preduzeća.

Prihodi i profitabilnost:

Ukupan promet ovih 18 firmi prelazi **60 miliona evra**, sa velikim razlikama među preduzećima:

- **Najveći prihod** beleže firme iz **trgovine motornim gorivima** (najveća preko **11,9 miliona EUR**).
- Trgovina nameštajem i metalnom robom beleži promet od nekoliko miliona evra (**3–5,3 miliona EUR**).

- Najmanji prihodi su u mikro firmama iz nespecijalizovane trgovine i apoteka (od **1,6 do 2,1 miliona EUR**).

Neto dobit takođe oscilira:

- Najveći profit ostvaruju **benzinske stanice i specijalizovane trgovine metalnom robom** (preko **300.000 EUR**),
- Dok su pojedine firme zabeležile skromne dobiti (10–20 hiljada EUR), a neke čak i **negativne rezultate**.

Struktura po delatnostima:

Podaci ukazuju na sledeću raspodelu sektora:

- **Trgovina motornim gorivima (4730)** – zapošljava **94 radnika** u pet preduzeća, dominantna po prometu i dobiti.
- **Trgovina metalnom robom, bojama i staklom (4752)** – 55 zaposlenih u dve firme, stabilan i profitabilan sektor.
- **Apoteke (4773)** – tri firme sa ukupno 46 zaposlenih, stabilna ali niže profitabilna delatnost.
- **Trgovina nameštajem i opremom (4759)** – jedno preduzeće, 38 zaposlenih, promet preko 3 miliona EUR.
- **Trgovina polovnom robom (4779)** – jedno preduzeće, 34 radnika, stabilan ali specifičan segment.
- **Nespecijalizovane trgovine (4711 i 4719)** – osam firmi, ukupno 45 radnika, visoka fragmentacija i oscilacije u poslovanju.

Bonitet i veličina firmi:

Većina firmi se klasifikuje kao **mala**, dok su samo pojedine mikro. Bonitetne ocene se kreću od **A1 do E3**, što ukazuje na različit stepen stabilnosti:

- Najbolje ocenjene firme su iz oblasti **goriva i nameštaja (A1–A3)**,
- Dok su pojedine nespecijalizovane trgovine i apoteke slabije ocenjene (D1, E3).

Zaključak:

Sektor trgovine na malo u Novom Pazaru pokazuje sledeće ključne karakteristike:

- **Fragmentisanost** – veliki broj malih firmi, mali broj srednjih.
- **Dominacija goriva i specijalizovane trgovine** u ukupnom prometu i dobiti.
- **Visoka heterogenost** – firme posluju u različitim granama (od apoteka do benzinskih pumpi i nameštaja).
- **Različiti bonitetni profili** – od stabilnih i profitabilnih do preduzeća sa niskim bonitetom i minimalnim zaposlenima.

Ovaj sektor zapošljava preko **300 ljudi** i ostvaruje značajan promet, ali njegov najveći značaj nije u masovnosti, već u **sveprisutnosti i raznovrsnosti**, jer obezbeđuje osnovne robe i usluge za lokalno stanovništvo.

7. Proizvodnja odeće

Sektor **proizvodnje odeće** u okviru 100 najvećih firmi u Novom Pazaru zapošljava ukupno **163 radnika**, raspoređenih u četiri preduzeća:

- Najveće preduzeće u ovoj delatnosti zapošljava **137 radnika**,
- Ostala tri preduzeća su mala, sa **12, 8 i 6 zaposlenih**.

Ova struktura pokazuje izrazitu koncentraciju zaposlenosti u jednom dominantnom proizvođaču, dok manja preduzeća doprinose uglavnom kroz specijalizovane radionice ili uslužnu proizvodnju (šivenje, dorada, krojenje).

Šifra delatnosti	Naziv delatnosti	Bonitet na ocena	Veličina	Promet (EUR)	Neto dobit (EUR)	Broj zaposlenih
1413	Proizvodnja ostale odeće	C1	Malo	6652768	516959	137
1413	Proizvodnja ostale odeće	B3	Malo	2506920	18142	12
1413	Proizvodnja ostale odeće	B3	Malo	1643645	14835	6
1392	Proizvodnja gotovih tekstilnih proizvoda, osim odeće	D1	Malo	1706714	20450	8

U sektoru proizvodnje odeće u Novom Pazaru aktivne su **4 firme** koje zapošljavaju ukupno **163 radnika**.

- Najveće preduzeće u ovom sektoru ima **137 zaposlenih**,
- Ostale firme su male, sa **6 do 12 zaposlenih**, dok jedno preduzeće iz segmenta tekstilnih proizvoda zapošljava **8 radnika**.

Ova raspodela pokazuje da je sektor izrazito **koncentrisan** – više od 80% zaposlenih radi u jednom preduzeću, dok ostatak sektora čine mikro firme.

Prihodi i profitabilnost:

Ukupan promet sektora iznosi oko **12,5 miliona EUR**, sa značajnim razlikama po firmama:

- Najveća kompanija ostvaruje promet od **6,65 miliona EUR**,
- Ostale firme se kreću između **1,6 i 2,5 miliona EUR**.

Neto dobit sektora ukupno iznosi oko **570.000 EUR**, pri čemu:

- Najveće preduzeće ostvaruje **516.959 EUR dobiti**,
- Ostale firme beleže daleko skromnije rezultate (od **14.835 EUR do 20.450 EUR**).

Ovo jasno pokazuje da sektor zavisi od uspeha jednog velikog aktera, dok manji imaju skromne kapacitete i slabiju profitabilnost.

Bonitetne ocene i stabilnost:

Firme u ovom sektoru imaju različite bonitetne ocene:

- Najveće preduzeće ima ocenu **C1** – stabilno poslovanje uz umeren rizik,
- Dve manje firme ocenjene su kao **B3**, što ukazuje na solidnu stabilnost,
- Jedna firma ima ocenu **D1**, što označava **visok rizik i finansijsku ranjivost**.
- To ukazuje da je sektor **asimetričan** – jedan stabilan lider i nekoliko manjih preduzeća sa ograničenim dometom.

Uloga u lokalnoj privredi:

Proizvodnja odeće ima **tradicionalnu ulogu** u Novom Pazaru, gradu poznatom po tekstilnoj industriji.

- Sektor obezbeđuje poslove za srednje kvalifikovanu radnu snagu, posebno žene,
- Ima značajan potencijal za **izvoz i regionalnu distribuciju**,
- Važan je i za **brendiranje grada** kao tekstilnog centra.

Međutim, koncentracija zaposlenih i prihoda u jednoj firmi ukazuje na **zavisnost sektora od ograničenog broja aktera**, što povećava rizik.

Izazovi:

- Konkurencija jeftinog uvoza iz Azije,
- Nedovoljna diversifikacija proizvodnje,
- Slaba ulaganja u inovacije i savremene tehnologije,
- Ranjivost manjih firmi zbog niskih marži i ograničenog kapitala.

Perspektive:

- Jačanje izvoza kroz saradnju sa evropskim distributerima,
- Razvoj sopstvenih brendova i e-commerce kanala,
- Ulaganje u **modni dizajn** i proizvode sa većom dodanom vrednošću,
- Povezivanje sa obrazovnim institucijama radi stvaranja novih stručnih kadrova.

Zaključak:

Sektor proizvodnje odeće u Novom Pazaru zapošljava **163 radnika** i ostvaruje promet od **12,5 miliona EUR**, sa dominantnim učešćem jednog velikog preduzeća. Iako ima potencijal za razvoj i izvoz, sektor je **ranjiv zbog visoke koncentracije** i oslanjanja na ograničen broj firmi. Budućnost zavisi od modernizacije, diverzifikacije proizvodnje i jačanja malih proizvođača.

8. Ostalo ustupanje ljudskih resursa

U okviru 100 najvećih firmi u Novom Pazaru, delatnost „Ostalo ustupanje ljudskih resursa“ zapošljava **135 radnika**. Ovaj broj pokazuje da je sektor značajan poslodavac, iako ne spada u najdominantnije grane poput građevinarstva ili javnih komunalnih preduzeća. Delatnost ustupanja ljudskih resursa podrazumeva agencijsko zapošljavanje i privremeno ustupanje radnika kompanijama koje imaju sezonske ili projektne potrebe.

Šifra delatnosti	Naziv delatnosti	Bonitet na ocena	Veličina	Promet (EUR)	Neto dobit (EUR)	Broj zaposlenih
7830	Ostalo ustupanje ljudskih resursa	C1	Malo	2.450.534	31.260	135

Ovaj sektor ima posebnu ulogu jer omogućava fleksibilnost na tržištu rada. Preduzeća iz drugih grana industrije – posebno građevinarstvo, trgovina i transport – često koriste ovakve agencije da bi odgovorila na nagle potrebe za radnom snagom. Time se smanjuje rizik za poslodavce, ali se istovremeno otvara pitanje stabilnosti zaposlenja i prava radnika.

U Novom Pazaru, gde postoji izražen broj mikro i malih preduzeća, usluge agencijskog zapošljavanja mogu dodatno rasti, naročito u sektorima koji trpe sezonske oscilacije (trgovina tokom prazničnih sezona, građevinarstvo tokom građevinskih sezona). Istovremeno, potrebno je obratiti pažnju na regulativu i obezbeđivanje adekvatne zaštite radnika kako bi ovaj sektor doprineo i privredi i zaposlenima.

Delatnost ustupanja ljudskih resursa u Novom Pazaru predstavlja **važan, ali prateći sektor**. On ne generiše proizvodnju niti direktno utiče na trgovinski bilans, ali ima ključnu ulogu u održavanju fleksibilnosti i stabilnosti ostalih privrednih grana. Dalji razvoj treba da ide u pravcu profesionalizacije i bolje zaštite prava zaposlenih.

9. Rezanje i obrada drveta

U okviru 100 najvećih preduzeća u Novom Pazaru, sektor **rezanja i obrade drveta** zapošljava ukupno **84 radnika**, raspoređenih u dva preduzeća:

- Najveće ima **47 zaposlenih**,
- Drugo preduzeće zapošljava **37 radnika**.

Ova podela pokazuje da sektor nije masovan, ali da se oslanja na nekoliko stabilnih firmi koje imaju specijalizovanu proizvodnju i stalnu potražnju.

Šifra delatnosti	Naziv delatnosti	Bonitet na ocena	Veličina	Promet (EUR)	Neto dobit (EUR)	Broj zaposlenih
1610	Rezanje i obrada drveta	C3	Malo	5.608.131	81.357	47
1610	Rezanje i obrada drveta	B3	Malo	1.878.470	107.635	37

U ovom sektoru registrovane su **2 firme** sa ukupno **84 zaposlena**:

- Veća firma zapošljava **47 radnika**,
- Druga, manja firma, zapošljava **37 radnika**.

Ova relativno uravnotežena podela pokazuje da u Novom Pazaru sektor obrade drveta nema dominantnog lidera, već dva aktera slične snage, koji zajedno čine jezgro ove industrije.

Prihodi i profitabilnost:

Ukupan promet sektora iznosi oko **7,5 miliona EUR**, od čega:

- Veća firma ostvaruje prihod od **5,6 miliona EUR**,
- Manja firma ostvaruje prihod od **1,87 miliona EUR**.

Zanimljivo je da manja firma, iako ima manji promet, beleži **veću neto dobit (107.635 EUR)** u poređenju sa većom firmom (**81.357 EUR**). To ukazuje na bolju efikasnost i profitabilnost u odnosu na veličinu.

Bonitet i stabilnost

- Firma sa 47 zaposlenih ima bonitetnu ocenu **C3**, što označava umeren rizik i potencijalnu ranjivost.
- Firma sa 37 zaposlenih ima ocenu **B3**, što ukazuje na **stabilnije poslovanje i solidan rejting**.

Ovo potvrđuje da veći obim poslovanja ne znači nužno i veću stabilnost – manja firma ima bolji bonitet i ostvaruje veću relativnu dobit.

Uloga u lokalnoj privredi:

Rezanje i obrada drveta je sektor sa **značajem za građevinsku i nameštajsku industriju**, jer obezbeđuje poluproizvode i materijale. Novi Pazar, kao grad sa razvijenom proizvodnjom

nameštaja i trgovinom, ima koristi od lokalnih firmi koje se bave obradom drveta, jer smanjuju zavisnost od uvoza i omogućavaju **lokalne lance snabdevanja**.

Ovaj sektor je posebno važan za **manja i srednja preduzeća u proizvodnji nameštaja**, koja zavise od stabilne i kvalitetne isporuke sirovina.

Izazovi:

- Ograničen broj preduzeća i koncentracija u malom broju aktera,
- Zavisnost od kretanja cena sirovina na tržištu,
- Potreba za modernizacijom tehnologije obrade,
- Ekološki pritisci i regulative u vezi sa sečom i obradom drveta.

Perspektive:

- Mogućnost integracije sa sektorom proizvodnje nameštaja i izvoza finalnih proizvoda,
- Unapređenje tehnologije radi većeg iskorišćenja sirovina i smanjenja otpada,
- Razvoj „zelene proizvodnje“ i sertifikovanih proizvoda koji imaju dodatnu vrednost na evropskom tržištu,
- Povezivanje sa inostranim partnerima kroz **klustere drvne industrije**.

Zaključak:

Sektor rezanja i obrade drveta u Novom Pazaru zapošljava **84 radnika** i ostvaruje promet od **7,5 miliona EUR**. Iako relativno mali po obimu, sektor ima važnu ulogu u lancu vrednosti lokalne privrede, posebno u povezivanju sa industrijom nameštaja. Ključni izazovi su modernizacija i diverzifikacija, dok su najveće šanse u jačanju saradnje sa proizvođačima nameštaja i izvozu poluproizvoda i gotovih proizvoda.

10. Proizvodnja hrane

U okviru 100 najvećih firmi u Novom Pazaru, sektor **proizvodnje hrane** zapošljava ukupno **64 radnika**, raspoređenih u dva preduzeća:

- Najveće ima **49 zaposlenih**,
- Drugo, manje preduzeće, zapošljava **15 radnika**.

Ova struktura jasno pokazuje dominaciju jednog proizvođača, dok manji doprinosi diversifikaciji i fleksibilnosti u ponudi. Ukupan broj zaposlenih je relativno skroman, ali je značaj ovog sektora veći od same brojke.

Šifra delatnosti	Naziv delatnosti	Bonitet na ocena	Veličina	Promet (EUR)	Neto dobit (EUR)	Broj zaposlenih
1071	Proizvodnja hleba, svežeg peciva i kolača	B2	Malo	1.658.293	166.465	15
1061	Proizvodnja mlinskih proizvoda	B3	Malo	2.563.646	12.348	49

U ovom sektoru posluju **2 firme** sa ukupno **64 zaposlena**:

- Veća firma, iz oblasti **mlinske industrije**, zapošljava **49 radnika**,
- Manja firma, koja se bavi **proizvodnjom hleba, peciva i kolača**, ima **15 zaposlenih**.

Sektor je mali u odnosu na druge grane industrije u Novom Pazaru, ali njegova uloga je **strateška**, jer se odnosi na osnovne prehrambene proizvode, od brašna do gotovih pekarskih artikala.

Prihodi i profitabilnost:

- Ukupan promet sektora iznosi oko **4,22 miliona EUR**:
- Firma u mlinskoj industriji ostvaruje **2,56 miliona EUR prometa**,
- Pekarska firma ostvaruje **1,65 miliona EUR prometa**.

Kada je reč o neto dobiti, ukupno beleži **178.813 EUR**, pri čemu:

- Firma iz pekarskog sektora ostvaruje značajnu dobit od **166.465 EUR**,
- Mlinska firma beleži tek **12.348 EUR**, što ukazuje na nižu profitabilnost uprkos većem prometu.

Ovo sugeriše da je **pekarska proizvodnja znatno efikasnija** po zaposlenom i po jedinici prometa, dok mlinska industrija posluje sa malim maržama.

Bonitet i stabilnost:

- Proizvodnja hleba i peciva ima bonitetnu ocenu **B2**, što ukazuje na solidnu stabilnost i umereno nizak rizik.

- Proizvodnja mlinskih proizvoda ima ocenu **B3**, što je nešto slabija ocena, ali i dalje u rangu relativno stabilnog poslovanja.

Ove ocene potvrđuju da sektor, iako mali, ima firmu koja pokazuje **zdravu finansijsku osnovu** i firmu koja je stabilna, ali manje profitabilna.

Uloga u lokalnoj privredi:

S obzirom da se radi o osnovnim prehrambenim proizvodima, sektor ima značajnu ulogu za lokalnu zajednicu:

- **Mlinska industrija** obezbeđuje brašno i poluproizvode za pekare i trgovinu,
- **Pekarska industrija** snabdeva tržište svakodnevnim proizvodima široke potrošnje,

Obe firme zajedno čine osnovu za **prehrambenu sigurnost** i stabilno snabdevanje stanovništva.

Ovo je sektor koji nije samo ekonomski, već i **socijalno važan**.

Izazovi:

- Pritisak na cene i niske marže, posebno u mlinskoj industriji,
- Zavisnost od cena žitarica i sirovina na globalnom tržištu,
- Potreba za modernizacijom tehnologije i energetske efikasnosti.

Perspektive:

- Jačanje pekarskog sektora kroz razvoj **novih proizvoda** (integralni, bezglutenski, funkcionalni proizvodi),
- Mogućnost **udruživanja i vertikalne integracije** sa poljoprivrednim proizvođačima,
- Potencijal za **regionalno širenje i izvoz** specijalizovanih proizvoda.

Zaključak:

Sektor proizvodnje hrane u Novom Pazaru je **relativno mali** (64 zaposlena i 4,2 miliona EUR prometa), ali njegova važnost je **strateška** zbog uloge u osnovnom snabdevanju stanovništva. Pekarska firma pokazuje **visoku profitabilnost i stabilnost**, dok mlinska industrija radi sa malim maržama i izazovima u pogledu konkurentnosti. Budućnost sektora zavisi od **modernizacije i diversifikacije ponude**, kao i povezivanja sa lokalnim poljoprivrednim resursima.

11. Prevoz putnika u drumskom saobraćaju

U okviru 100 najvećih preduzeća u Novom Pazaru, u sektoru gradskog i prigradskog putničkog prevoza evidentirano je **53 zaposlena radnika**. Iako ovaj broj deluje relativno mali u odnosu na građevinarstvo, trgovinu ili komunalna preduzeća, njegova važnost prevazilazi broj zaposlenih, jer je u pitanju delatnost od **visokog društvenog značaja**.

Šifra delatnosti	Naziv delatnosti	Bonitet na ocena	Veličina	Promet (EUR)	Neto dobit (EUR)	Broj zaposlenih
4931	Gradski i prigradski kopneni prevoz putnika	B1	Srednje	5.286.258	304.149	53

U ovom sektoru posluje jedno preduzeće koje spada među 100 najvećih firmi u Novom Pazaru.

Firma zapošljava **53 radnika**, što je tipičan broj za srednje preduzeće u oblasti javnog i komercijalnog prevoza.

Broj zaposlenih je dovoljan za održavanje **voznog parka autobusa i minibuseva**, kao i pratećih administrativnih i tehničkih službi.

Prihodi i profitabilnost:

Ukupan promet firme iznosi **5,28 miliona EUR**, što pokazuje da sektor ima značajnu ekonomsku ulogu i da predstavlja stabilan izvor prihoda u lokalnoj zajednici.

Neto dobit iznosi **304.149 EUR**, što predstavlja **solidnu profitabilnost** u odnosu na broj zaposlenih i specifičnosti sektora (visoki troškovi goriva, održavanja i amortizacije vozila). Ovo ukazuje da preduzeće posluje **održivo i stabilno**, i da uspeva da kontroliše rashode u zahtevnom okruženju.

Bonitet i stabilnost:

Preduzeće ima bonitetnu ocenu **B1**, što znači da se radi o **stabilnom poslovnom subjektu** sa niskim rizikom i solidnim izgledima za buduće poslovanje.

Ova ocena dodatno potvrđuje da sektor, iako zavisao od javnih politika i tržišnih uslova, funkcioniše **pouzvano i predvidivo**.

Uloga u lokalnoj privredi i zajednici

Gradski i prigradski prevoz putnika ima **širi socio-ekonomski značaj**:

Omogućava mobilnost stanovništva, posebno onih koji nemaju pristup privatnom prevozu.

Podržava druge sektore lokalne privrede (trgovinu, ugostiteljstvo, uslužne delatnosti) jer omogućava protok radne snage i potrošača.

Ima ulogu u **smanjenju saobraćajnog zagušenja i ekoloških opterećenja**, jer organizovan javni prevoz smanjuje broj privatnih vozila na ulicama.

Izazovi:

- Fluktuacije cena goriva i energenata koje direktno utiču na rashode.
- Potreba za modernizacijom voznog parka i prelaskom na ekološki prihvatljivija vozila.
- Održavanje kvaliteta usluge uz konkurenciju privatnih prevoznika.

Perspektive:

- Uvođenje **digitalnih sistema naplate karata i praćenja vozila** radi veće efikasnosti.
- Potencijalno širenje na regionalne linije i saradnja sa opštinama u okruženju.
- Integracija sa politikama održive urbane mobilnosti i korišćenje fondova za „zelena“ ulaganja.

Zaključak:

Sektor gradskog i prigradskog prevoza putnika u Novom Pazaru zapošljava **53 radnika**, ostvaruje promet od **5,28 miliona EUR** i dobit od **304.149 EUR**. Njegova uloga je pre svega **socijalna i infrastrukturna**, jer obezbeđuje osnovnu mobilnost građana, ali istovremeno pokazuje i solidnu profitabilnost i stabilnost poslovanja. Dalji razvoj zavisi od **modernizacije i ekoloških inovacija**, koje će obezbediti dugoročnu održivost ovog sektora.

12. Održavanje i trgovina automobilima

U okviru 100 najvećih preduzeća u Novom Pazaru, sektor održavanja i trgovine automobilima zapošljava ukupno **50 radnika**, raspoređenih u četiri preduzeća različite veličine:

- **Najveća firma** zapošljava **21 radnika** i bavi se trgovinom automobilima i lakim motornim vozilima,
- Dve manje firme zapošljavaju po **14 i 11 radnika**, pri čemu jedna pokriva trgovinu vozilima, a druga održavanje i popravke,
- Najmanja firma zapošljava svega **4 radnika**, ali takođe posluje u oblasti prodaje automobila.

Šifra delatnosti	Naziv delatnosti	Bonitet na ocena	Veličina	Promet (EUR)	Neto dobit (EUR)	Broj zaposlenih
4520	Održavanje i popravka motornih vozila	B1	Malo	3.564.187	48.113	11
4511	Trgovina automobilima i lakim motornim vozilima	B1	Srednje	15.201.602	346.878	21
4511	Trgovina automobilima i lakim motornim vozilima	C2	Mikro	3.156.820	88.364	14
4511	Trgovina automobilima i lakim motornim vozilima	C1	Malo	2.893.110	16.134	4

Ova raspodela pokazuje da je sektor **fragmentisan**, bez izrazito dominantnog aktera, ali sa jasnom podelom na **prodaju vozila** i **postprodajne usluge (servis i održavanje)**.

Prihodi i profitabilnost:

- Ukupan promet sektora iznosi oko **24,9 miliona EUR**, dok je ukupna neto dobit približno **499.489 EUR**.
- Najveća firma ostvaruje promet od **15,2 miliona EUR** i neto dobit od **346.878 EUR**, što je skoro 70% ukupne dobiti sektora.
- Manja firma sa 14 zaposlenih beleži promet od **3,16 miliona EUR** i neto dobit od **88.364 EUR**, što je odličan rezultat u odnosu na veličinu.
- Servisna firma sa 11 zaposlenih ostvaruje promet od **3,56 miliona EUR**, ali skromnu dobit od svega **48.113 EUR**, što ukazuje na **niže marže u uslužnim delatnostima**.
- Najmanja firma ima promet od **2,89 miliona EUR** i neto dobit od **16.134 EUR**, što ukazuje na **ograničenu efikasnost** i borbu za tržišni prostor.

Bonitet i stabilnost:

- Većina firmi ima bonitetnu ocenu **B1**, što znači da se radi o stabilnim poslovnim subjektima sa relativno niskim rizikom.
- Jedina firma sa nižom ocenom (**C2**) je mikro preduzeće, koje posluje na ivici rentabilnosti.
- Ovo potvrđuje da sektor kao celina ima **umerenu stabilnost**, ali da su veća i srednja preduzeća sigurnija i profitabilnija od manjih.

Uloga u lokalnoj privredi:

S obzirom da Novi Pazar ima **mlado i dinamično stanovništvo**, sa rastućom potražnjom za automobilima i servisnim uslugama, ovaj sektor ima važnu ulogu u:

- Zadovoljenju potrebe za **ličnim i poslovnim transportom**,
- Obezbeđivanju **radnih mesta za tehnički kadar**,
- Kreiranju **prateće potražnje** (rezervni delovi, gorivo, osiguranje).
- Pored toga, prisustvo nekoliko manjih i srednjih firmi omogućava **konkurenciju i izbor potrošačima**, što može doprineti kvalitetu usluga i povoljnijim cenama.

Izazovi:

- Konkurencija među lokalnim i regionalnim distributerima,
- Zavisnost od kupovne moći stanovništva i dostupnosti finansiranja,
- Rastući troškovi rezervnih delova i održavanja,
- Potreba za prilagođavanjem tržištu **električnih i hibridnih vozila**.

Perspektive:

- Razvoj **integriranih servisa** (prodaja + održavanje + leasing),
- Širenje ponude na **polovna i ekološka vozila**,
- Uvođenje digitalnih servisa (online prodaja, zakazivanje servisa),
- Saradnja sa međunarodnim distributerima i proizvođačima.

Zaključak:

Sektor održavanja i prodaje automobila u Novom Pazaru zapošljava **50 ljudi**, ostvaruje promet od skoro **25 miliona EUR** i neto dobit od **0,5 miliona EUR**. Njegova važnost je u podršci **mobiliteti i lokalnoj privredi**, ali i u stvaranju dodatne vrednosti kroz prateće usluge. Najveće firme beleže stabilno poslovanje, dok manja preduzeća funkcionišu u zahtevnim uslovima, što naglašava potrebu za konsolidacijom i inovacijama.

13. Tehničko ispitivanje i analize

U okviru 100 najvećih preduzeća u Novom Pazaru, delatnost „Tehničko ispitivanje i analize“ zapošljava **35 radnika**. Iako broj zaposlenih nije velik u poređenju sa dominantnim granama poput građevinarstva ili trgovine, ovaj sektor ima **specifičan značaj**, jer obezbeđuje stručnu podršku i standarde bez kojih savremena privreda ne može da funkcioniše.

Šifra delatnosti	Naziv delatnosti	Bonitet na ocena	Veličina	Promet (EUR)	Neto dobit (EUR)	Broj zaposlenih
7120	Tehničko ispitivanje i analize	C3	Malo	4.033.836	334.829	35

Tehničko ispitivanje i analize obuhvataju širok spektar aktivnosti – od kontrole kvaliteta materijala i proizvoda, preko ispitivanja bezbednosti u građevini i saobraćaju, pa do laboratorijskih analiza u prehrambenoj i tekstilnoj industriji. Upravo zbog toga, iako relativno mali po broju zaposlenih, sektor ima **multiplikativni efekat** na sve druge grane privrede.

Novopazarska privreda oslonjena je na građevinsku industriju, drvoprerađivački i nameštajski sektor, trgovinu i transport. Sve ove delatnosti zahtevaju određene standarde kvaliteta i tehničke provere. Na primer:

- **Građevinarstvo** ne može napredovati bez redovne kontrole materijala i konstrukcija.
- **Proizvodnja nameštaja i obrade drveta** zahteva testiranja kvaliteta finalnih proizvoda, otpornosti i bezbednosti.
- **Prehrambena industrija** se oslanja na laboratorijske analize kako bi obezbedila zdravstvenu ispravnost proizvoda.

Zbog toga ovaj sektor, iako mali, pruža uslugu od strateškog značaja. On omogućava da lokalna privreda bude konkurentna na širem tržištu, jer samo proizvodi i usluge koji zadovoljavaju standarde mogu naći put ka zahtevnim kupcima u EU ili drugim izvoznim tržištima.

Postoji nekoliko pravaca u kojima se ovaj sektor može razvijati u Novom Pazaru:

- **Digitalizacija i automatizacija procesa ispitivanja** – primena savremenih softverskih i tehničkih rešenja može povećati efikasnost i pouzdanost analiza.
- **Usklađivanje sa EU standardima** – kako bi lokalne firme lakše izvezile proizvode, neophodno je da tehničke provere budu usklađene sa evropskim i međunarodnim standardima.
- **Specijalizacija po industrijama** – sektor bi mogao da razvije specijalizovane laboratorije za drvenu industriju, nameštaj ili tekstil, što su dominantne oblasti u Novom Pazaru.
- **Edukacija i sertifikacija** – kroz saradnju sa obrazovnim institucijama, moguće je razvijati nove stručnjake i širiti svest o značaju tehničkog ispitivanja.

Izazovi:

Glavni izazovi za ovu delatnost su:

- **Ograničen broj zaposlenih i stručnjaka**, što može da uspori rast sektora.
- **Visoki troškovi opreme i laboratorija**, zbog kojih manja preduzeća često ne mogu samostalno da razviju svoje kapacitete.
- **Nedovoljna svest kod lokalnih proizvođača** o značaju sertifikacije i testiranja, što ograničava potražnju za ovim uslugama.

Zaključak

„Tehničko ispitivanje i analize“ u Novom Pazaru zapošljava relativno mali broj ljudi, ali njegov značaj je nesrazmerno veliki u odnosu na veličinu. To je sektor koji obezbeđuje **kvalitet, bezbednost i konkurentnost proizvoda i usluga**, i samim tim predstavlja „nevidljivi stub“ lokalne privrede. Njegov dalji razvoj mogao bi da ima ključnu ulogu u modernizaciji i internacionalizaciji novopazarskih firmi.

14. Proizvodnja opreme za osvetljenje

U okviru 100 najvećih preduzeća u Novom Pazaru, sektor **proizvodnje opreme za osvetljenje** zapošljava ukupno **29 radnika**. To ga čini manjim sektorom u poređenju sa građevinarstvom, komunalnim uslugama ili nameštajem, ali ipak važnim u smislu specijalizacije i potencijala za dalji rast. Sama struktura pokazuje da je ovaj sektor koncentrisan u jednom preduzeću, što znači da je tržišna pozicija relativno centralizovana i zavisi od uspeha tog pojedinačnog proizvođača.

Šifra delatnosti	Naziv delatnosti	Bonitet na ocena	Veličina	Promet (EUR)	Neto dobit (EUR)	Broj zaposlenih
2740	Proizvodnja opreme za osvetljenje	B3	Malo	7.107.795	904.534	29

Iako mali po obimu zaposlenosti, ovaj sektor ima **strateški značaj** jer proizvodi delove i opremu koja se koristi u:

- **Građevinskoj industriji** – posebno kod stambenih i poslovnih objekata,
- **Komunalnim uslugama** – javna rasveta i održavanje infrastrukture,
- **Trgovini i distribuciji** – deo proizvoda završava u maloprodaji i veleprodaji.

Posebno je važno istaći da ovakav tip industrije donosi **tehnološku dimenziju** lokalnoj privredi, jer se radi o proizvodima koji zahtevaju tehničko znanje, inovacije i kvalitetnu obradu materijala.

Proizvodnja opreme za osvetljenje ima potencijal za širenje u nekoliko pravaca:

- **LED tehnologija i energetska efikasnost** – prelazak na modernije i ekološki prihvatljivije izvore svetlosti, što otvara nova tržišta.
- **Integracija sa pametnim rešenjima** – uključivanje u koncept „smart city“, posebno kroz pametne sisteme javne rasvete.
- **Izvozna orijentacija** – proizvodi za osvetljenje imaju tržište i van lokalne sredine, pa postoji šansa za plasman u regionu i inostranstvu.
- **Saradnja sa građevinarstvom** – jačanje pozicije kroz partnerstva sa firmama koje grade i opremaju objekte.

Izazovi:

- Glavni izazovi za sektor su:
- **Mala veličina** i zavisnost od jednog ili vrlo malog broja proizvođača,
- **Visoki troškovi proizvodnje i nabavke sirovina**,
- **Tehnološka konkurencija** – strani proizvođači često nude jeftinija rešenja,
- **Ograničena radna snaga** – mali broj zaposlenih može otežati širenje kapaciteta i inovacije.

Zaključak:

Sektor proizvodnje opreme za osvetljenje u Novom Pazaru trenutno zapošljava **29 ljudi**, ali poseduje **značajan razvojni potencijal**. Njegova vrednost nije u masovnoj zaposlenosti, već u **specijalizovanom znanju i proizvodima koji mogu da postanu deo šire industrijske i ekološke transformacije grada**. Ako se poveže sa trendovima pametnih tehnologija i energetske efikasnosti, ovaj sektor može postati važan faktor modernizacije privrede Novog Pazara.

15. Poštanske aktivnosti komercijalnog servisa

U okviru 100 najvećih firmi u Novom Pazaru, sektor „Poštanske aktivnosti komercijalnog servisa“ zapošljava **samo 4 radnika**. Iako se radi o veoma malom broju u poređenju sa drugim delatnostima, ova grana je značajna jer predstavlja deo osnovne infrastrukture poslovanja i komunikacija. Poštanske usluge, iako tradicionalno prisutne, danas su podložne transformaciji usled digitalizacije i razvoja kurirskih i logističkih servisa.

Šifra delatnosti	Naziv delatnosti	Bonitet na ocena	Veličina	Promet (EUR)	Neto dobit (EUR)	Broj zaposlenih
5320	Poštanske aktivnosti komercijalnog servisa	D2	Malo	4.279.660	48.062	4

Uloga u lokalnoj privredi:

Uloga poštanskih i kurirskih aktivnosti u Novom Pazaru ogleda se u:

- **Podrški trgovini** – naročito maloprodaji i veleprodaji, koje zahtevaju redovan prenos dokumenata, ugovora i robe.
- **E-trgovini** – iako broj zaposlenih u ovom sektoru nije veliki, on podržava lokalne trgovce i proizvođače koji sve više posluju onlajn.
- **Povezivanju lokalne i regionalne privrede** – poštanske aktivnosti omogućavaju da manja i srednja preduzeća brže uključe svoje proizvode u šire tokove.

S obzirom na geografski položaj Novog Pazara, ovaj sektor ima potencijal da postane važan deo logističke mreže koja povezuje Sandžak sa centralnom Srbijom i regionom.

Perspektive razvoja

Iako trenutno mali po obimu zaposlenih, sektor ima nekoliko mogućnosti za razvoj:

- **E-trgovina i kurirske usluge** – rast onlajn prodaje stvara potrebu za modernim, brzim i pouzdanim kurirskim servisima.
- **Digitalizacija poštanskih usluga** – uvođenje elektronskih servisa i automatizovanih poštanskih kutija može povećati efikasnost i privući nove korisnike.
- **Integracija sa logističkim i transportnim sektorom** – poštanske aktivnosti mogu postati deo šireg lanca distribucije robe, u saradnji sa transportnim i veleprodajnim firmama.

Glavni izazovi za ovaj sektor u Novom Pazaru su:

- **Konkurencija privatnih kurirskih servisa** koji nude brže i fleksibilnije usluge.
- **Ograničen broj zaposlenih**, što smanjuje kapacitete za širenje i unapređenje usluga.
- **Nedovoljna povezanost sa digitalnom ekonomijom**, koja postaje dominantna u savremenom poslovanju.

Zaključak

Iako je sektor poštanskih aktivnosti u Novom Pazaru veoma mali po broju zaposlenih, njegova uloga je infrastrukturna i suštinski povezana sa funkcionisanjem lokalne privrede. On može postati značajniji ukoliko se poveže sa rastućim trendom **e-trgovine i digitalne logistike**, jer upravo ti pravci nude potencijal za nova zapošljavanja i modernizaciju usluga.

Zaključno razmatranje: Struktura zaposlenosti po granama privrede u Novom Pazaru

Analiza 100 najvećih preduzeća u Novom Pazaru pokazuje da je zaposlenost u gradu raspoređena kroz više različitih sektora, pri čemu se jasno izdvajaju nekoliko ključnih oblasti:

- **Građevinska industrija** – najveći poslodavac sa preko **650 zaposlenih**, posebno u kompanijama koje se bave izgradnjom puteva i stambenih objekata.
- **Proizvodnja nameštaja** – sa oko **450 zaposlenih**, ovaj sektor se pokazuje kao značajan oslonac lokalne privrede, oslanjajući se na tradiciju drvoprerađivačke i povezanost sa regionalnim tržištem.
- **Javna komunalna preduzeća (JKP)** – zapošljavaju preko **500 ljudi**, potvrđujući važnu socijalnu i infrastrukturnu ulogu u gradu.
- **Trgovina na veliko i malo** – zajedno okupljaju više od **750 radnika**, pri čemu dominiraju promet i fleksibilnost, ali sa značajnim razlikama u profitabilnosti između veletrgovine i maloprodaje.
- **Transport i logistika (drumski prevoz tereta i putnika)** – sa ukupno preko **500 zaposlenih**, ovi sektori potvrđuju važnost Novog Pazara kao regionalnog čvorišta trgovine i komunikacija.
- **Proizvodnja odeće i drvoprerađivačke** – sa skoro **200 zaposlenih**, iako manji po obimu, sektori su značajni jer prate dugogodišnju tradiciju zanatstva i industrijske proizvodnje.
- **Prehrambena industrija** – relativno mali sektor (oko **60 zaposlenih**), ali sa strateškim značajem za lokalnu zajednicu.

Strukturne karakteristike:

Ukupna zaposlenost u analiziranim preduzećima prelazi **3.400 ljudi**, a raspodela pokazuje nekoliko važnih osobina:

- **Diversifikacija** – iako nijedan sektor ne dominira apsolutno, građevinarstvo, trgovina i javna komunalna preduzeća čine preko polovine ukupne zaposlenosti.
- **Balans između proizvodnje i usluga** – Novi Pazar ima i razvijenu industrijsku bazu (nameštaj, odeća, prehrambeni proizvodi), ali i jak sektor usluga (trgovina, transport, komunalne usluge).
- **Mikro i mala preduzeća kao okosnica** – iako postoje pojedine velike firme, najveći broj zaposlenih dolazi iz **manjih i srednjih firmi**, što je tipično za lokalne ekonomije u tranziciji.

Socijalno-ekonomski značaj

- **Stabilnost zaposlenosti** – najveći sektori (građevina, JKP, nameštaj, trgovina) obezbeđuju stabilna radna mesta i amortizuju ekonomske oscilacije.
- **Potencijal za rast** – posebno u oblastima drvoprerađivačke, nameštaja i odeće, koji imaju mogućnost za veći izvoz i povezivanje sa međunarodnim lancima vrednosti.
- **Rizici i izazovi** – prekomerna zavisnost od sektora niskih marži (trgovina, transport) i javnih službi može dugoročno ograničiti dinamiku privrednog razvoja.

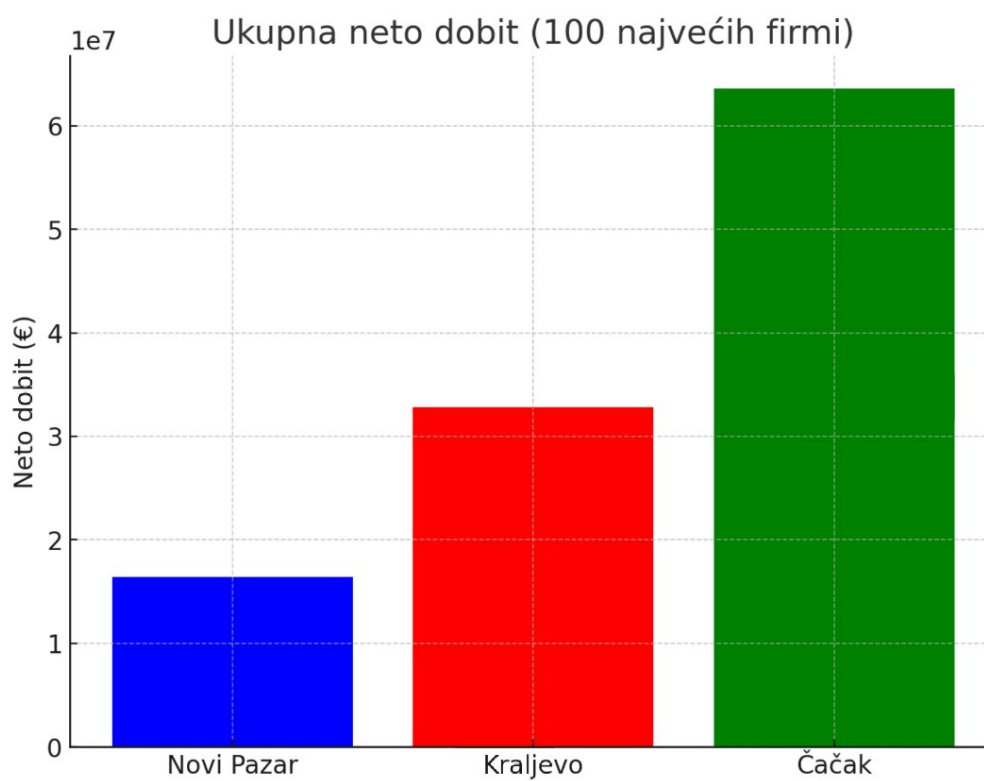
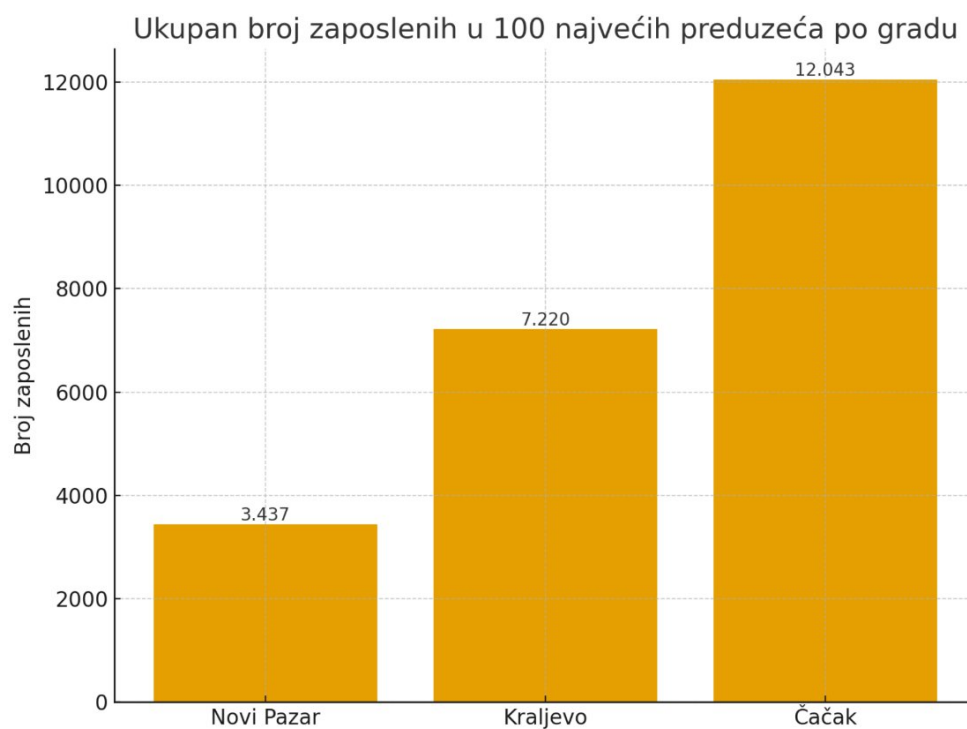
Zaposlenost po granama privrede u Novom Pazaru pokazuje **dinamičnu, ali fragmentisanu strukturu**, u kojoj dominiraju građevinarstvo, komunalne usluge i trgovina, dok industrije poput nameštaja, odeće i drvoprerade čuvaju tradiciju i nose razvojni potencijal. Budući razvoj privrede zavisiće od:

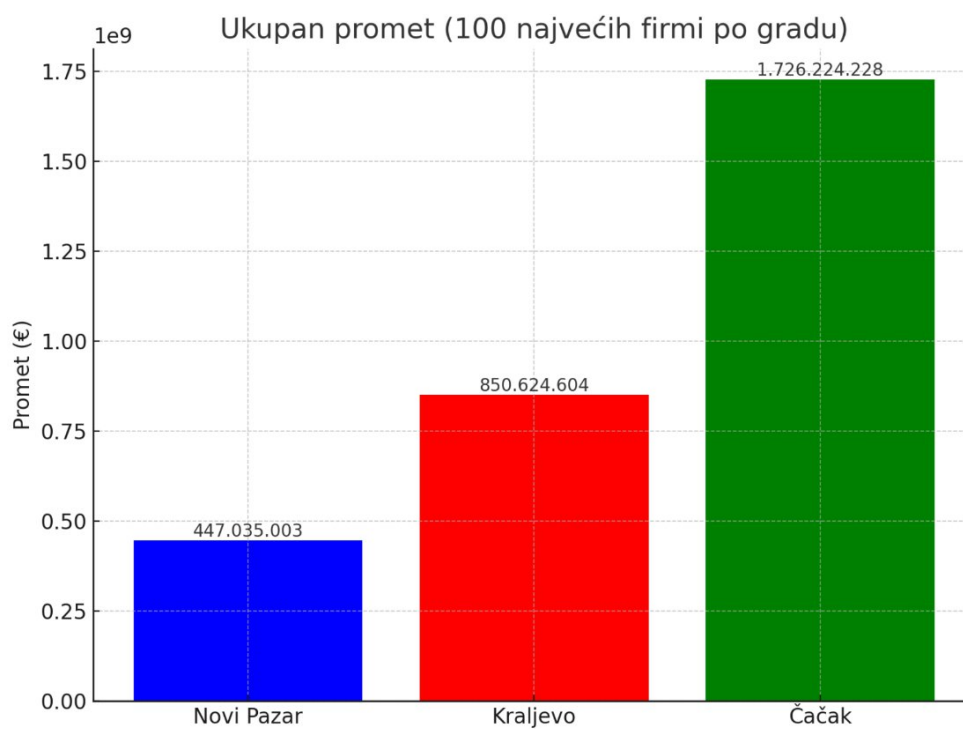
- **modernizacije industrijskih sektora,**
- **povezivanja sa regionalnim i međunarodnim tržištima,**
- **i jačanja malih i srednjih preduzeća** kroz inovacije i digitalizaciju.

Time se Novi Pazar potvrđuje kao grad sa **raznovrsnom privrednom strukturom**, oslonjen na kombinaciju tradicionalnih i savremenih sektora, uz prostor za značajan ekonomski napredak.

DRUGI DEO

Osnovni statistički pokazatelji o 100 najvećih firmi (po prometu) u Novom Pazaru, Čačku i Kraljevu

Uvod

Novi Pazar je upoređen sa Kraljevom i Čačkom jer ova tri grada imaju **sličan broj stanovnika** – svi se kreću u rasponu od oko 100.000 do 120.000 stanovnika, što omogućava relevantno poređenje u pogledu radne snage, potrošnje i urbanih resursa. Pored demografskih sličnosti, postoje i drugi razlozi za ovakvo poređenje:

- **Regionalna pozicija** – sva tri grada su **regionalni centri** u jugozapadnom i centralnom delu Srbije, sa značajnim uticajem na privredne tokove šireg područja.
- **Privredna struktura** – iako postoje razlike u dominantnim granama (Novi Pazar – tekstil i nameštaj, Čačak – mašinska i prehrambena industrija, Kraljevo – elektroindustrija i drvoprerađivačka), sve tri privrede su **diversifikovane** i oslanjaju se na kombinaciju industrije, trgovine i usluga.
- **Infrastrukturni potencijali** – Kraljevo i Čačak imaju razvijeniju industrijsku infrastrukturu i bolju saobraćajnu povezanost (auto-put, železnica), dok Novi Pazar ima dinamičnu privredu i mladu radnu snagu, što poređenje čini dodatno zanimljivim.
- **Razvojni izazovi** – sva tri grada suočavaju se sa sličnim izazovima: odlazak mladih, potreba za inovacijama i digitalizacijom, kao i privlačenje investicija.
- Zbog navedenih razloga, poređenje ova tri grada omogućava uočavanje specifičnih prednosti i slabosti Novog Pazara u odnosu na **gradove sličnog obima i značaja**.

Analiza je sprovedena na osnovu **100 najvećih preduzeća u svakom gradu**, rangiranih prema ostvarenim prihodima u 2024. godini. Kao izvori podataka korišćeni su:

- **Agencija za privredne registre Republike Srbije (APR)** – baza Godišnjih finansijskih izveštaja pravnih lica,
- Podaci o **prometu, neto dobiti i broju zaposlenih**, koji predstavljaju ključne pokazatelje uspešnosti i obima poslovanja.
- Korišćene metode obuhvataju:
- **Deskriptivnu statistiku** – izračunate su aritmetička sredina, medijana, kvartili i raspon vrednosti,
- **Uporednu analizu** – poređenje istih pokazatelja po gradovima,
- **Sektorsku analizu** – analiza po granama industrije (trgovina, građevina, proizvodnja, transport, JKP i dr.),
- **Grafičke prikaze** – box-plot, histogrami i stubičasti grafikoni, koji vizuelno predstavljaju raspodelu podataka.

Ovakav okvir omogućava jasno poređenje i donošenje zaključaka o specifičnostima privrede svakog grada.

Svi podaci i analize u ovom izveštaju odnose se **isključivo na 100 najvećih preduzeća (po ostvarenim prihodima) u Novom Pazaru, Kraljevu i Čačku**. Iako ova preduzeća predstavljaju ključne aktere lokalnih ekonomija i imaju najveći uticaj na ukupne rezultate, treba naglasiti da **veliki broj mikro i malih preduzeća, kao i preduzetnika, nije obuhvaćen ovim istraživanjem**.

Podaci su dobijeni iz zvanične baze **Agencije za privredne registre (APR)**, na osnovu **Godišnjih finansijskih izveštaja pravnih lica za 2024. godinu**. Oni odražavaju stanje u posmatranom periodu i ne uključuju neformalne ekonomske aktivnosti niti sektore koji nisu među najvećima prema prihodima.

1. Statistički pokazatelji o broju zaposlenih — 100 najvećih preduzeća

Novi Pazar - 100 najvećih firmi (po prometu):

- Broj posmatranih firmi: **100**
- Ukupan broj zaposlenih: **3.437**
- **Aritmetička sredina (prosek): 34,37** zaposlenih
- **Medijana (Q2): 16** zaposlenih
- **Modus: 1** zaposlen (najčešći broj; pojavljuje se 7 puta)
- **Kvartili:**
- Q1 (25%) = **6**
- Q2 (50%, medijana) = **16**
- Q3 (75%) = **37,5**
- **Minimum: 0**
- **Maksimum: 303**
- **IQR (interkvartilni raspon):** $Q3 - Q1 = 31,5$
- Dodatne korisne metrike:
- Broj firmi sa manje od 10 zaposlenih: **37**.
- Broj firmi sa 0 zaposlenih: **3**.
- Broj firmi sa ≤ 20 zaposlenih: **56** (56% firmi).
- Zbir i udeo najvećih firmi:
- **Top 5** firmi (303, 296, 213, 167, 160) zapošljava **1.139** ljudi → **~33,14%** ukupno.
- **Top 10** firmi (303, 296, 213, 167, 160, 137, 135, 109, 88, 87) zapošljava **1.695** ljudi → **~49,32%** ukupno.
- Outlier (Tukey) analiza:
- Gornja granica za outliere ($Q3 + 1,5 \cdot IQR$) $\approx$ **84,75**.
- Po toj meri, **11** firmi su outlajeri ($>84,75$): vrednosti koje iskoče su **85, 87, 88, 109, 135, 137, 160, 167, 213, 296, 303** — dakle oko 11% firmi po veličini su znatno veće od većine.

Komentar i interpretacija

- Raspodela je **jako desno nagnuta** (positive skew): postoji mali broj velikih poslodavaca koji zapošljavaju velik deo radne snage, dok većina firmi ima relativno malo zaposlenih.
- Zbog te nagnutosti, **prosek (34,37)** je znatno veći od **medijane (16)** — to znači da „tipična“ firma (medijana) ima mnogo manje zaposlenih nego što sugerise aritmetička sredina. Zbog toga je medijana često bolji pokazatelj za tipičnu firmu u ovoj raspodeli.
- Polovina ukupnog broja zaposlenih radi kod približno 10 najvećih firmi (top-10 drži ~49% ukupnog zapošljavanja) — visok stepen koncentracije zaposlenosti u malom broju kompanija.

- Veliki broj mikro/preduzeća (0–10 zaposlenih) potvrđuje dominantnu ulogu malih firmi po učestalosti, ali ne i po udelu u ukupnom zapošljavanju.

Kraljevo - 100 najvećih firmi (po prometu):

- **Ukupan broj zaposlenih:** 7.220
- **Broj preduzeća:** 100
- **Osnovni pokazatelji**
- **Aritmetička sredina (prosek):** 72,2 zaposlenih
- **Medijana (Q2):** 46 zaposlenih
- **Modus:** 18 zaposlenih (najčešći broj u listi)
- **Minimum:** 0
- **Maksimum:** 859
- **Kvartili**
- **Q1 (25% firmi ispod):** 19
- **Q2 (50%, medijana):** 46
- **Q3 (75% firmi ispod):** 98
- **Interkvartilni raspon**
- **IQR = Q3 – Q1 = 79**

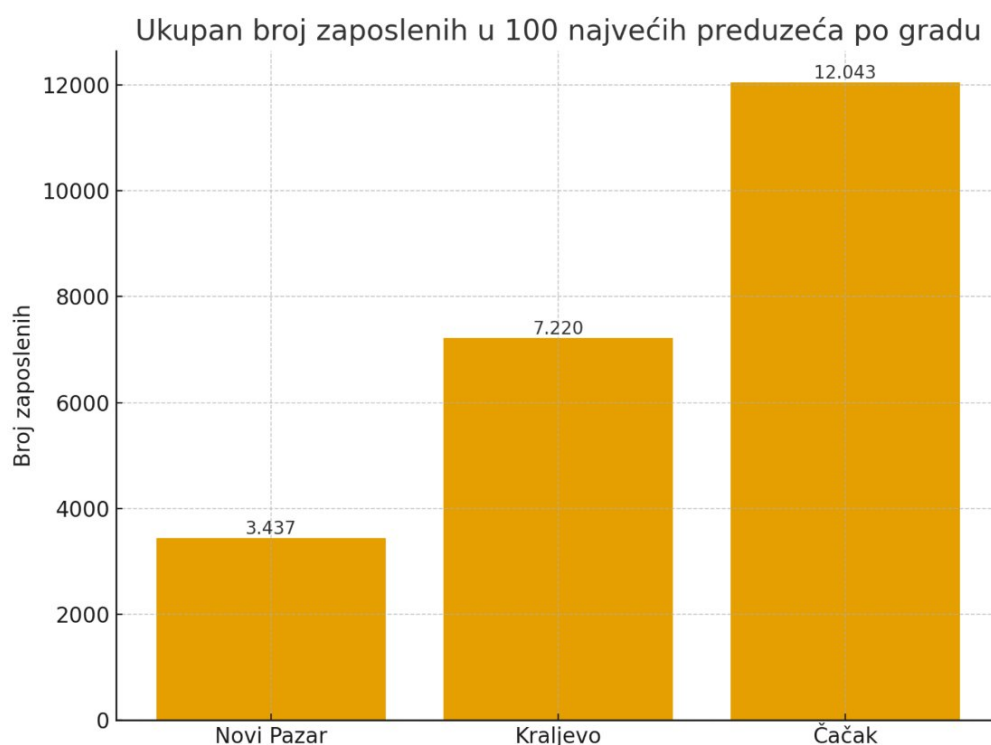
Komentar i interpretacija:

- **Raspodela je desno nagnuta (skewed right):** prosečna firma ima 72 zaposlena, ali polovina firmi (medijana) ima 46 ili manje. To znači da velike firme (preko 200 radnika) značajno „vuku“ prosek naviše.
- **Četvrtina firmi (Q1)** ima do 19 zaposlenih → to pokazuje značajno prisustvo mikro i malih preduzeća.
- **75% firmi (Q3)** ima do 98 zaposlenih, što znači da samo gornjih 25% firmi prelazi taj prag i čini glavni deo industrijske i komunalne snage Kraljeva.
- **Top-5 firmi** (*Eurotay 859, GIR 700, JKP Čistoća 304, JKP Vodovod 273, Radijator-inžinjeri 269*) zapošljavaju ukupno **2.405 ljudi**, što čini **33% ukupnog broja zaposlenih** u prvih 100 firmi. Dakle, trećina radne snage koncentrisana je u pet najvećih preduzeća.
- **Modus (18)** – pokazuje da ima više manjih firmi sa sličnim kapacitetom (18 zaposlenih je broj koji se najviše ponavlja).

Čačak — 100 najvećih firmi (po prometu):

- **Ukupan broj zaposlenih:** 12.043
- **Broj firmi:** 100
- **Aritmetička sredina (prosek):** 120,43
- **Medijana (Q2):** 67
- **Modus (više modalna raspodela):** 18, 35, 82, 84 (svaki se javlja po 3 puta)

- **Kvartili:**
- **Q1 (25%)** $\approx 33,75$
- **Q2 (50%)** = 67
- **Q3 (75%)** $\approx 126,25$
- **Interkvartilni raspon (IQR):** $Q3 - Q1 = 92,5$
- **Minimum:** 5
- **Maksimum:** 1.955
- **Dodatni uvidi (koncentracija i outlajeri)**
- **Top-5** firmi (1.955, 701, 614, 449, 345) zapošljava **4.064** ljudi $\rightarrow \approx 33,75\%$ ukupno.
- **Top-10** firmi zapošljava **5.523** ljudi $\rightarrow \approx 45,86\%$ ukupno.
- **Outlajeri (Tukey gornja granica):** granica = $Q3 + 1,5 \cdot IQR = 265,0$.
- Kao „visoki“ outlajeri izdvajaju se: **1.955, 701, 614, 449, 345, 337, 325, 313** (ukupno 8 firmi).
- Distribucionni presezi:
- **≤ 20 zaposlenih:** 15 firmi
- **≤ 50 zaposlenih:** 38 firmi
- **≥ 100 zaposlenih:** 32 firmi

Komentar i interpretacija:

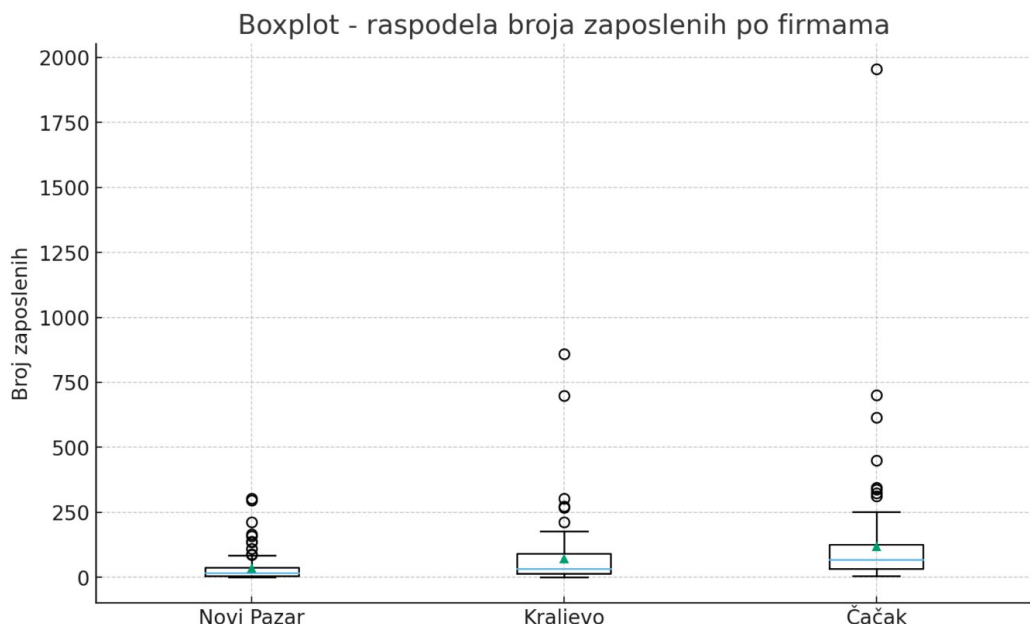
- Raspodela je **jako desno nagnuta (skewed right)**: postoji manji broj vrlo velikih poslodavaca (posebno *Sloboda AD*) koji značajno „vuku“ prosek naviše.
- **Prosek (120,43)** je znatno veći od **medijane (67)**, što znači da „tipična“ firma ima manje zaposlenih nego što sugerise prosečna vrednost.

- **Koncentracija zaposlenih** je visoka: *top-10* firmi drži skoro **polovinu** ukupnog zapošljavanja među 100 najvećih, dok čak **25%** firmi ima **34 ili manje** zaposlenih (Q1).
- **Višestruki modusi (18, 35, 82, 84)** ukazuju na to da postoje „česte veličine“ manjih i srednjih firmi, ali bez jednog dominantnog „najčešćeg“ broja

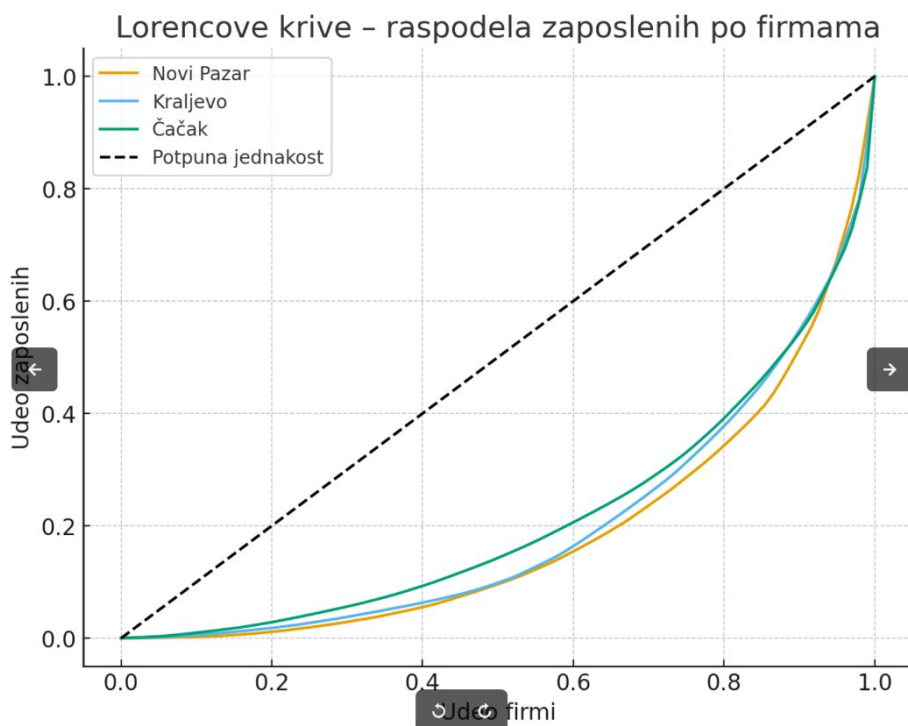
Tabela 1: Uporedni podaci po gradovima:

Grad	Ukupno zaposlenih	Broj firmi	Arit. sredina	Medijana	Q1	Q2	Q3	Min	Max	Top-5 %	Top-10 %
Novi Pazar	3.437	100	34,37	16	6	16	37,5	0	303	33,1%	49,3%
Kraljevo	7.220	100	72,20	46	19	46	98	0	859	33,3%	—
Čačak	12.043	100	120,43	67	33,8	67	126,3	5	1955	33,8%	45,9%

- **Novi Pazar:** Dominacija mikro i malih firmi (više od polovine ima ≤ 20 zaposlenih). Nekoliko srednje velikih firmi podiže prosek, ali tipična firma je mala.
- **Kraljevo:** Srednje razvijen profil — više firmi u rasponu 40–100 zaposlenih, dok top-5 preduzeća zapošljava trećinu svih radnika. Prosek veći od medijane, što pokazuje da veće firme „vuku“ proseke.
- **Čačak:** Najizraženija koncentracija velikih sistema (Sloboda AD sa 1.955 zaposlenih, plus još nekoliko preko 300). Prosek je 120, ali tipična firma (medijana) ima 67 zaposlenih. Skoro polovina svih zaposlenih koncentrisana je u top-10 firmi.

Boxplot pokazuje raspodelu broja zaposlenih po firmama u tri grada. U sva tri slučaja raspodela je **desno nagnuta** (skewed right). Čačak ima najizraženije outliere (Sloboda AD).

Tumačenje Lorencovih krivih:

- **Novi Pazar:** Kriva je najudaljenija od dijagonale potpune jednakosti → što znači da mali broj najvećih firmi zapošljava nesrazmerno veliki deo radne snage. Tipično za privredu sa mnoštvom mikro-preduzeća i nekoliko srednje velikih poslodavaca.
- **Kraljevo:** Kriva je nešto „ravnija“ nego u Novom Pazaru, što ukazuje na umereniju raspodelu. Ipak, i ovde top-5 preduzeća drže trećinu zaposlenih, pa je koncentracija i dalje visoka.
- **Čačak:** Kriva ima sličan oblik kao u Kraljevu, ali sa još izraženijim „skokom“ kod najvećih firmi (naročito *Sloboda AD*). To znači da je udeo zaposlenih u najvećim firmama vrlo veliki, dok većina ostalih firmi ima značajno manji kapacitet.

2. Statistička analiza prihoda 100 najvećih firmi u Novom Pazaru, Čačku i Kraljevu

2.1. Analiza prometa (prihoda) 100 najvećih firmi u Novom Pazaru

- **Ukupan promet (100 firmi):** 447.035.003 €
- **Aritmetička sredina:** 4.470.350 €
- **Medijana:** 2.405.820 €
- **Modus:** nema jedinstvenog, više vrednosti se ponavlja (npr. oko 1.822.000 i 1.704.000).
- **Kvartili:**
 - Q1 (25% firmi ispod) $\approx$ 1.822.000 €
 - Q2 (50%, medijana) = 2.405.820 €
 - Q3 (75% firmi ispod) $\approx$ 5.922.000 €
- **Minimum:** 1.661.301 €
- **Maksimum:** 34.240.759 €
- **Top-5 firmi po prihodu:** $\approx$ 100.7 mil. € (22,5% ukupnog prometa)
- **Top-10 firmi:** $\approx$ 162,9 mil. € (36,4% ukupnog prometa)

Komentar:

Raspodela prihoda je **jako desno nagnuta**: većina firmi ima između 2–6 miliona evra prometa, dok nekoliko velikih firmi (*Novi Pazar-Put, Milord, Erwin, D&M Internacional, HBC System*) dominira i podiže prosek.

Prosek (4,47 mil.) je gotovo **dva puta veći od medijane (2,41 mil.)**, što znači da tipična firma ostvaruje znatno manji prihod od prosečnog.

25% firmi ima prihode ispod 1,82 miliona €, dok samo 25% firmi prelazi 5,92 miliona €.

Povezanost prihoda i zaposlenih:

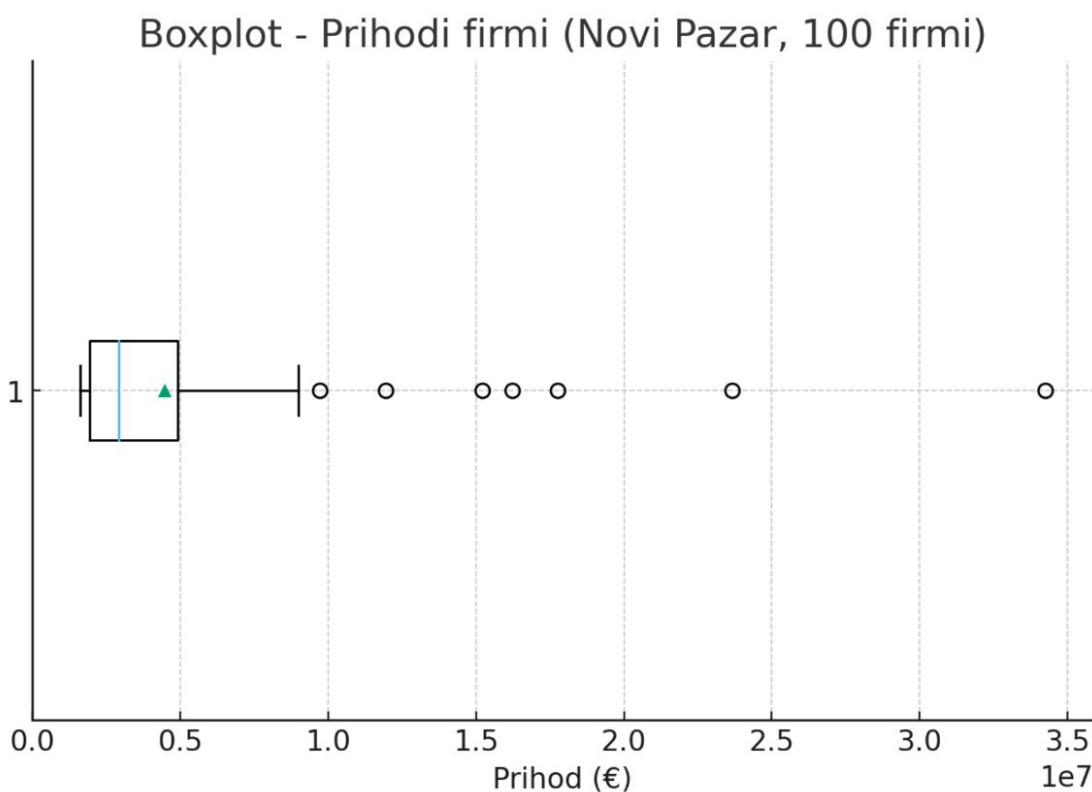
Prihod po zaposlenom (ukupno): $\approx$ 130.000 € po zaposlenom

- Kod manjih firmi (sa 1–10 radnika), prihod po zaposlenom često prelazi 200.000–300.000 €, pa čak i više — što ukazuje na firme specijalizovane za trgovinu, špediciju ili logistiku sa visokim prometom, ali malim brojem ljudi.
- Kod najvećih firmi (preko 200 zaposlenih), prihod po zaposlenom je niži, često 30.000–60.000 €, što je tipično za **građevinarstvo, komunalna preduzeća i tekstilnu proizvodnju** gde je rad intenzivniji a marže manje.

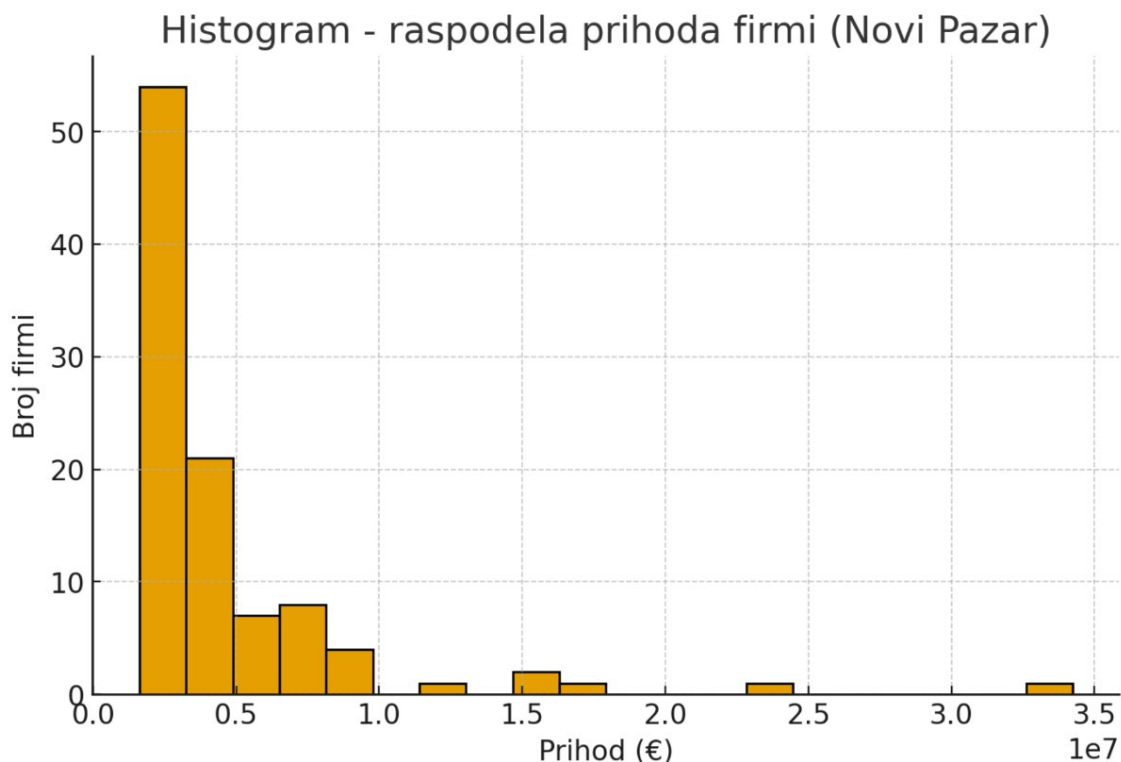
Klasifikacija po veličini i efikasnosti:

- **Mikro i male firme (do 20 radnika):** ukupno mali broj zaposlenih, ali vrlo često imaju nesrazmerno visok prihod po zaposlenom → znak specijalizacije ili velike obrtne trgovine.
- **Srednje firme (50–150 radnika):** balansiran odnos, prihod po zaposlenom uglavnom između 50.000–120.000 €.
- **Velike firme (200+ radnika):** nose ukupno najveći broj zaposlenih, ali sa nižim prihodom po radniku, jer rade u radno intenzivnim sektorima (komunalne službe, građevina, tekstil).

Novi Pazar ima vrlo fragmentisanu privrednu strukturu — većina firmi su male i srednje, ali promet je snažno koncentrisan kod desetak najvećih. Odnos između prihoda i zaposlenih pokazuje jasnu podelu: **velike firme drže ljude, male firme drže promet po zaposlenom**.

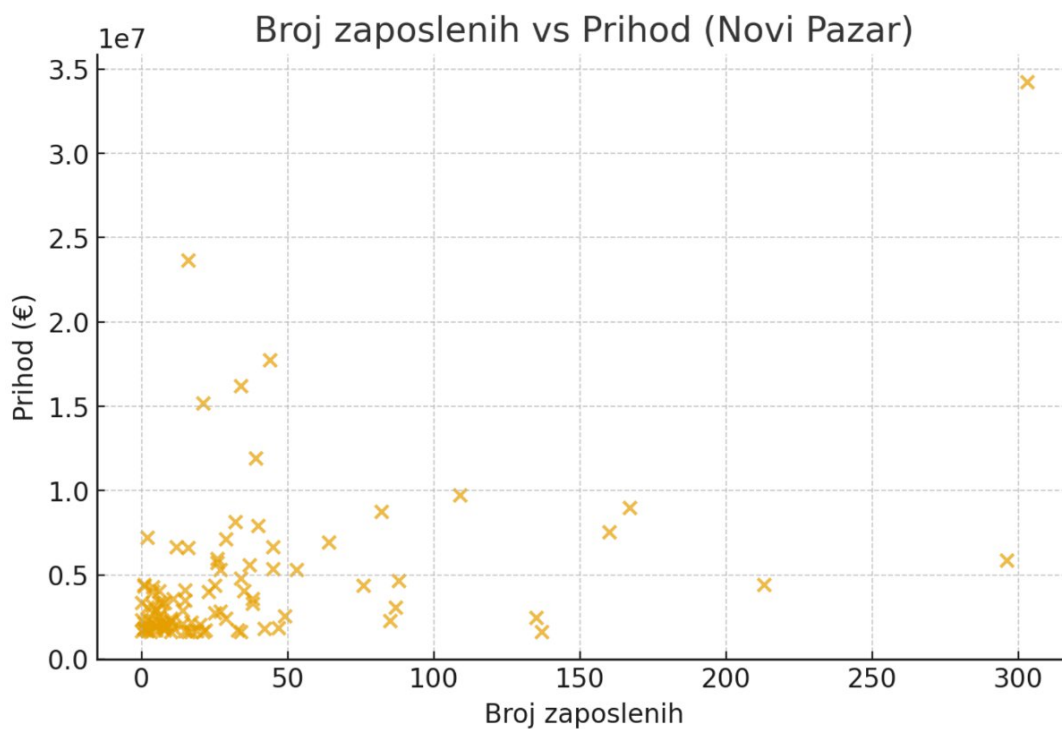

Boxplot pokazuje da je većina firmi između 2 i 6 miliona € prometa, ali nekoliko ekstremno velikih firmi (preko 15–30 miliona) značajno podiže gornju granicu.

Histogram potvrđuje da najveći broj firmi ostvaruje **prihode u donjem segmentu (1–5 mil. €)**, dok samo mali broj probija 10 miliona.

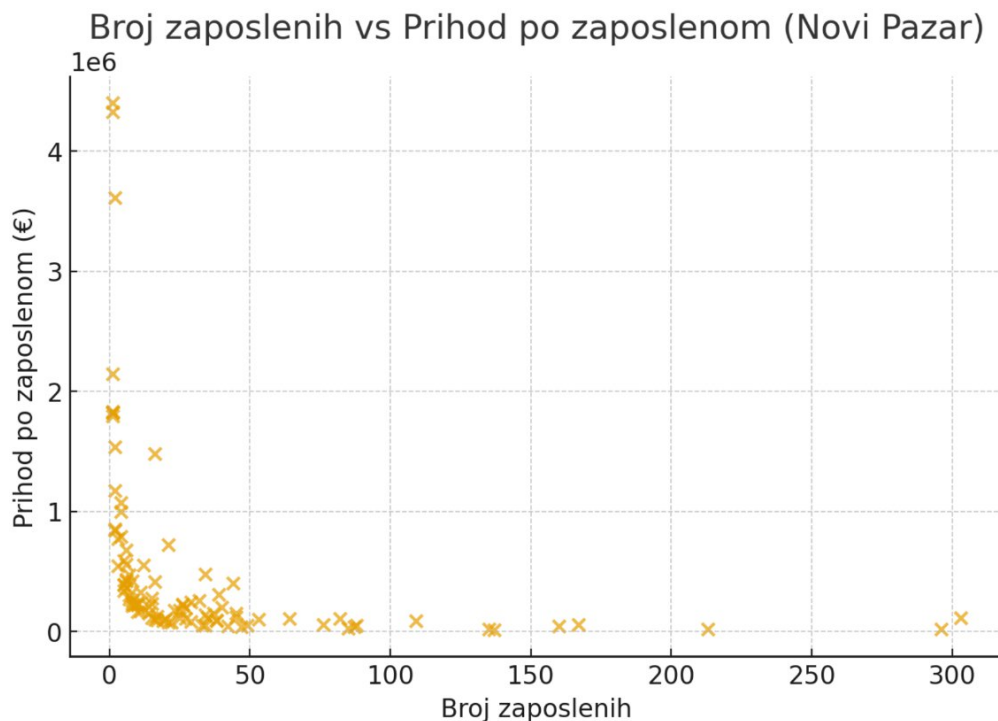
Scatter prikaz: Broj zaposlenih vs Prihod

Vidi se da firme sa većim brojem zaposlenih (200+) imaju veće apsolutne prihode, ali nisu nužno proporcionalno efikasnije.

Nekoliko manjih firmi (ispod 50 radnika) takođe iskače sa visokim prihodima (10+ miliona).

Scatter prikaz: Broj zaposlenih vs Prihod po zaposlenom

- **Male firme (1–10 zaposlenih):** promet po radniku često izuzetno visok (200–400 hiljada € pa i više).
- **Srednje firme (50–150 zaposlenih):** prihod po zaposlenom stabilizuje se između 50–150 hiljada €.
- **Velike firme (200+):** prihod po zaposlenom je niži (30–60 hiljada €), što je tipično za radno-intenzivne sektore (građevinarstvo, komunalne službe, tekstil).

2.2. Analiza prometa (prihoda) 100 najvećih firmi u Čačku

Statistički pokazatelji za promet (EUR):

- **Ukupan promet (100 firmi):** 1.726.224.228 €
- **Aritmetička sredina:** 17.262.242 €
- **Medijana:** 9.490.295 €
- **Modus:** nema dominantne vrednosti (više vrednosti se ponavlja, npr. oko 6,6–6,8 miliona).
- **Kvartili:**
 - Q1 (25% firmi ispod) $\approx$ 5.010.000 €
 - Q2 (50%, medijana) = 9.490.295 €
 - Q3 (75% firmi ispod) $\approx$ 18.930.000 €
- **Minimum:** 3.680.163 €
- **Maksimum:** 181.099.159 € (*Auto Čačak*), uz *Slobodu* sa 113,5 miliona i *Unipromet* sa 107 miliona.
- **Top-5 firmi po prihodu:** $\approx$ 525,6 mil. € (30,5% ukupnog prometa)
- **Top-10 firmi:** $\approx$ 811,3 mil. € (47,0% ukupnog prometa)

Komentar:

- Raspodela prihoda je izrazito **desno nagnuta**: nekoliko industrijskih giganta (*Sloboda*, *Unipromet*, *Auto Čačak Promet*, *Vorwerk*, *BW Converting*) dominira tržištem.
- Prosek (17,26 mil.) je znatno viši od medijane (9,49 mil.), što znači da „tipična“ firma u Čačku ostvaruje skoro duplo manji prihod od prosečnog.
- 25% firmi ima manje od 5 miliona €, dok se tek 25% penje iznad ~19 miliona €.

Povezanost prihoda i zaposlenih:

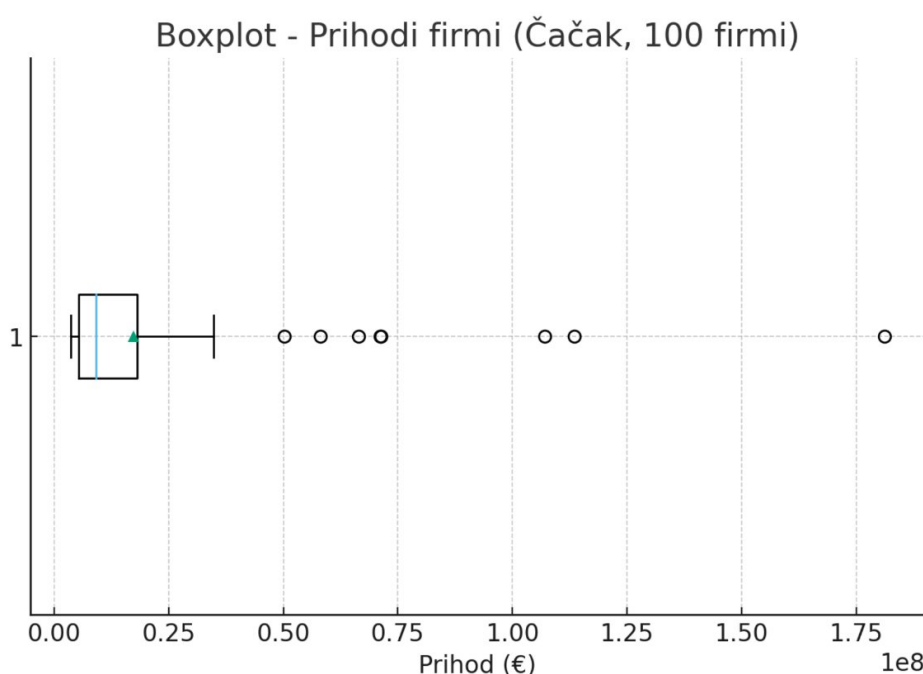
- **Prihod po zaposlenom (ukupno):** $\approx$ 143.000 € po zaposlenom (1.726.224.228 / 12.043).
- Kod najvećih firmi (*Sloboda*, *Unipromet*, *Auto Čačak Promet*), prihod po zaposlenom se kreće između 55.000 i 95.000 €, što je očekivano za radno-intenzivne industrijske sektore.
- **Srednje firme (50–200 zaposlenih):** većina se kreće između 100.000 i 200.000 € po radniku, što ukazuje na kombinaciju trgovinskih i prerađivačkih delatnosti.
- **Male firme (do 20 zaposlenih):** često imaju preko 300.000 € po zaposlenom, što odražava trgovinu, logistiku i specijalizovane delatnosti sa velikim prometom ali malim brojem radnika.

Klasifikacija:

- **Veliki sistemi (200+ radnika):** nose većinu zaposlenih i prihoda, ali prihod po radniku je niži.
- **Mali i srednji preduzetnici:** manje nose u ukupnom zbiru, ali su **efikasniji po zaposlenom**.

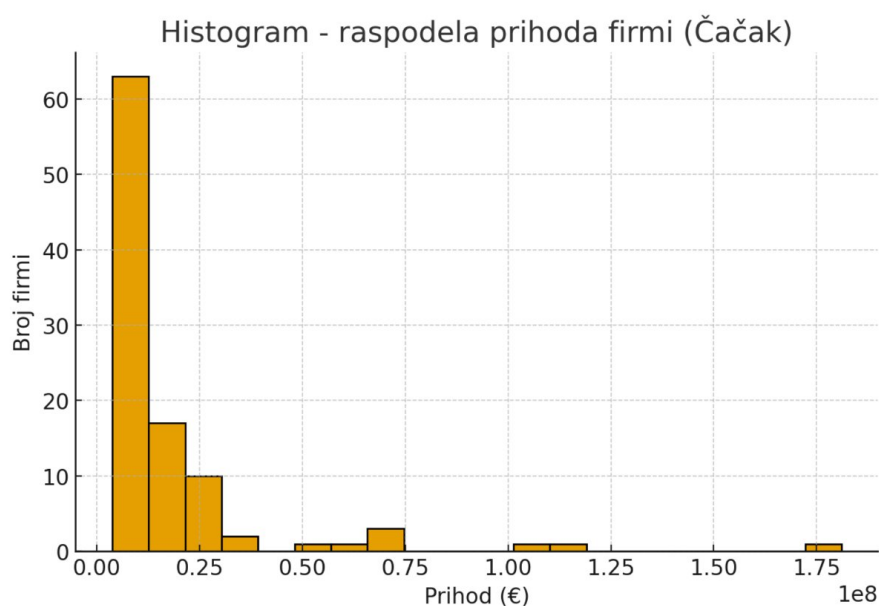
- Tržište u Čačku je snažno **koncentrisano u industriji** (metal, auto-komponente, tekstil), uz veliki udeo trgovinskih i logističkih firmi.

Boxplot prihoda:

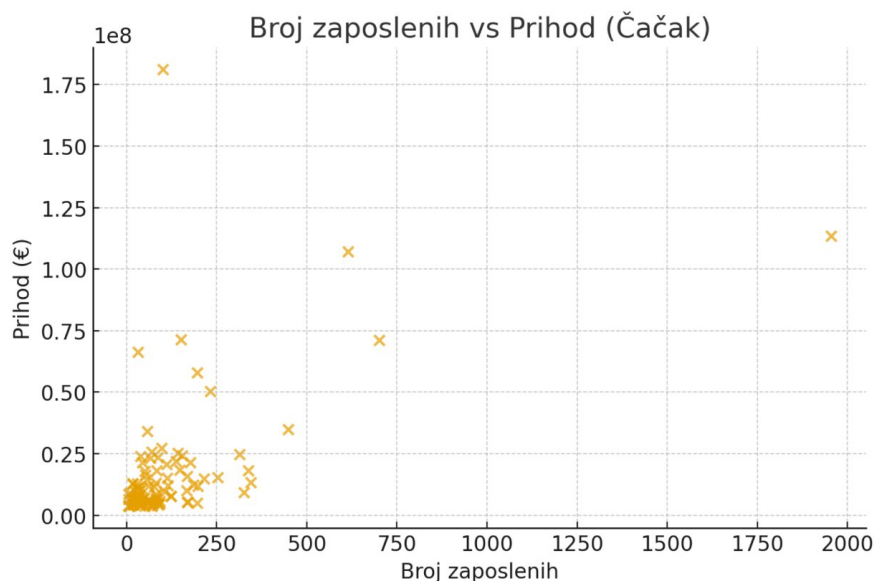
Boxplot: pokazuje veliki raspon — većina firmi je između 5 i 20 miliona €, dok nekoliko izuzetno velikih firmi (npr. *Auto Čačak* sa preko 180 mil. €, *Sloboda* sa 113 mil. € i *Unipromet* sa 107 mil. €) snažno „izvlače“ gornju granicu

Histogram prihoda:

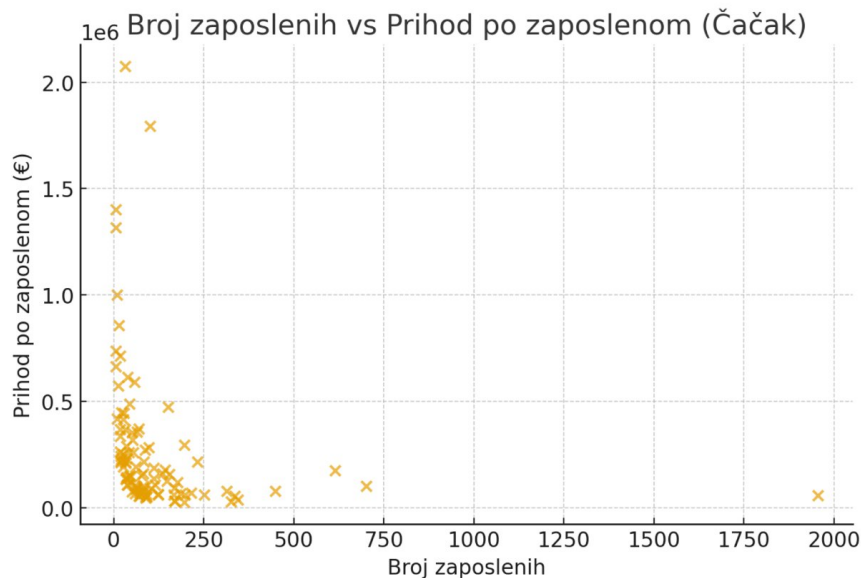
Histogram: većina firmi ima prihode u intervalu 5–20 miliona €, a samo mali broj prelazi 50 miliona €. Distribucija je, kao i u Novom Pazaru, desno nagnuta.

Broj zaposlenih vs Prihod:

- Postoji jasan trend da veći broj zaposlenih vodi ka većem prometu, ali odnos nije linearan.
- Neke firme sa srednjim brojem zaposlenih (100–200) ostvaruju vrlo visoke prihode (20–50 miliona €).
- Ekstremno visoke vrednosti (100+ miliona €) ostvaruju giganti sa preko 600 zaposlenih.

Broj zaposlenih vs Prihod po zaposlenom:

- Male firme (do 20 radnika) često imaju ogroman prihod po zaposlenom (300–500 hiljada € i više).
- Srednje firme (50–200 radnika) prosečno su u rasponu 100–200 hiljada € po radniku.
- Velike firme (200+ radnika), iako ostvaruju najveći apsolutni promet, imaju niži prihod po radniku (50–100 hiljada €), što je tipično za radno-intenzivne industrijske grane.

2.3. Analiza prometa (prihoda) 100 najvećih firmi u Kraljevu

Statistički pokazatelji za promet (EUR):

- **Ukupan promet (100 firmi):** 850.624.604 €
- **Aritmetička sredina:** 8.506.246 €
- **Medijana:** 4.692.000 €
- **Modus:** nema dominantne vrednosti, ali se promet između 2–5 miliona često ponavlja.
- **Kvartili:**
 - Q1 (25% firmi ispod) $\approx$ 2.640.000 €
 - Q2 (50%, medijana) = 4.692.000 €
 - Q3 (75% firmi ispod) $\approx$ 9.860.000 €
- **Minimum:** 1.952.000 €
- **Maksimum:** 95.240.000 € (*BELT DOO Ratina*, zatim *Elektromontaža* 86,2 miliona i *Virdžinija* 47,5 miliona).
- **Top-5 firmi po prihodu:** $\approx$ 292,9 mil. € (34,4% ukupnog prometa)
- **Top-10 firmi:** $\approx$ 419,7 mil. € (49,3% ukupnog prometa)

Komentar

- Distribucija je **desno nagnuta**: većina firmi je u rasponu 2–10 miliona €, dok nekoliko velikih preduzeća daleko nadmašuje ostale.
- Prosek (8,5 mil.) je gotovo duplo veći od medijane (4,7 mil.), što znači da tipična firma ostvaruje značajno manji promet od proseka.
- Četvrtina firmi ima manje od 2,6 miliona €, dok samo četvrtina prelazi ~10 miliona.

Povezanost prihoda i zaposlenih

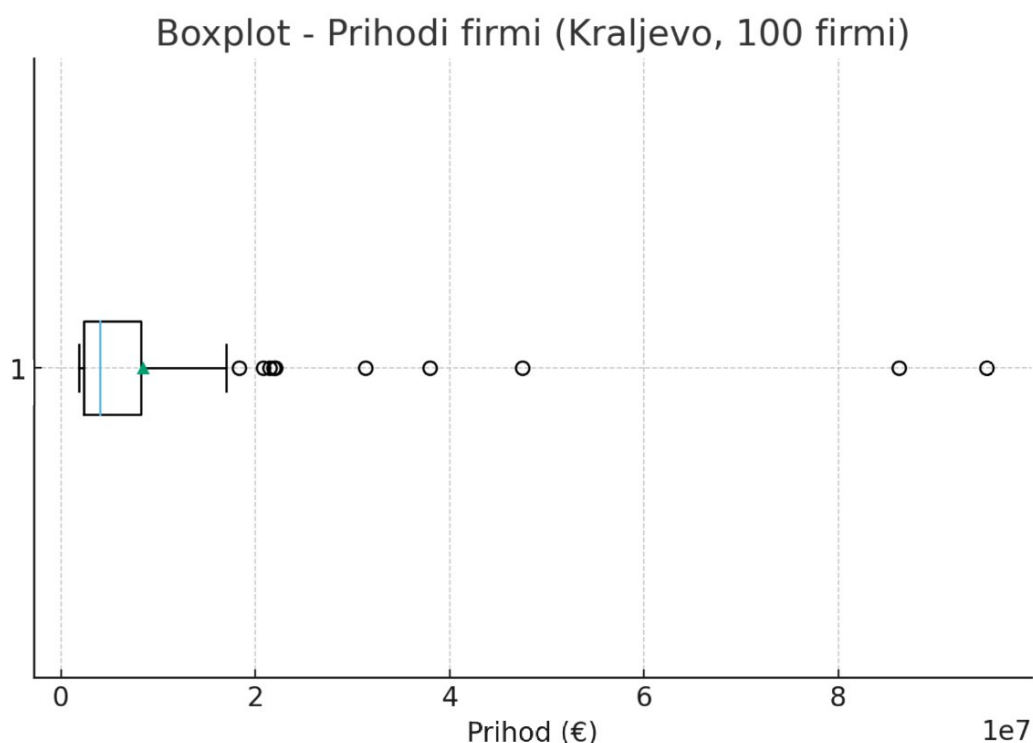
Prihod po zaposlenom (ukupno): $\approx$ 118.000 € po zaposlenom (850,6 miliona / 7.220).

- **Velike firme (200+ zaposlenih):** ostvaruju najviše ukupne prihode, ali prihod po zaposlenom je niži (30.000–80.000 €), što je tipično za komunalna i proizvodna preduzeća.
- **Srednje firme (50–150 zaposlenih):** imaju uravnotežen odnos, često 100.000–150.000 € po zaposlenom.
- **Male firme (do 20 radnika):** često iskazuju veoma visoke vrednosti po radniku (200.000–400.000 €), što je karakteristično za trgovinu, špediciju i specijalizovane servise.

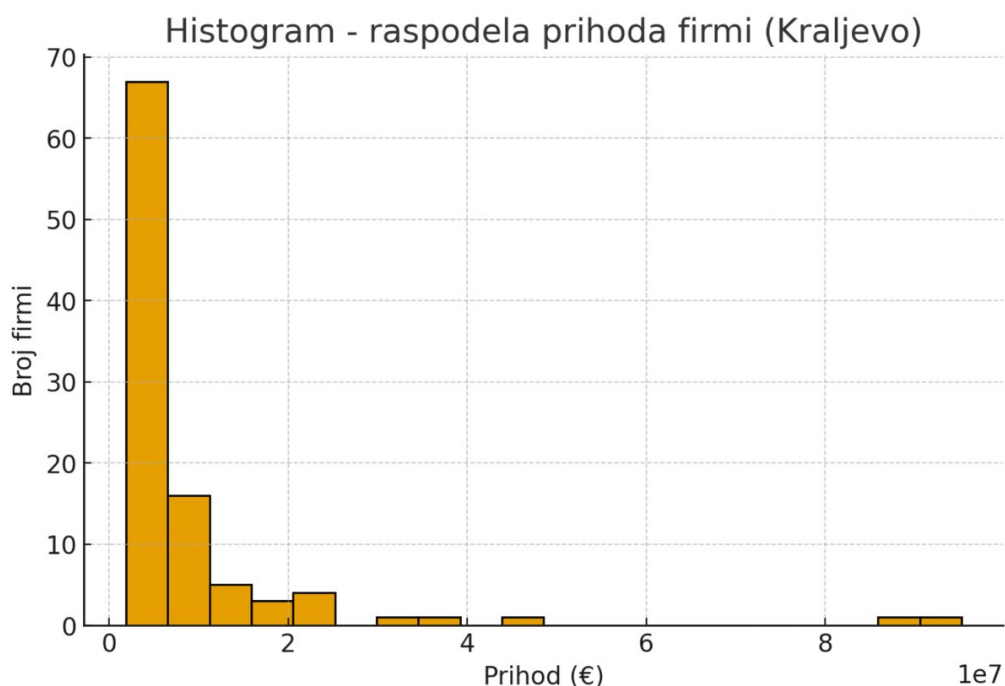
Klasifikacija:

Kraljevo se oslanja na par ključnih giganata (*BELT DOO*, *Elektromontaža*, *Virdžinija*, *GIR*, *Eurotay*), ali većina privrede su mala i srednja preduzeća sa visokim prometom po

zaposlenom. Koncentracija je snažna: *Top-10 firmi drži polovinu prometa* među 100 najvećih.

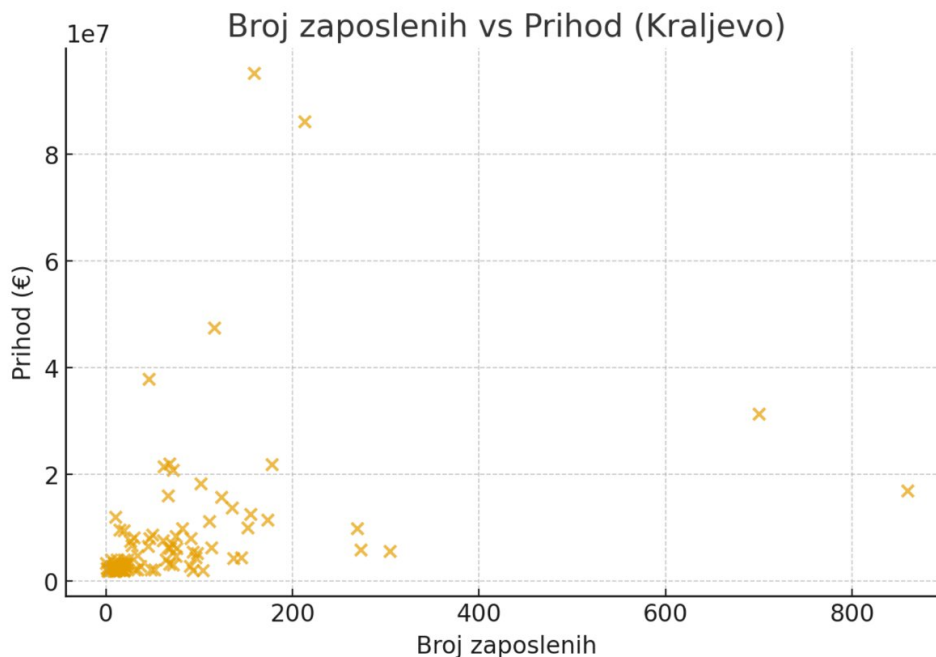

Boxplot: vidi se veliki raspon, većina firmi ostvaruje između 2 i 10 miliona €, dok nekoliko giganta (BELT DOO, Elektromontaža, Virdžinija, GIR, Eurotay) skaču i prelaze 40–90 miliona €.

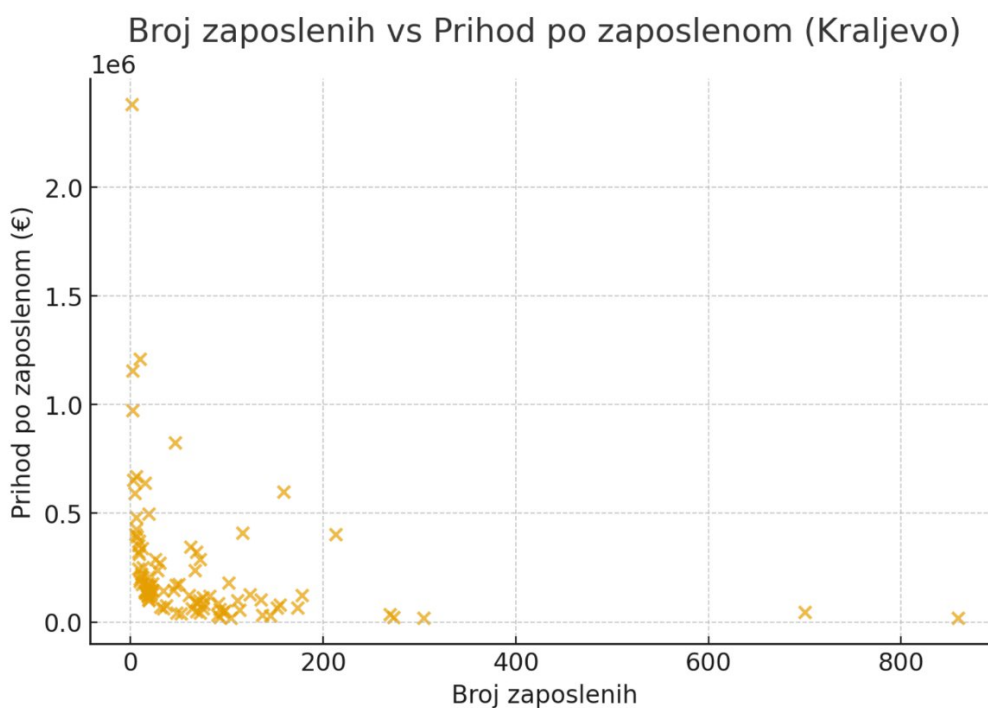
Histogram: raspodela je snažno desno nagnuta → najviše firmi ima prihode u donjem i srednjem segmentu (2–10 miliona €), dok mali broj firmi dostiže ekstremno visoke vrednosti.

Broj zaposlenih vs Prihod:

- Generalno, više zaposlenih znači i veći prihod, ali sa velikim varijacijama.
- Ima firme sa relativno malo zaposlenih (npr. 100–150), a vrlo visokim prihodima (15–25 miliona €).
- Najveći promet (preko 90 miliona €) ostvaren je firmama sa 150–250 zaposlenih, dok komunalne službe sa 200–300 ljudi imaju relativno skroman prihod.

Broj zaposlenih vs Prihod po zaposlenom:

- Male firme (do 20 ljudi): promet po zaposlenom često je preko 200–300 hiljada € → znak specijalizacije (trgovina, transport, logistika).

- Srednje firme (50–150 ljudi): prihod po zaposlenom najčešće je između 80–150 hiljada €.
- Velike firme (200+ ljudi): prihod po zaposlenom opada, često 40–80 hiljada €, što je tipično za radno intenzivne sektore poput komunalnih službi i proizvodnje

2.4. Uporedna analiza 100 najvećih preduzeća Novog Pazara, Čačka i Kraljeva na osnovu prometa:

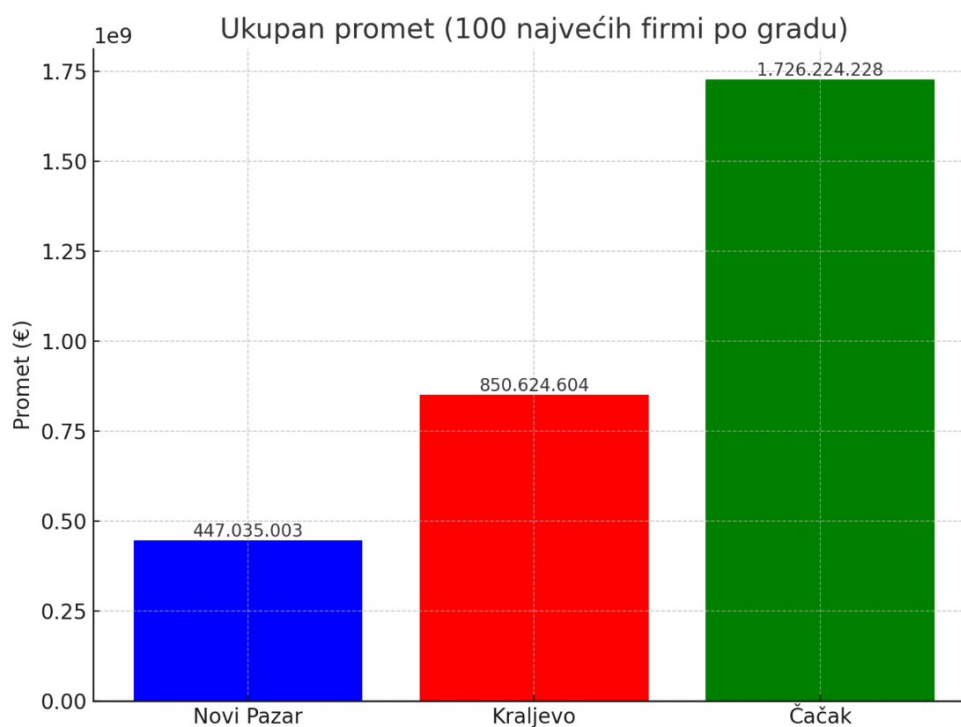
U nastavku je predstavljena **uporedna tabela prometa** za 100 najvećih firmi u **Novom Pazaru, Kraljevu i Čačku** sa svim ključnim pokazateljima (ukupan promet, sredine, kvartili, koncentracija i prihod po zaposlenom).

Grad	Ukupan promet (EUR)	Aritmetička sredina	Medijana	Q1	Q3	Min	Max	Top-5 koncentracija (%)	Top-10 koncentracija (%)	Prihod po zaposlenom (EUR)
Novi Pazar	447.035.003	4470350	2405820	1822000	5922000	1661301	34240759	22.5	36.4	130000
Kraljevo	850.624.604	8506246	4692000	2640000	9860000	1952000	95239973	34.4	49.3	118000
Čačak	1.726.224.228	17262242	9490295	5010000	18930000	3680163	181099159	30.5	47	143000

Evo grafikona koji prikazuje ukupan promet 100 najvećih firmi u tri grada:

- Novi Pazar: 447.035.003 €
- Kraljevo: 850.624.604 €
- Čačak: 1.726.224.228 €

Vidimo da Čačak značajno prednjači po ukupnom prometu, skoro dvostruko u odnosu na Kraljevo i skoro četiri puta više od Novog Pazara:

Kratki uvidi:

- **Čačak:** apsolutni lider, sa preko **1,7 milijardi €** ukupnog prometa i najvišim prosekom i prihodima po zaposlenom.
- **Kraljevo:** oko **850 miliona €**, najviša koncentracija prihoda u top-10 firmi (49,3%).
- **Novi Pazar:** najmanji obim prometa (**447 miliona €**), ali prosečan prihod po zaposlenom (130k €) je konkurentan.

3. Statistička analiza neto dobiti 100 najvećih firmu u Novom Pazaru, Čačku i Kraljevu

3.1. Analiza neto dobiti 100 najvećih firmi u Novom Pazaru

Statistički pokazatelji za neto dobit (EUR):

- **Ukupna neto dobit (100 firmi):** 16.456.168 €
- **Aritmetička sredina:** ≈ 164.562 €
- **Medijana:** ≈ 60.539 € (tipična firma zarađuje daleko ispod proseka)
- **Modus:** nema dominantne vrednosti (dosta različitih iznosa, ali nekoliko se ponavlja u rasponu 20–60 hiljada €).
- **Kvartili:**
 - Q1 (25% firmi ispod): ≈ 27.000 €
 - Q2 (50%, medijana): 60.539 €
 - Q3 (75% firmi ispod): ≈ 165.000 €
- **Minimum:** -308.764 € (*CODE TRADE JNJ DOO*, gubitak)
- **Maksimum:** 3.621.692 € (*Novi Pazar-Put D.O.O.*)
- **Top-5 firmi:** ≈ 6,4 mil. € (39% ukupne dobiti)
- **Top-10 firmi:** ≈ 9,5 mil. € (58% ukupne dobiti)

Komentar:

- Raspodela dobiti je **izrazito desno nagnuta**: nekoliko velikih firmi ostvaruje milionske profite, dok većina beleži skromne rezultate.
- Više firmi posluje sa gubitkom (npr. *CODE TRADE JNJ DOO*, *PTUP INTERTAS*, *Kosančićeva Invest*).
- Prosek (164k €) je skoro **tri puta veći od medijane (60k €)**, što jasno pokazuje da „tipična“ firma zarađuje znatno manje od proseka.
- Četvrtina firmi ostvaruje manje od 27k € dobiti godišnje.

Povezanost neto dobiti i broja zaposlenih:

Neto dobit po zaposlenom (ukupno): ≈ 4.790 € po zaposlenom (16,45 miliona / 3.437 radnika).

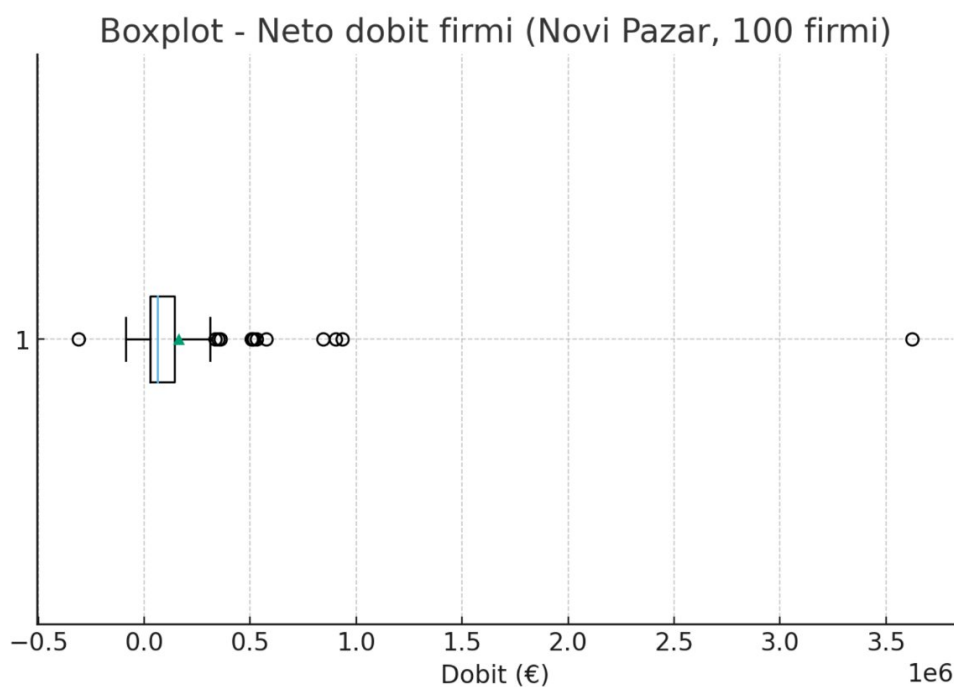
- **Velike firme (200+ zaposlenih):** Ostvaruju najveću ukupnu dobit, ali dobit po zaposlenom je niža (npr. *JKP Vodovod*, *JKP Čistoća* imaju hiljade evra po radniku, ali daleko manje od malih specijalizovanih firmi).
- **Srednje firme (50–150 zaposlenih):** Više njih postiže stabilan profit (npr. *Erwin*, *FMO Ekonom*, *Dasa Nameštaj*), sa dobiti po radniku u rasponu 5.000–15.000 €.
- **Male firme (ispod 20 zaposlenih):** U proseku su **najefikasnije** po dobiti po zaposlenom – neke prelaze i 20–30 hiljada € po radniku. Međutim, u ovoj grupi ima i negativnih rezultata (gubici).

Struktura:

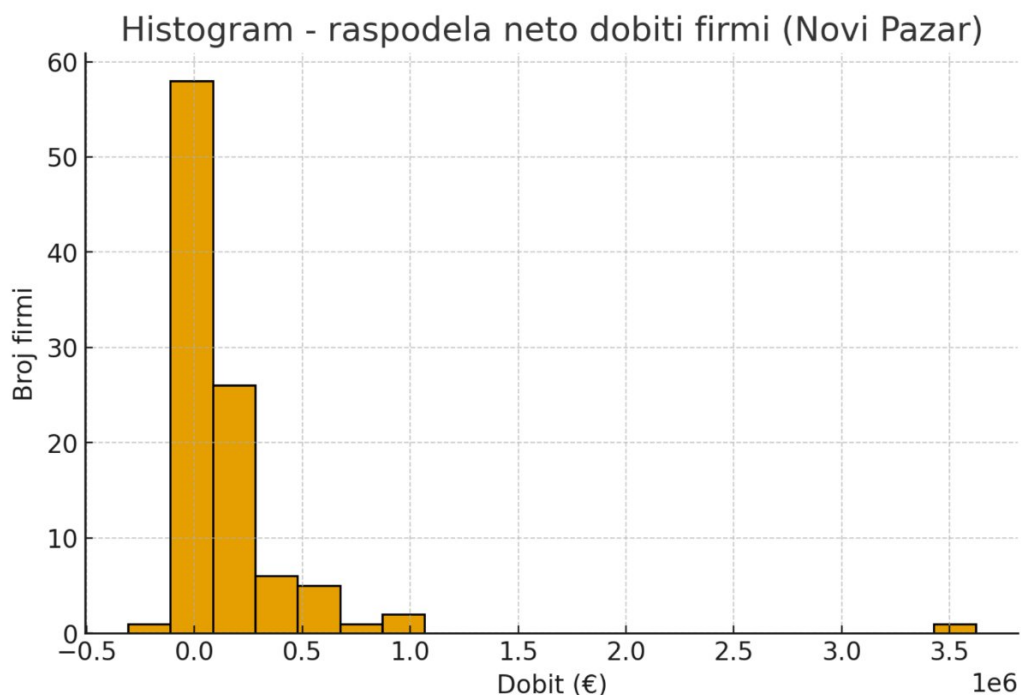
Top-10 firmi nose više od polovine ukupne dobiti.

Veliki sistemi (komunalna preduzeća) zapošljavaju najviše ljudi, ali donose relativno mali profit po radniku.

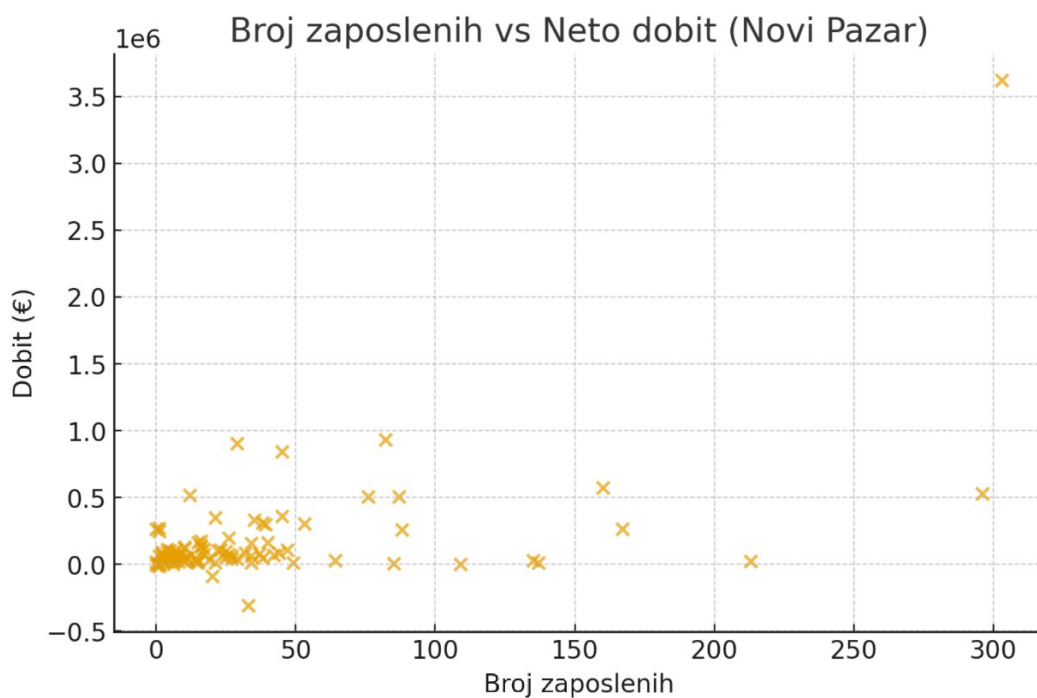
Mali i srednji privatnici, iako nose manji deo ukupne zaposlenosti, imaju znatno veću profitabilnost po osobi.

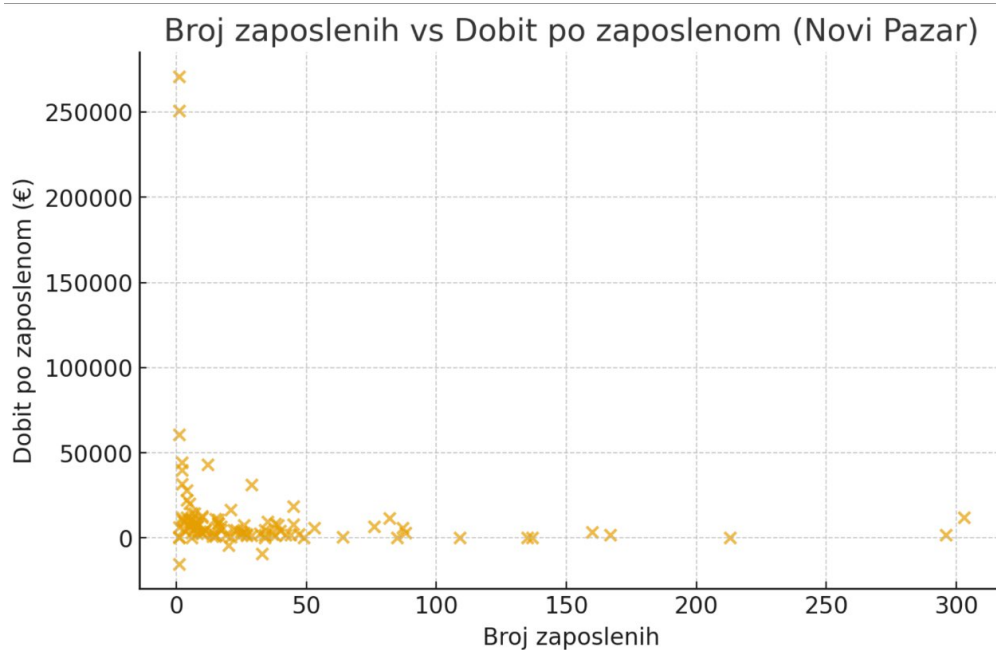
Boxplot pokazuje izrazitu asimetriju — većina firmi ima dobit ispod 200.000 €, dok samo nekoliko firmi „iskače“ sa milionskim profitima (npr. Novi Pazar-Put, Erwin, Braytron Balkan).:

Histogram potvrđuje da je najviše firmi u donjem segmentu (20–200 hiljada € dobiti), dok vrlo mali broj probija granicu od milion.

- Postoji određena veza između veličine firme i ukupne dobiti, ali nije linearna.
- Neke velike firme (200+ zaposlenih) imaju relativno skromnu dobit, dok srednje firme (50–150 radnika) često ostvaruju solidan profit.
- Nekoliko malih firmi (<30 zaposlenih) beleži izuzetno visoku dobit u odnosu na veličinu.

- Male firme (ispod 20 radnika): mnoge imaju najvišu dobit po zaposlenom (preko 20.000–30.000 € po radniku).
- Srednje firme (50–150 zaposlenih): stabilne, sa dobiti po zaposlenom u rasponu 5.000–15.000 €.
- Velike firme (200+ zaposlenih): niži profiti po radniku (često 1.000–5.000 €), jer rade u radno-intenzivnim sektorima.

3.2. Analiza neto dobiti 100 najvećih firmi u Čačku

Statistički pokazatelji za neto dobit (EUR):

- **Ukupna neto dobit (100 firmi):** 63.583.675 €
- **Aritmetička sredina:** ≈ 635.837 €
- **Medijana:** ≈ 266.983 €
- **Modus:** nema jasnog ponavljanja, ali vrednosti ispod 300.000 € su najčešće.
- **Kvartili:**
 - Q1 (25% firmi ispod): ≈ 125.000 €
 - Q2 (50%, medijana): 266.983 €
 - Q3 (75% firmi ispod): ≈ 950.000 €
- **Minimum:** -2.195.976 € (*DOO Litopapir Čačak* – najveći gubitak)
- **Maksimum:** 15.652.340 € (*Pred. Auto Čačak DOO Konjevići*)
- **Top-5 firmi:** ≈ 26,5 mil. € (41,7% ukupne dobiti)
- **Top-10 firmi:** ≈ 38,7 mil. € (60,9% ukupne dobiti)

Komentar

- Neto dobit u Čačku je znatno **koncentrisana**: deset najvećih firmi po zaradi nose skoro dve trećine ukupne dobiti.
- Više firmi posluje sa gubitkom (npr. *Litopapir*, *JKP Komunalac*, *Eldisy*, *PWO SEE*, *JKP Vodovod*), što umanjuje zbirni rezultat.
- Prosek (636k €) je više nego dvostruko veći od medijane (267k €), što znači da tipična firma ima znatno manju dobit od proseka.
- Četvrtina firmi ostvaruje manje od 125.000 € godišnje, a samo četvrtina prelazi 950.000 €.

Povezanost neto dobiti i broja zaposlenih:

Neto dobit po zaposlenom (ukupno): ≈ 5.280 € po zaposlenom (63,6 mil. / 12.043).

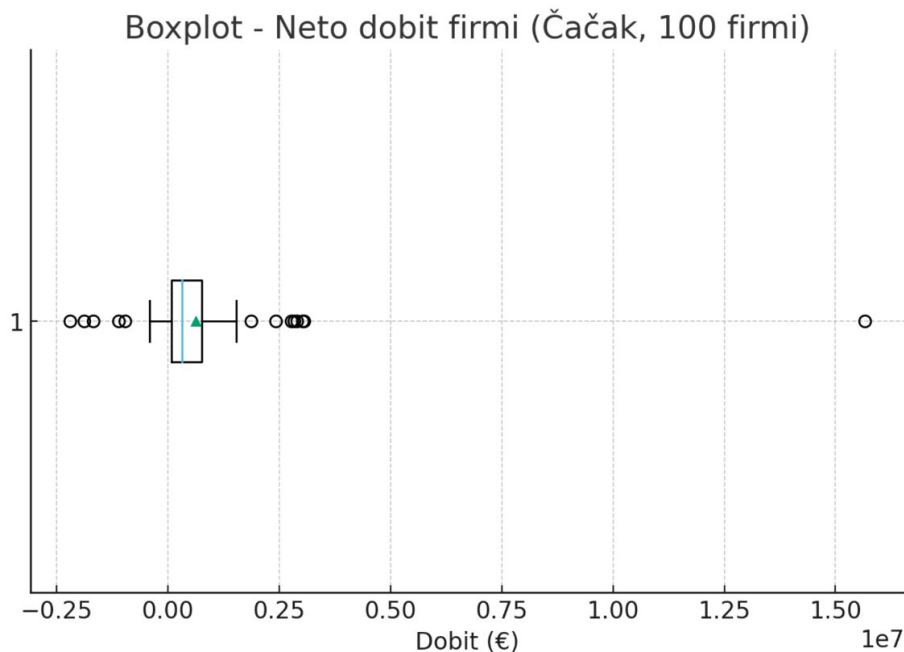
- **Velike firme (200+ radnika):** Iako beleže najveću ukupnu dobit (npr. *Sloboda*, *Unipromet*, *Moka*, *Auto Čačak Promet*), dobit po radniku često se kreće između 1.500–8.000 €, što je prosečno ili ispod proseka. Neke firme sa velikim brojem zaposlenih beleže i gubitke (*Litopapir*, *JKP Komunalac*, *Eldisy*, *Vodovod*).
- **Srednje firme (50–200 zaposlenih):** Često su stabilnije i ostvaruju solidnu dobit po zaposlenom (10.000–20.000 €), posebno u prerađivačkom i trgovinskom sektoru (*Vibbet*, *N.J.S. Group*, *Prohrom*).
- **Male firme (do 20 zaposlenih):** Imaju najvišu dobit po zaposlenom (30.000–80.000 € i više), ali njihov ukupan doprinos zbiru nije presudan.

Struktura:

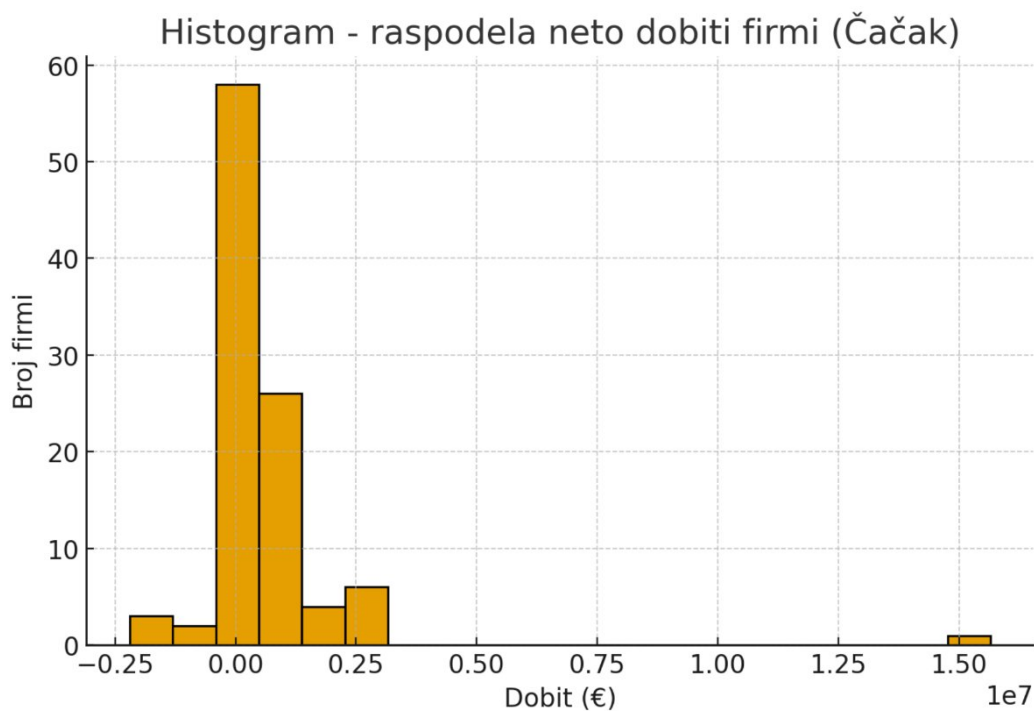
Najveći deo zaposlenih je u velikim industrijskim i komunalnim sistemima, ali oni ne donose proporcionalno najveću dobit.

Efikasnost po radniku je veća u manjim i srednjim firmama, dok giganti pre svega zapošljavaju i nose stabilnost privredi.

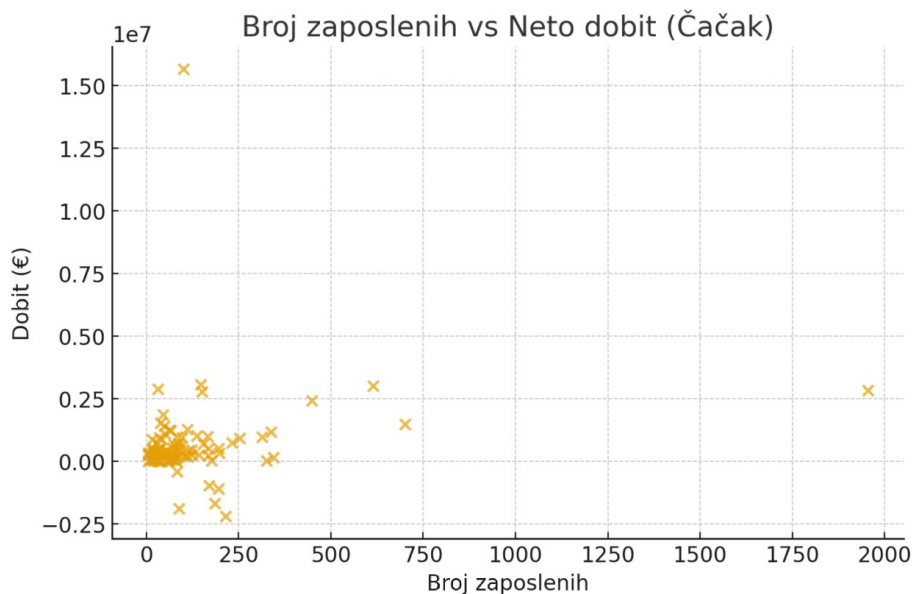
Prisutno je više gubitaša u sektoru sa velikim brojem radnika, što povlači zbirne pokazatelje naniže.

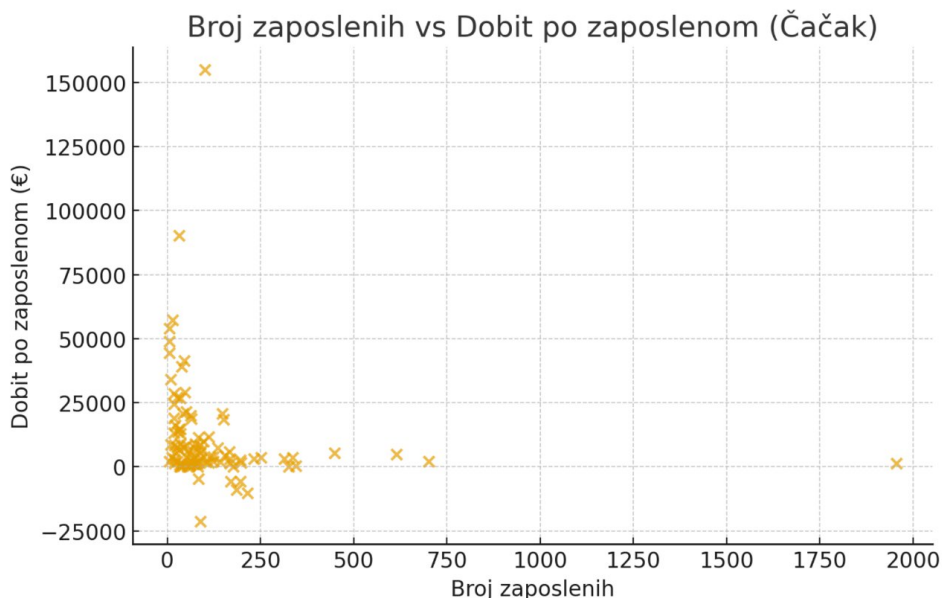
Boxplot pokazuje širok raspon sa izraženim „outlier“-ima: nekoliko firmi ima ekstremne gubitke (npr. Litopapir, JKP Komunalac, Eldisy, PWO SEE), dok druge imaju višemilionsku dobit (Auto Čačak Konjevići, Moka, Unipromet).

Histogram otkriva da većina firmi beleži dobit ispod 1 miliona €, dok manji broj prelazi 5 miliona €. Distribucija je snažno asimetrična.

- Firme sa velikim brojem radnika (200+) nisu uvek najprofitabilnije — neke su gubitaši.
- Srednje firme (50–200 zaposlenih) daju stabilne rezultate, a nekoliko njih beleži multimilionsku dobit.
- Male firme (<20 zaposlenih) obično imaju relativno male profite, ali pojedine pokazuju izuzetnu efikasnost.

- **Male firme (do 20 zaposlenih):** često iskazuju najvišu dobit po radniku (30.000–80.000 €).
- **Srednje firme (50–200 zaposlenih):** tipično 10.000–20.000 € po radniku.
- **Velike firme (200+ zaposlenih):** dobit po radniku niža (1.000–8.000 €), a deo velikih čak negativna po radniku zbog gubitaka.

3.3. Analiza neto dobiti 100 najvećih firmi u Kraljevu:

Statistički pokazatelji za neto dobit (EUR):

- **Ukupna neto dobit (100 firmi):** 32.844.430 €
- **Aritmetička sredina:** ≈ 328.444 €
- **Medijana:** ≈ 109.227 €
- **Modus:** nema izraženog ponavljanja, većina firmi je između 50.000–300.000 €.
- **Kvartili:**
 - Q1 (25% firmi ispod): ≈ 61.000 €
 - Q2 (50%, medijana): 109.227 €
 - Q3 (75% firmi ispod): ≈ 388.000 €
- **Minimum:** -4.459.799 € (*Eurotay D.O.O.* – najveći gubitak)
- **Maksimum:** 10.851.165 € (*Elektromontaža D.O.O.*)
- **Top-5 firmi:** ≈ 23,6 mil. € (72% ukupne dobiti)
- **Top-10 firmi:** ≈ 27,5 mil. € (84% ukupne dobiti)

Komentar

- Dobit u Kraljevu je **visoko koncentrisana** – top-5 firmi nose više od dve trećine ukupnog rezultata.
- Nekoliko giganata sa velikim brojem zaposlenih (*Eurotay*, *Ecorglobal*) beleži ogromne gubitke, što umanjuje ukupnu dobit.
- Prosek (328k €) je tri puta veći od medijane (109k €), što ukazuje da tipična firma ima znatno manju dobit od prosečne.
- Četvrtina firmi ostvaruje manje od 61.000 €, dok samo četvrtina prelazi 388.000 €.

Povezanost neto dobiti i broja zaposlenih:

Neto dobit po zaposlenom (ukupno): ≈ 4.550 € po zaposlenom (32,84 mil. / 7.220).

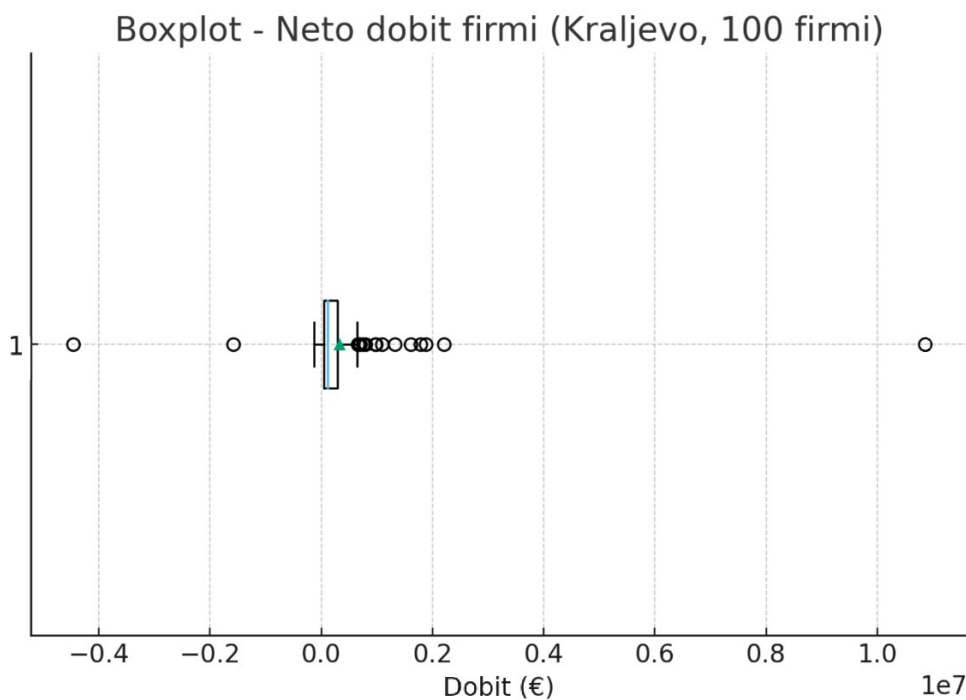
- **Velike firme (200+ zaposlenih):** Najveći apsolutni doprinos (npr. *Elektromontaža*, *GIR*, *Virdžinija*), ali dobit po radniku je često relativno niska (2.000–7.000 €). *Eurotay* (859 radnika) beleži gubitak od -4,45 miliona €, što značajno obara proseke.
- **Srednje firme (50–200 zaposlenih):** Većina posluje stabilno sa profitom po radniku u rasponu 10.000–20.000 €. *Pekom inženjering*, *Tehnograd-inženjering*, *RVM* i slične firme imaju jaku profitabilnost.
- **Male firme (ispod 20 zaposlenih):** Neke ostvaruju vrlo visoku dobit po zaposlenom (čak 30.000–70.000 € po radniku), iako im je apsolutni obim mali. Najefikasnije po radniku su upravo ove manje firme.

Struktura

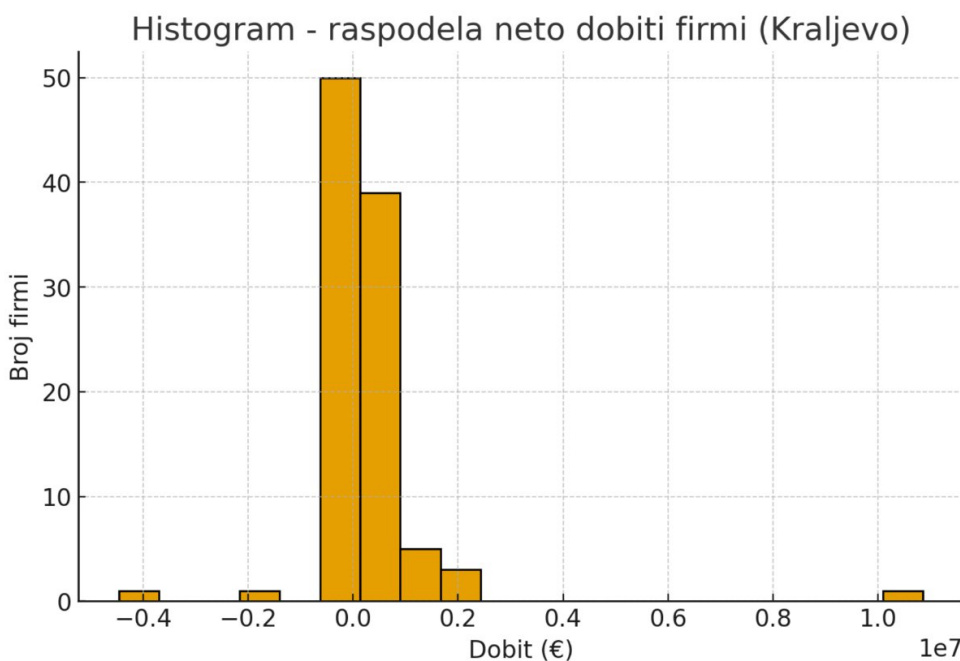
Privreda Kraljeva je polarizovana: dok par velikih sistema vuče ukupnu dobit, znatan broj velikih poslodavaca beleži i gubitke.

Najveća efikasnost po radniku dolazi iz malih i srednjih firmi.

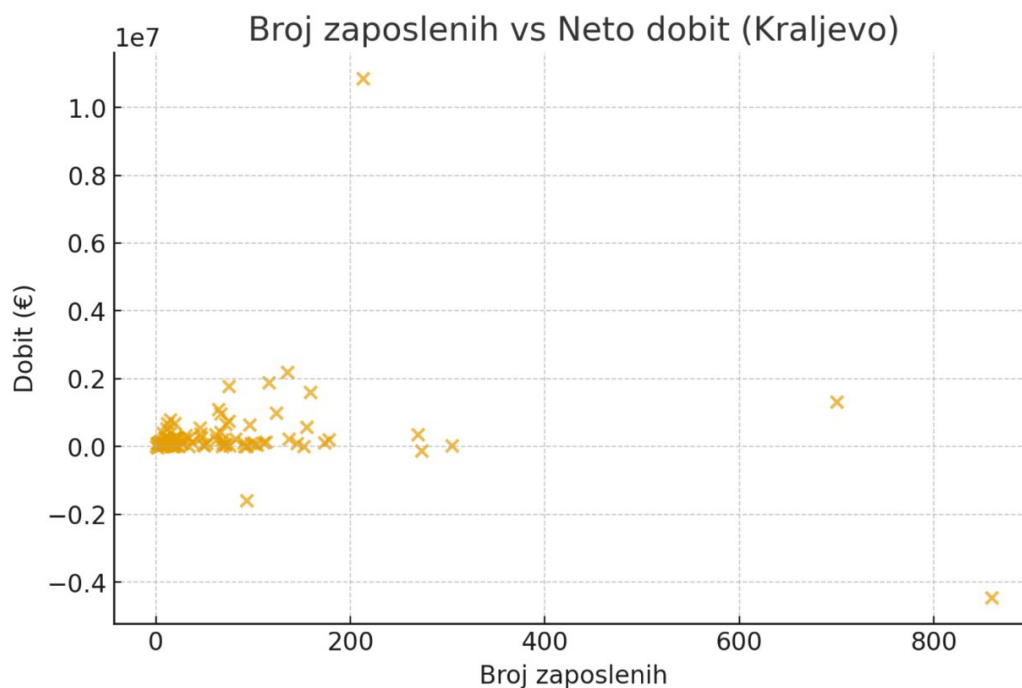
Top-10 kompanija gotovo potpuno oblikuje rezultat – ostale firme, iako brojne, imaju mali zbirni uticaj.

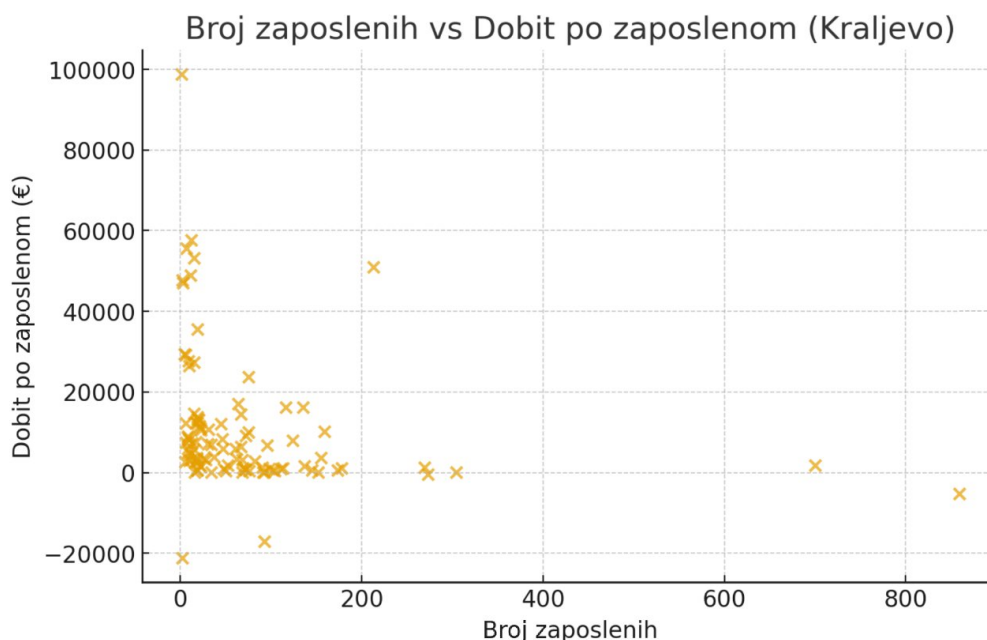
Boxplot pokazuje ekstremne vrednosti – nekoliko firmi ostvaruje milionske profite (*Elektromontaža, Virdžinija, CIP*), dok drugi giganti beleže milionske gubitke (*Eurotay, Ecorglobal*).

Histogram otkriva da najveći broj firmi ostvaruje relativno male profite (do 200–300 hiljada €), dok mali broj dominira sa velikim dobitima/gubicima.

- Veza između broja zaposlenih i dobiti je vrlo slaba.
- Velike firme (500+ radnika) imaju i ogromne profite i velike gubitke, što pokazuje da veličina ne znači automatski i profitabilnost.
- Najstabilniji rezultati su u firmama sa 50–200 radnika.

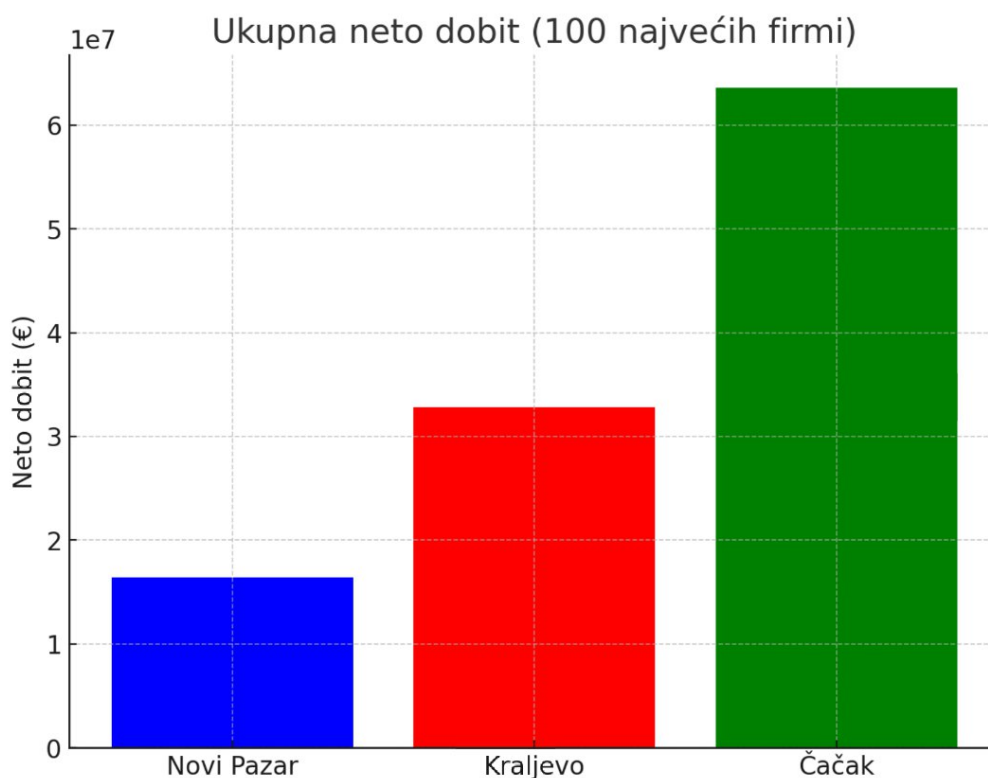

- **Male firme (do 20 ljudi):** u proseku su najefikasnije po radniku, neki prelaze i 30–70 hiljada € po zaposlenom.
- **Srednje firme (50–200 radnika):** stabilne, sa dobiti po radniku u rasponu 8.000–20.000 €.
- **Velike firme (200+ radnika):** često beleže nisku dobit po radniku (1.000–6.000 €), a pojedine čak negativnu vrednost.

3.4. Uporedna analiza neto dobiti i broja zaposlenih za Novi Pazar, Kraljevo i Čačak

Unastavku je tabela koja obuhvata ključne pokazatelje: ukupna neto dobit, proseci, kvartile, ekstremne vrednosti i koncentraciju dobiti u top-5 i top-10 firmi:

Grad	Ukupna neto dobit (EUR)	Ukupan broj zaposlenih	Dobit po zaposlenom (EUR)	Aritmetička sredina dobiti	Medijana (procen a)	Q1 (25%)	Q3 (75%)	Min	Max	Top-5 koncentracija (%)	Top-10 koncentracija (%)
Novi Pazar	16456168	3437	4787.945301	164561.68	60539	27000	165000	-308764	3621692	39	58
Kraljevo	32844430	7220	4549.090028	328444.3	109227	61000	388000	-445979	10851165	72	84
Čačak	63583675	12043	5279.720585	635836.75	266983	125000	950000	-2195976	15652340	41.7	60.9

Ključni nalazi:

Novi Pazar

- Ukupna neto dobit: **16,5 mil. €**
- Dobit po zaposlenom: **4.788 €**
- Većina firmi posluje sa malom dobiti, dok nekoliko njih ostvaruje milionske profite.
- Koncentracija: **Top-10 firmi = 58% ukupne dobiti.**

Kraljevo

- Ukupna neto dobit: **32,8 mil. €**

- Dobit po zaposlenom: **4.549 €**
- Raspodela izrazito nejednaka, sa ekstremnim gubicima (*Eurotay -4,5 mil. €*) i ogromnim profitima (*Elektromontaža 10,8 mil. €*).
- Koncentracija: **Top-10 firmi = 84% ukupne dobiti** → najveća zavisnost od malog broja firmi.

Čačak

- Ukupna neto dobit: **63,6 mil. €**
- Dobit po zaposlenom: **5.280 €** (najviša od tri grada).
- Nekoliko giganata (*Auto Čačak Konjevići, Moka, Unipromet*) dominira dobitkom.
- Koncentracija: **Top-10 firmi = 61% ukupne dobiti**, umerena centralizacija.

Uporedni uvidi:

- **Čačak je najprofitabilniji**: skoro dvostruko veća ukupna dobit nego Kraljevo i četiri puta više od Novog Pazara.
- **Kraljevo najrizičnije**: visoka zavisnost od 5–10 firmi, i prisutni ekstremni gubici.
- **Novi Pazar najdisperzovaniji**: relativno ujednačena raspodela, ali uz značajno manji ukupni obim dobiti.
- Po **dobiti po zaposlenom**, sva tri grada su bliska (4,5–5,3 hiljada €), s tim da Čačak prednjači.

Preporuke po gradovima:

Novi Pazar

- Fokusirati se na **jačanje srednjih firmi**, jer upravo one drže stabilnost i pokazuju efikasnost.
- Podržati **diverzifikaciju sektora**, kako bi se smanjila zavisnost od nekoliko vodećih firmi.
- Investirati u **digitalizaciju i profesionalizaciju malih firmi**, radi povećanja skale i profita.

Kraljevo:

- Potrebne su **mere za stabilizaciju velikih firmi** sa gubicima, jer one ozbiljno utiču na ukupnu sliku.
- Podsticati razvoj **srednjih preduzeća** koja imaju stabilan profit po zaposlenom.
- Povećati **lokalne mehanizme za podršku inovacijama i smanjenje zavisnosti od 5–10 dominantnih firmi**.

Čačak:

- Nastaviti da se oslanja na **industrijske gigante**, ali pratiti i gubitake radi saniranja rizika.
- Dodatno podržati **male i srednje firme**, jer one podižu efikasnost po radniku.
- Razvijati **strategiju za održavanje rasta** i jačanje diversifikacije sektora.

Prilog 1: Lista 100 najvećih pravnih lica u Novom Pazaru, poredana po broju zaposlenih

R. br	Naziv delatnosti	Šifra delatnosti	Naziv delatnosti	Bonitetna ocena	Veličina Promet (EUR)	Neto dobit (EUR)	Broj zaposlenih
1	Građevina	4211	Izgradnja puteva i autoputeva	B1	Veliko 34240759	3621692	303
2	JKP	3811	Skupljanje otpada koji nije opasan	C3	Malo 5846708	530582	296
3	JKP	3600	Skupljanje, prečišćavanje i distribucija vode	C1	Srednje 4417839	21655	213
4	Građevina	4120	Izgradnja stambenih i nestambenih zgrada	C3	Srednje 8986898	267555	167
5	Proizvodnja nameštaja	3109	Proizvodnja ostalog nameštaja	B3	Srednje 7567702	574473	160
6	Proizvodnja odeće	1413	Proizvodnja ostale odeće	C1	Malo 6652768	516959	137
7	Ostalo ustupanje ljudskih resursa	7830	Ostalo ustupanje ljudskih resursa	C1	Malo 2450534	31260	135
8	Drumski prevoz tereta	4941	Drumski prevoz tereta	C3	Srednje 9719326	3298	109
9	Proizvodnja nameštaja	3109	Proizvodnja ostalog nameštaja	C3	Malo 4674600	261308	88
10	Proizvodnja nameštaja	3109	Proizvodnja ostalog nameštaja	B1	Malo 3079624	509123	87

11	Građevina	4299	Izgradnja ostalih nepomenutih građevina	D1	Malo	2293263 8887	85
12	Drumski prevoz tereta	4941	Drumski prevoz tereta	C3	Srednje	8758380 935171	82
13	Proizvodnja nameštaja	3101	Proizvodnja nameštaja za poslovne i prodajne prostore	A3	Srednje	4391500 504158	76
14	Drumski prevoz tereta	4941	Drumski prevoz tereta	B2	Malo	6937714 27876	64
15	Gradski i prigradski kopneni prevoz putnika	4931	Gradski i prigradski kopneni prevoz putnika	B1	Srednje	5286258 304149	53
16	Proizvodnja hrane	1061	Proizvodnja mlinskih proizvoda	B3	Malo	2563646 12348	49
17	Rezanje i obrada drveta	1610	Rezanje i obrada drveta	C3	Malo	5608131 81357	47
18	Trgovina na malo	4752	Trgovina na malo metalnom robom, bojama i staklom u specijalizovanim prodavnicama	A3	Malo	5372478 358150	45
19	Trgovina na veliko	4641	Trgovina na veliko tekstilom	A2	Malo	6670858 844046	45
20	Trgovina na veliko	4690	Nespecijalizovana trgovina na veliko	C1	Malo	1774568 875448	44
21	Proizvodnja nameštaja	3101	Proizvodnja nameštaja za poslovne i prodajne prostore	B2	Malo	1825639 70751	42
22	Trgovina na veliko	4690	Nespecijalizovana trgovina na veliko	C1	Malo	7929879 165474	40
23	Trgovina na malo	4730	Trgovina na malo motornim gorivima u specijalizovanim prodavnicama	B3	Srednje	1193474 2965435	39
24	Drumski prevoz tereta	4941	Drumski prevoz tereta	C3	Malo	3583372 46865	38

25	Trgovina na malo	4759	Trgovina na malo A3 nameštajem, opremom za osvetljenje i ostalim predmetima za domaćinstvo u specijalizovanim prodavnicama		Malo	3306459 309405	38
26	Rezanje i obrada drveta	1610	Rezanje i obrada drveta	B3	Malo	1878470 107635	37
27	Tehničko ispitivanje i analize	7120	Tehničko ispitivanje i analize	C3	Malo	4033836 334829	35
28	Trgovina na malo	4779	Trgovina na malo A2 polovnom robom u prodavnicama		Malo	1618195 62316	34
29	Trgovina na veliko	4639	Nespecijalizovana trgovina na veliko hranom, pićima i duvanom	D1	Malo	1621377 158962 2	34
30	Građevina	4120	Izgradnja stambenih i nestambenih zgrada	C1	Malo	4798705 9802	34
31	Trgovina na veliko	4690	Nespecijalizovana trgovina na veliko	B2	Malo	5947712 76109	33
32	Trgovina na veliko	4673	Trgovina na veliko drvetom, građevinskim materijalom i sanitarnom opremom	A2	Srednje	2365963 174131 6	32
33	Drumski prevoz tereta	4941	Drumski prevoz tereta	B1	Malo	3293503 60744	29
34	Proizvodnja opreme za osvetljenje	2740	Proizvodnja opreme za osvetljenje	B3	Malo	7107795 904534	29
35	Trgovina na malo	4773	Trgovina na malo C2 farmaceutskim proizvodima u specijalizovanim prodavnicama – apotekama		Malo	2857926 37986	27
36	Trgovina na veliko	4690	Nespecijalizovana trgovina na veliko	B3	Malo	5322758 60282	27

37	Trgovina na malo	4730	Trgovina na malo C2 motornim gorivima u specijalizovanim prodavnicama		Malo	5711836 197949	26
38	Trgovina na veliko	4690	Nespecijalizovana trgovina na veliko	C1	Malo	3504741 27158	26
39	Trgovina na veliko	4643	Trgovina na veliko električnim aparatima za domaćinstvo	B1	Malo	4361709 96662	25
40	Građevina	4120	Izgradnja stambenih i nestambenih zgrada	D3	Malo	4330012 -15451	25
41	Građevina	4120	Izgradnja stambenih i nestambenih zgrada	C1	Malo	4005814 107909	23
42	Drumski prevoz tereta	4941	Drumski prevoz tereta	B3	Malo	2403582 40627	22
43	Drumski prevoz tereta	4941	Drumski prevoz tereta	D2	Malo	2056968 -86365	21
44	Održavanje i trg. automobilima	4511	Trgovina automobilima i lakim motornim vozilima	B1	Srednje	1520160 346878 2	21
45	Drumski prevoz tereta	4941	Drumski prevoz tereta	C2	Mikro	1943957 50489	20
46	Trgovina na malo	4773	Trgovina na malo farmaceutskim proizvodima u specijalizovanim prodavnicama – apotekama	B3	Malo	1654302 36516	19
47	Drumski prevoz tereta	4941	Drumski prevoz tereta	C1	Malo	1729283 100457	17
48	Trgovina na veliko	4674	Trgovina na veliko metalnom robom, instalacionim materijalima, opremom i priborom za grejanje	C2	Malo	2176415 115566	17
49	Drumski prevoz	4941	Drumski prevoz tereta	C2	Malo	1645756 75870	16

	tereta						
50	Trgovina na veliko	4673	Trgovina na veliko drvetom, građevinskim materijalom i sanitarnom opremom	D3	Srednje	8158935 82895	16
51	Trgovina na veliko	4673	Trgovina na veliko drvetom, građevinskim materijalom i sanitarnom opremom	C2	Malo	6620686 138717	16
52	Trgovina na malo	4730	Trgovina na malo motornim gorivima u specijalizovanim prodavnicama	A3	Malo	4107058 12032	15
53	Trgovina na veliko	4690	Nespecijalizovana trgovina na veliko	C3	Malo	3074292 88826	15
54	Proizvodnja hrane	1071	Proizvodnja hleba, svežeg peciva i kolača	B2	Malo	1658293 166465	15
55	Trgovina na malo	4711	Trgovina na malo u nespecijalizovanim prodavnicama, pretežno hranom, pićima i duvanom	E3	Malo	2310116 28261	14
56	Održavanje i trg. automobilima	4511	Trgovina automobilima i lakim motornim vozilima	C2	Mikro	3156820 88364	14
57	Proizvodnja odeće	1413	Proizvodnja ostale odeće	B3	Malo	2506920 18142	12
58	Trgovina na veliko	4636	Trgovina na veliko šećerom, čokoladom i slatkišima	C1	Malo	1846610 52548	11
59	Održavanje i trg. automobilima	4520	Održavanje i popravka motornih vozila	B1	Malo	3564187 48113	11
60	Drumski prevoz tereta	4941	Drumski prevoz tereta	D1	Malo	1645055 10648	10
61	Trgovina na malo	4752	Trgovina na malo metalnom robom, bojama i staklom u specijalizovanim prodavnicama	C2	Malo	2409718 35226	10

62	Trgovina na malo	4719	Ostala trgovina na malo u nespecijalizovanim prodavnicama	B2	Malo	7219260 63470	10
63	Trgovina na veliko	4641	Trgovina na veliko tekstilom	D1	Mikro	2344624 24227	10
64	Trgovina na veliko	4646	Trgovina na veliko farmaceutskim proizvodima	C2	Malo	2005770 33354	9
65	Trgovina na malo	4730	Trgovina na malo motornim gorivima u specijalizovanim prodavnicama	C2	Malo	3363229 58240	8
66	Trgovina na malo	4711	Trgovina na malo u nespecijalizovanim prodavnicama, pretežno hranom, pićima i duvanom	C2	Malo	2103501 43609	8
67	Građevina	4120	Izgradnja stambenih i nestambenih zgrada	C3	Malo	3992218 111413	8
68	Proizvodnja odeće	1392	Proizvodnja gotovih tekstilnih proizvoda, osim odeće	D1	Malo	1706714 20450	8
69	Drumski prevoz tereta	4941	Drumski prevoz tereta	B1	Malo	1641961 25475	7
70	Trgovina na veliko	4690	Nespecijalizovana trgovina na veliko	D2	Malo	2942454 33944	7
71	Trgovina na veliko	4641	Trgovina na veliko tekstilom	B3	Malo	2228305 118557	7
72	Trgovina na malo	4730	Trgovina na malo motornim gorivima u specijalizovanim prodavnicama	A1	Malo	2185935 87664	6
73	Trgovina na veliko	4690	Nespecijalizovana trgovina na veliko	C1	Malo	2594131 58026	6
74	Trgovina na veliko	4621	Trgovina na veliko žitom, sirovim duvanom, semenjem i hranom za životinje	A3	Malo	3354222 67170	6

75	Građevina	4321	Postavljanje električnih instalacija	D2	Malo	4056551 1743	6
76	Proizvodnja odeće	1413	Proizvodnja ostale odeće	B3	Malo	1643645 14835	6
77	Drumski prevoz tereta	4941	Drumski prevoz tereta	B2	Malo	1626314 130786	5
78	Trgovina na malo	4711	Trgovina na malo u nespecijalizovanim prodavnicama, pretežno hranom, pićima i duvanom	B2	Malo	2049414 65940	5
79	Trgovina na veliko	4690	Nespecijalizovana trgovina na veliko	C2	Malo	1879666 102345	5
80	Trgovina na veliko	4673	Trgovina na veliko drvetom, građevinskim materijalom i sanitarnom opremom	C1	Mikro	1703483 36046	5
81	Poštanske aktivnosti komercijalnog servisa	5320	Poštanske aktivnosti komercijalnog servisa	D2	Malo	4279660 48062	4
82	Održavanje i trg. automobilima	4511	Trgovina automobilima i lakim motornim vozilima	C1	Malo	2893110 16134	4
83	Građevina	4120	Izgradnja stambenih i nestambenih zgrada	C3	Mikro	3365793 265470	4
84	Trgovina na malo	4711	Trgovina na malo u nespecijalizovanim prodavnicama, pretežno hranom, pićima i duvanom	B2	Malo	1941778 101252	3
85	Trgovina na malo	4711	Trgovina na malo u nespecijalizovanim prodavnicama, pretežno hranom, pićima i duvanom	D1	Malo	1645064 15579	3
86	Trgovina na malo	4719	Ostala trgovina na malo u nespecijalizovanim prodavnicama	B1	Malo	2271009 128983	2

87	Trgovina na veliko	4690	Nespecijalizovan a trgovina na veliko	D2	Mikro	1824331 60539	2
88	Trgovina na veliko	4641	Trgovina na veliko tekstilom	C3	Malo	2122464 38764	2
89	Građevina	4120	Izgradnja stambenih i nestambenih zgrada	E2	Malo	2757212 53317	2
90	Građevina	4120	Izgradnja stambenih i nestambenih zgrada	E2	Mikro	2343325 -3307	2
91	Trgovina na veliko	4690	Nespecijalizovan a trgovina na veliko	E3	Malo	1702646 -308764	1
92	Građevina	4211	Izgradnja puteva i autoputeva	C3	Malo	4401396 6144	1
93	Građevina	4120	Izgradnja stambenih i nestambenih zgrada	C2	Mikro	2142547 270760	1
94	Građevina	4120	Izgradnja stambenih i nestambenih zgrada	D2	Malo	1843141 54172	1
95	Građevina	4120	Izgradnja stambenih i nestambenih zgrada	D2	Malo	1829920 250830	1
96	Građevina	4120	Izgradnja stambenih i nestambenih zgrada	D3	Malo	1820563 717	1
97	Građevina	4120	Izgradnja stambenih i nestambenih zgrada	E2	Mikro	1796813 8	1
98	Trgovina na malo	4719	Ostala trgovina na malo u nespecijalizovanim prodavnicama	B1	Mikro	1661301 16690	0
99	Građevina	4120	Izgradnja stambenih i nestambenih zgrada	C2	Malo	1703877 79630	0
100	Građevina	4120	Izgradnja stambenih i nestambenih zgrada	C3	Malo	1685913 21433	0

Prilog 2: Lista 100 najvećih pravnih lica u Čačku, poredana po broju zaposlenih

R.br.	Šifra delatnosti	Bonitetna iocena	Veličina	Promet (EUR)	Neto dobit (EUR)	Broj zaposlenih
1	2540	D3	Veliko	113473267	2827067	1955
2	2932	D1	Veliko	71203410	1469701	701
3	2511	C2	Veliko	107024464	3015872	614
4	2829	B2	Veliko	34822197	2422144	449
5	4931	C3	Srednje	13314176	150664	345
6	1071	B1	Srednje	18099028	1186319	337
7	9200	B3	Srednje	9417740	18895	325
8	1413	B3	Srednje	24702948	971090	313
9	1413	A3	Srednje	15333312	920565	252
10	4690	C1	Srednje	50251138	732539	232
11	1721	D3	Srednje	14897154	-2195976	215
12	6209	D1	Srednje	11735420	335897	197
13	3811	E3	Srednje	4967555	-1105560	196
14	2573	B2	Veliko	58006988	506516	196
15	2219	E3	Srednje	12424870	-1679623	186
16	1031	D1	Srednje	21393369	15416	177
17	3600	C2	Srednje	5579674	-969406	170
18	5610	A3	Srednje	5354719	233790	168
19	4941	C3	Srednje	15797680	506097	168
20	1413	A2	Srednje	9943477	997744	167
21	1722	B2	Srednje	24260081	687023	154
22	4511	B1	Srednje	71379439	2770997	151
23	1071	C2	Srednje	18393016	3057619	147
24	4690	C1	Srednje	25385459	256685	142
25	2369	B3	Srednje	21956896	1017460	136
26	4719	B3	Malo	7653820	266983	123
27	3101	B1	Srednje	7707813	466256	123
28	4642	B1	Srednje	12204377	439661	114
29	4941	B3	Srednje	15251177	188514	112
30	2016	A2	Srednje	20754254	1281460	111
31	2223	C1	Srednje	9490295	199342	105
32	4511	A2	Veliko	181099159	15652340	101
33	2620	B1	Srednje	27373949	951818	97
34	1729	A2	Srednje	4808174	584874	92
35	4322	B3	Malo	5786066	289510	91
36	3109	C1	Srednje	4694708	465402	88
37	2932	E3	Malo	4152992	-1881879	88
38	2932	C1	Srednje	23559879	719865	87
39	3530	E1	Srednje	6266842	-405743	84
40	2511	A3	Srednje	7802296	958160	84

41	1020	C3	Srednje	18135545	203529	84
42	4730	E2	Srednje	13208352	6947	82
43	4711	C2	Malo	6696172	117523	82
44	2221	B2	Srednje	8430533	526300	82
45	0230	C1	Srednje	11599240	82263	77
46	1721	A3	Srednje	5016121	660121	75
47	2594	A3	Malo	5010002	69768	72
48	6201	A3	Malo	3864345	543973	71
49	4634	B3	Srednje	25891565	218715	70
50	2511	D2	Malo	3718509	79861	69
51	4677	A2	Srednje	23187115	1215870	65
52	4941	C2	Srednje	5890215	150100	64
53	1610	A3	Srednje	6066774	1239944	62
54	4752	B3	Srednje	11723182	282963	61
55	4634	C1	Malo	5312280	57317	61
56	4120	A3	Malo	4026555	25287	60
57	4941	B1	Malo	6203748	47130	59
58	4511	C1	Srednje	34236460	372773	58
59	0141	D3	Srednje	14303007	4640	55
60	4730	B1	Srednje	16489669	441301	52
61	2222	B1	Malo	3806387	193419	51
62	1020	B1	Srednje	18038403	1098902	51
63	2361	A2	Malo	7015414	1395668	48
64	1089	A3	Malo	6770001	1861301	45
65	4511	C2	Srednje	21490408	330590	44
66	4690	A3	Srednje	10885835	866035	42
67	4690	C1	Malo	6118511	11246	42
68	4520	A3	Srednje	23975425	1527634	39
69	4941	C2	Malo	4114552	54787	38
70	4941	C2	Malo	4037648	6323	37
71	4941	A2	Malo	5133516	321198	36
72	4941	B2	Malo	4784185	512447	35
73	4711	A1	Malo	8027704	450002	35
74	4690	B1	Srednje	10145272	940478	35
75	4690	D2	Malo	7180256	3674	34
76	4773	C3	Malo	4403798	23253	33
77	4511	B1	Veliko	66378666	2889572	32
78	2920	B2	Malo	6954413	469504	32
79	4643	B2	Srednje	11448465	207982	31
80	1729	B2	Srednje	12861609	398966	29
81	4690	C3	Srednje	11186336	207802	27
82	2712	B2	Malo	5226257	727770	27
83	4690	C2	Malo	6545670	56018	26
84	4511	C1	Malo	9869213	125462	22
85	4690	B1	Malo	4763931	337845	21
86	4639	D1	Malo	4371665	25713	20

87	4638	C2	Malo	4243408	58761	20
88	4941	A2	Malo	4579562	158919	19
89	4673	B2	Malo	6619507	239200	18
90	4532	B2	Malo	6053921	515250	18
91	4511	B1	Malo	12826067	439550	18
92	1039	A2	Malo	4447006	323881	17
93	4511	A2	Malo	12870010	858266	15
94	4339	B3	Malo	6888738	43865	12
95	4643	A2	Malo	9005263	306388	9
96	4511	A2	Malo	3756735	78656	9
97	4643	A2	Malo	8411578	266393	6
98	4120	C2	Malo	3986270	324138	6
99	5229	B2	Malo	3680163	10280	5
100	4631	A3	Malo	6589793	244114	5

Prilog 3: Lista 100 najvećih pravnih lica u Kraljevu, poredana po broju zaposlenih

R.br	Šifra delatnosti	Bonitetna iocena	Veličina	Promet (EUR)	Neto dobit (EUR)	Broj zaposlenih
1	1413	E3	Veliko	16987964-4459799	859	
2	3109	C2	Veliko	313527671315088	700	
3	3811	C1	Malo	5611003 20655	304	
4	3600	D3	Srednje	5912845 -126727	273	
5	2521	B3	Srednje	9881245 365979	269	
6	4222	B3	Veliko	8624874210851165213		
7	1039	C3	Srednje	21874862210494	178	
8	2511	C1	Srednje	11563885114446	173	
9	2593	B1	Veliko	952399731610871	159	
10	1011	A1	Srednje	12588730568816	155	
11	4690	C2	Srednje	1009463713314	152	
12	4211	B1	Malo	4466696 87322	145	
13	6201	A2	Malo	4306699 218313	137	
14	2731	B1	Srednje	137878762198258	135	
15	1721	B3	Srednje	15716383987592	124	
16	4634	A2	Srednje	474552031885118	116	
17	2561	C2	Srednje	6344474 137290	113	
18	4711	B3	Srednje	11197496106371	111	
19	1413	A2	Malo	2007966 53779	104	
20	1091	C2	Srednje	1834580061752	102	
21	2332	C3	Malo	5288933 97021	98	
22	2599	A2	Malo	4405490 645481	96	
23	3109	D1	Malo	5489531 3392	93	
24	1729	B2	Srednje	2051499 -1588386	93	
25	1011	C3	Malo	8002972 6170	91	
26	1071	A3	Malo	2792883 114258	90	
27	4752	C1	Srednje	9880553 233406	82	
28	3530	C1	Srednje	6197723 33961	76	
29	2550	B1	Srednje	8493285 1781773	75	
30	2529	B1	Malo	4693872 748699	75	
31	2593	C1	Srednje	20785515656001	72	
32	1610	B2	Malo	3069566 60744	72	
33	4321	C2	Malo	7018601 50993	71	
34	1071	C2	Malo	6122502 82510	69	
35	2599	C1	Srednje	22031117211964	68	
36	1061	C3	Malo	3298161 12665	68	
37	4321	A3	Srednje	16011114967569	67	
38	4211	C2	Srednje	6299864 426441	67	
39	6820	B2	Srednje	4033187 1092271	64	
40	5210	C2	Srednje	21516524206153	62	

41	4711	B1	Malo	7640958	356569	61
42	4931	A3	Malo	2116055	95039	52
43	0147	C1	Srednje	8640634	18416	50
44	7500	C1	Malo	2110115	43592	48
45	4669	B2	Malo	7988794	277092	47
46	4673	A2	Srednje	37925247386557		46
47	4773	A1	Malo	6636452	543768	45
48	1610	B1	Malo	2790747	146417	37
49	4711	B1	Malo	2182175	3486	34
50	4120	C3	Malo	4856108	238020	34
51	4690	A3	Malo	2188037	333436	31
52	1051	B3	Malo	8178838	212015	30
53	4711	A2	Malo	6678670	90133	28
54	4690	C2	Malo	7515957	92911	26
55	4941	D2	Malo	4067379	35414	23
56	4631	A3	Malo	3417163	241764	23
57	4690	B2	Malo	3245612	245413	22
58	4941	B2	Malo	2834639	243712	21
59	4773	B2	Malo	2643381	39909	21
60	4673	B3	Malo	3289333	262111	20
61	4941	B1	Malo	1979893	252249	19
62	4690	B2	Malo	9471845	676375	19
63	1629	C1	Malo	1922011	11092	19
64	1072	B1	Malo	3979929	231722	19
65	1051	A3	Malo	2827845	263940	19
66	4719	B1	Malo	2206428	11314	18
67	4711	C3	Malo	3215590	49369	18
68	1051	B2	Malo	2206445	66102	18
69	1051	C1	Malo	2129036	60932	18
70	4752	C1	Malo	2827759	130530	17
71	4690	B2	Malo	2295041	211648	17
72	1039	C1	Malo	2177910	811	16
73	4779	A3	Malo	2098373	85100	15
74	4644	B1	Malo	2139137	409640	15
75	2830	B1	Malo	9582565	798676	15
76	1011	A1	Malo	1993874	221305	15
77	4634	C1	Malo	3267327	94090	13
78	4941	C3	Malo	2086853	38439	12
79	4674	A3	Malo	4080745	693116	12
80	2512	A2	Malo	2293801	539264	11
81	1039	C1	Malo	2427639	50728	11
82	4711	B1	Malo	1962861	82211	10
83	4690	B3	Malo	1882179	30303	10
84	0811	C2	Malo	12087725265102		10
85	4673	C3	Malo	3372271	45430	9
86	4643	B1	Malo	2807052	249575	9

87	4690	C1	Malo	2825597	69683	8
88	4639	C1	Malo	1958767	48087	8
89	4632	C1	Mikro	2572253	72025	8
90	4690	B2	Malo	2748137	388779	7
91	4677	A3	Mikro	2554281	74093	6
92	4671	C2	Malo	2880470	44712	6
93	4531	A3	Malo	4027957	175379	6
94	7911	B3	Mikro	2013042	12989	5
95	4690	B3	Malo	2377090	117643	4
96	4941	A3	Mikro	1960203	141212	3
97	4690	B1	Malo	2312243	95637	2
98	4631	D3	Mikro	1949538	-42353	2
99	4690	C1	Mikro	2380363	98782	1
100	4690	C1	Mikro	3328097	9742	0